

Jaarverslag Kind en Gezin

2013

Kind & Gezin

**Bevat dit jaarverslag niet de informatie die je zoekt?
Bezoek dan onze website voor aanvullende publicaties.**

Statistisch jaarverslag • Het kind in Vlaanderen • Jaarverslag Kinderopvang • Rapport Klachtendienst •
Activiteitenverslag Adoptie • Vaccinatierapport • Rapport gehoorscreening • Gemeentelijke kindrapporten •
Kansarmoedegegevens • Diversiteit- en kinderrechtenrapport • Rapport kindermishandeling

www.kindengezin.be

INHOUDSTAFEL

2013: Van een schip in woelig water naar een vloot die samen de golven trotseert.....	6
Bestuursorganen	12
Organogram	13
1. Een open en vernieuwende organisatie	14
1. Een open organisatie met een visie.....	15
1.1 Een horizontaal diversiteits- en kinderrechtenbeleid	15
2. Een vernieuwende organisatie	18
2.1 De Kind en Gezin-Lijn	18
2.2 De Kind en Gezin-Academie: kennis delen met partners	19
2.3 Communicatie	23
2.4 Klachtendienst	26
3. Vernieuwen en verbeteren voor en achter de schermen	29
3.1 Informatisering	29
3.2 Facility	30
3.3 Interne controle	30

2. Kinderopvang	32
1. Trends, realisatie en plannen	33
2. Kerncijfers	41
3. Activiteiten en projecten	46
3.1 Afstemmen van vraag en aanbod.....	46
3.1.1 Bijkomende plaatsen in de kinderopvang mogelijk maken.....	46
3.1.2 Ouders en voorzieningen informeren.....	53
3.2 De lokale besturen betrekken bij de regie van de kinderopvang en hen ondersteunen in hun lokale regierol.....	56
3.3 Toestemming geven tot het opstarten van kwaliteitsvolle opvang gekoppeld aan het opvolgen en ondersteunen van de werking van de kinderopvang	57
3.4 Een intermediaire rol spelen bij de financiering van de opvangvoorzieningen.....	59
3.5 De kwaliteit van de kinderopvang bevorderen	60
3.5.1 Kwaliteit bevorderen, samen met de partners	60
3.5.2 Medische preventie en veiligheid	63
3.5.3 Competentiebevordering en professionalisering.....	64
3. Preventieve Gezinsondersteuning	66
1. Trends, realisatie en plannen	67
2. Kerncijfers	72
3. De dienstverlening van Kind en Gezin	77
3.1 Voor de geboorte	77
3.2 Na de geboorte	78
3.3 Extra ondersteuning.....	79
3.4 Gesubsidieerde voorzieningen en projecten	81

4. Adoptie	87
1. Trends, realisatie en plannen	88
2. Kerncijfers	91
3. Kerntaken	94
3.1 Informatie	94
3.2 Trajectbegeleiding van de kandidaat-adoptanten voor interlandelijke adoptie	94
3.3 Binnenlandse adoptie	94
3.4 Kanaalcontrole/opvolging en herkomstlanden	94
3.5 Adoptiebemiddeling begeleiden en verbeteren	95
3.7 Kwaliteitbevordering	95
3.8 Aanvullende taken	95
5. Personeel: feiten, cijfers en vorming	97
1. Trends, realisatie en plannen	98
2. Kerncijfers	102
3. Kind en Gezin-Academie en de dienst HRM: een tandem in vorming, training en opleiding van personeel	104
6. Financieel verslag	106
1. De begrotingsscyclus	107
2. De initiële begroting en de begrotingscontrole - evolutie van de dotatie	108
3. Evolutie van de ontvangsten	109
4. Evolutie van de uitgaven	111
5. Resultaat van de begrotingsuitvoering - reservefonds	112
Bijlage Jaarverslag 2013 van het Raadgevend Comité bij het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Kind en Gezin	119

2013

**Van een schip in woelig water
naar een vloot
die samen de golven trotseert**

Kind en Gezin staat **midden in de maatschappij**. Een maatschappij die constant verandert en ons uitdaagt om te blijven innoveren. Kind en Gezin wil een **ijkpunt** blijven voor de kinderen en ouders van vandaag en morgen. **Hun groei is ook onze groei**. Kind en Gezin is er voor **alle gezinnen**. Dit maakt onze organisatie ook zo sterk. Vanuit onze missie,

**Kind en Gezin wil,
samen met zijn partners,
voor elk kind, waar en hoe het ook geboren is of opgroeit,
zo veel mogelijk kansen creëren,**

hebben wij in **2013** met vereende kracht, soms als eens schip in woelig water, immense stappen vooruit gezet.

2013 was het jaar van de uitbouw van echte **Huizen van het Kind**, een kwalitatief partnerschap tussen verschillende lokale organisaties, met uiteenlopende diensten voor ouders en kinderen. In meer dan 100 gemeenten in Vlaanderen wordt werk gemaakt van een Huis van het Kind.

2013 was ook het jaar van de transitie binnen de **Kinderopvang**, de (r)evolutie van een versnipperd landschap naar een harmonisch geheel met een prachtige horizon.

2013 was het jaar van werkreizen naar Ethiopië, Congo en Viëtnam door de afdeling **Adoptie**. Noodzakelijke werkbezoeken om maximale garanties en transparantie te hebben over de adoptieprocedures in de herkomstlanden.

2013 was ook het jaar dat zo veel collega's zich hebben ingezet voor **Kom op tegen Kanker**. Met elke actie groeide de dynamiek en het samenhangingsgevoel tussen de collega's.

In **2014** startte ik met veel energie mijn tweede ambtstermijn als leidend ambtenaar van Kind en Gezin. Graag laat ik me de volgende zes jaar inspireren door Antoine de Saint-Exupéry;

Als je een schip wil bouwen,
roep dan geen mannen bij elkaar om hout te verzamelen,
het werk te verdelen en orders te geven.

In plaats daarvan
leer hen verlangen
naar de enorme eindeloze zee.

Ik wens dat we nog meer evolueren naar een **horizontale** organisatie, waar ieder zijn steentje bijdraagt tot onze missie en visie. Dat Kind en Gezin nog meer een plek wordt waar iedereen op een actieve, betrokken manier **verantwoordelijkheid** kan en durft te nemen. Zo kunnen **wij-samen** onze visie nog beter realiseren.

Dat doen we niet alleen. Ik wil in 2014 nog **meer samenwerking** met onze partners. Samen staan we **sterker**. We willen ons toeleggen op onze rol van **facilitator** en zo helpen dingen mogelijk maken.

Ik verruil daarom graag het beeld van het schip in woelig water voor het **beeld van de vloot die samen de golven trotseert**. Alle bootjes zijn cruciaal en elk team, elke partner krijgt de ruimte om mee te varen, de koers wordt vanuit de vloot vertaald.

Vanuit de sterkte van wij-samen wil ik in 2014 het **gezinsbeleid** van Kind en Gezin nog sterker uitbouwen.

We focussen daarbij op **drie principes**.

1. Gezinsbeleid is gericht op **elk gezin**. Elk gezin heeft recht op onvoorwaardelijke basisondersteuning.
2. Gezinnen zijn diverser dan ooit. Beleid maken **op maat van ouders** betekent dat we met die verschillen rekening houden.
We blijven bijzondere aandacht hebben voor **kwetsbare gezinnen**. Daar kunnen we het grootste verschil maken.
3. Gezinsbeleid moet geïntegreerd zijn en een gezin in zijn totaliteit benaderen. We kiezen radicaal voor **partnerschap** met iedereen die gezinnen ondersteunt. Het is hierbij van belang om **vraaggericht** te werken.

Met de focus op deze drie principes kunnen we de **vernieuwde preventieve zorg** gestalte geven. De uitrol en ondersteuning van de **Huizen van het Kind** is hierbij prioritair. Ook innovatieve projecten in de regiowerking krijgen alle kansen. We volgen de evoluties in de **integrale jeugdhulp** aandachtig op. Vanaf 2014 staat **EXPOO** volledig op eigen benen binnen Kind en Gezin. Het versterkte team kan met nog meer slagkracht de expertise rond opvoedingsondersteuning delen.

Onze missie helpt ons ook in onze relatie met de opvangvoorzieningen. 2014 wordt de start van een transparant en kwalitatief **klantenbeheer kinderopvang**.

In 2014 loopt ook de beweging rond de fusie van de **managementondersteunende diensten** verder. Dat hindert de betrokken afdelingen niet om zich maximaal te blijven inzetten en onze missie en visie elke dag in praktijk te brengen.

Ik kan dus vol **trots** terugblikken op 2013 en ik kijk **vol vertrouwen** naar 2014. Onze vloot heeft **de wind in de zeilen** om ook van 2014 een **fantastisch jaar** te maken!

Katrien Verhegge

Administrateur-generaal

Januari	<ul style="list-style-type: none"> • Cijfers van het Studiecentrum voor Perinatale Epidemiologie (SPE) wijzen op een daling van het aantal geboorten in 2013. Deze trend werd ook gezien in de cijfers van Kind en Gezin. • Kinkhoest is bezig aan een opmars in Vlaanderen. Extra aandacht voor preventie is nodig. • Wetsvoorstel omtrent de vereenvoudiging van de verlenging van het geschiktheidsvonnis adoptie.
Februari	<ul style="list-style-type: none"> • Kind en Gezin start met de deelname aan sociale media: welkom op Twitter en Facebook! • Veiligheidsproject 'Het reuzenhuis' van de Gezinsbond met ondersteunende vorming en communicatie van Kind en Gezin.
Maart	<ul style="list-style-type: none"> • De Vlaamse Regering voorziet nieuwe middelen voor erkende- en gesubsidieerde kinderdagverblijven en inkomensgerelateerde kinderopvang (IKG), plaatsen en nieuwe middelen voor inclusieve opvang. • Huis van het Kind Zottegem neemt deel aan de dag van de zorg. • Start van de kinderopvangzoeker in Heusden-Zolder.
April	<ul style="list-style-type: none"> • De Europese vaccinatieweek met focus op de eliminatie van mazelen. • Binnen het beroepsgeheim wordt het spreekrecht uitgebreid voor personen die het slachtoffer zijn van partnergeweld. • Invoering van de oogtest in alle Vlaamse provincies.
Mei	<ul style="list-style-type: none"> • Het Vlaams Centrum voor Adoptie (VCA) ijvert mee met de holebigemeenschap voor de automatische erkenning van het meemoederschap. • Week van de opvoeding met als thema 'opvoeden natuurlijk'. • Eerste maal voorstelling van het 'Activiteitenverslag Adoptie' aan de commissie Welzijn met een positief onthaal.
Juni	<ul style="list-style-type: none"> • De Agoria e-Health award voor het informatiesysteem Mirage in de categorie beste 'Mobile Health'-project. • Definitieve goedkeuring van het ontwerp decreet preventieve gezinsondersteuning (PGO) door de Vlaamse Regering. • Verlenging van het geschiktheidsvonnis voor kandidaat-adoptanten tot 6 jaar.

Juli	<ul style="list-style-type: none"> • Het decreet integrale jeugdhulp wordt goedgekeurd door het Vlaamse Parlement. • De Vlaamse Regering neemt beslissing omtrent managementondersteunende diensten en functies (MOD's en MOF's), met een evolutie naar 1 MOD binnen het beleidsdomein Welzijn Volksgezondheid en Gezin (WVG). • Goedkeuring van de autocontrolelegids voedselveiligheid door het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV) die gebruikt zal worden in de groepsopvang voor baby's en peuters.
Augustus	<ul style="list-style-type: none"> • Ook tijdens de zomermaanden hebben kleine kinderen nood aan extra vitamine D tot de leeftijd van 6 jaar.
September	<ul style="list-style-type: none"> • Kind en Gezin komt op tegen kanker! • Kick-off kinderopvang: bijeenkomst voor de sector kinderopvang naar aanleiding van het nieuwe decreet.
Oktober	<ul style="list-style-type: none"> • De Kind en Gezin-Lijn 10 jaar jong! • Sterke daling van het aantal interlandelijke adopties. • Op 18 oktober besliste de Vlaamse Regering om het mandaat van Katrien Verhegge te verlengen voor een periode van 6 jaar.
November	<ul style="list-style-type: none"> • Goedkeuring decreet houdende de organisatie PGO door Vlaams Parlement: een stap vooruit in de ontwikkeling van de Huizen van het Kind. • De Vlaamse Regering keurt besluiten goed die het nieuwe kwaliteits-en subsidiesysteem voor kinderopvang van jonge kinderen regelen. Daardoor kan het decreet Kinderopvang van baby's en peuters in werking treden op 1 april 2014.
December	<ul style="list-style-type: none"> • Start van de berekening door ouders van het inkomenstarief voor kinderopvang aan de hand van een on-line module. • Sinterklaassymposium omtrent het thema 'opvolgen van groei en ontwikkeling' voor consultatiebureau-artsen (CB-artsen).

BESTUURSORGANEN

Directieraad

De Directieraad is bevoegd voor statutaire materies en personeelsaangelegenheden.

Administrateur-generaal

Katrien Verhegge

Algemeen directeur

Inge Kinnaer

Afdelingshoofden

Ingrid Bombay, Annemie Boone, Inge Duchateau (tot september 2013), Johan Letouche, Linda Stijnen, Anne Vanden Berge, Leo Van Loo, Tine Sinnaeve, Ariane Van den Berghe, Filip Winderickx.

Secretaris

Eddy Verbestel

Directiecomité

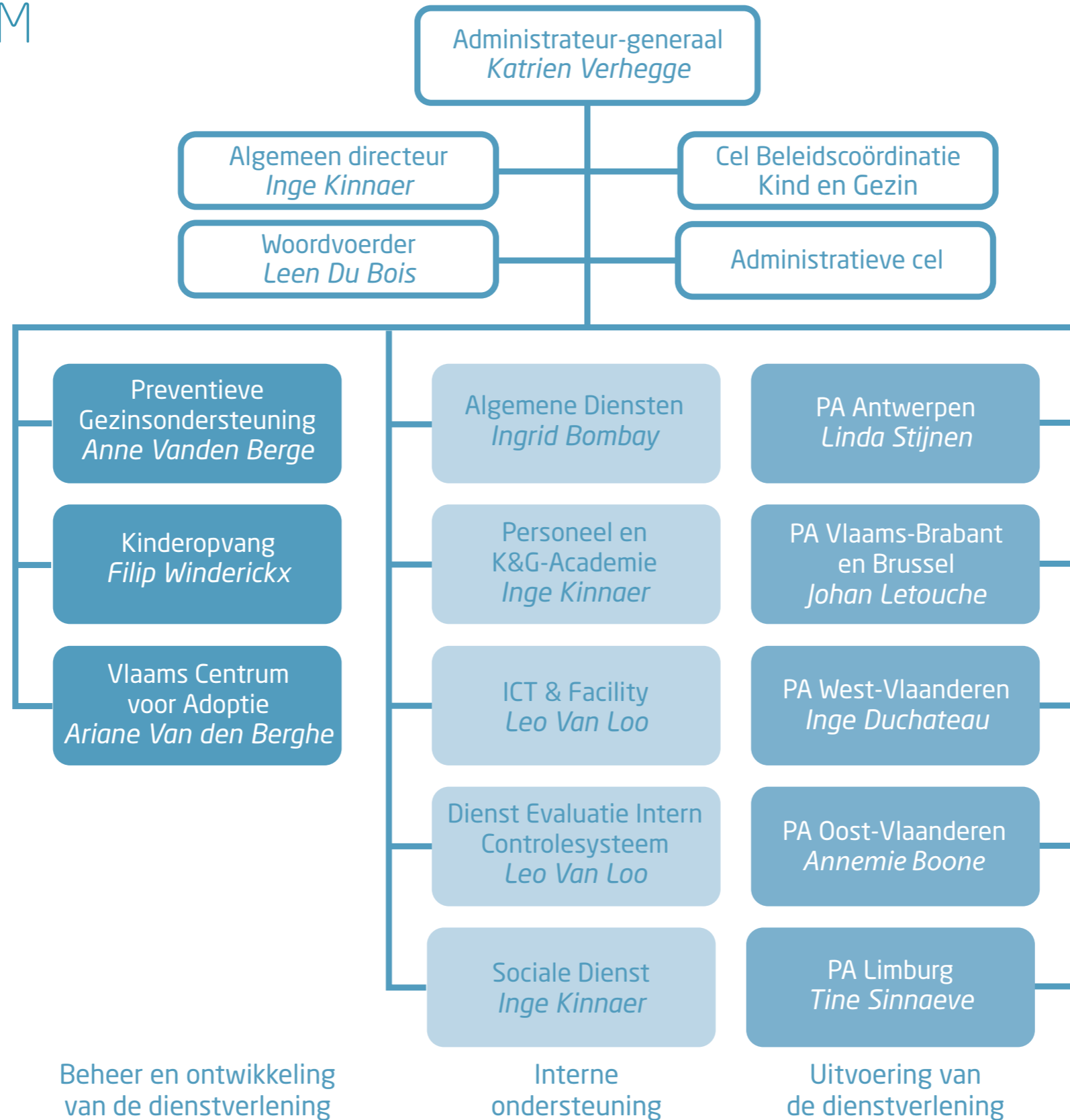
Het Directiecomité staat in voor het beheer en de beleidsmatige aansturing van het agentschap.

De samenstelling van het Directiecomité is identiek aan die van de Directieraad, maar versterkt met Leen Du Bois, woordvoerder.

Secretaris

Wouter Appeltans

ORGANOGRAM

Hoofdstuk 1

EEN OPEN EN VERNIEUWENDE ORGANISATIE

DIGITALISERING
AGORIA E-HEALTH AWARD
COORDINATIECEL INTERNATIONAAL

DIVERSITEIT
DIENTENCATOLOGUS
CHARTER VOOR KLANTVRIENDELIJKHEID
FLEXIBILITEIT
BELEIDSONTWIKKELING
ONDERSTEUNEN
INFORMATISERING
INTERNATIONALE SAMENWERKING
COMMUNICATIE
LYNC
KENNISPLATFORM
BEREIKBAARHEID
KINDERRECHTENBELEID
COMMUNICATIESTRATEGIE
"IT TAKES A VILLAGE TO RAISE A CHILD"
AANBEVELINGEN EN VERBETERACTIES
KINDEROPVANGZOEKER
DE KIND EN GEZIN-LIJN
OPVOEDINGSONDERSTEUNING
WWW.GROEIMEE.BE

DIVERSITEIT EN DOELGROEPEN
EXPOO
LAAGDREMPELIG KLACHTENBELEID
KENNIS DELEN

UNIVERSEEL
SENSIBILISATIE
KENNISUITWISSELING
PARTNERS
ICT
TRAINING EN BIJSCHOLING
BEURZEN
INTERN CONTROLESYSTEEM
OP MAAT
ACTIEPLANNEN
GLOBALISERING
DE PERS
GOEDE PRAKTIJKEN
KLACHTEN BEHANDELING

1. EEN OPEN ORGANISATIE MET EEN VISIE

Kind en Gezin wil samen met zijn partners, voor elk kind, waar en hoe het ook geboren is of opgroeit, zo veel mogelijk kansen creëren.

Deze missie wordt ondersteund door de visie van de organisatie.

Kind en Gezin bestaat omwille van het kind, de grote kernwaarden die we hierbij hanteren zijn *diversiteit en kinderrechten*.

1.1 Een horizontaal diversiteits- en kinderrechtenbeleid

Het decreet van 30 april 2004 tot oprichting van Kind en Gezin stelt diversiteit en kinderrechten als centrale uitgangspunten voorop bij de uitvoering van de missie van het agentschap. En dit is evident, aangezien de opdracht van Kind en Gezin in sterke mate gaat over het verzekeren van een aantal rechten van het kind. Niet enkel rechtstreeks, maar ook onrechtstreeks, via de gezinsverbanden waar ze deel van uitmaken. Het gaat enerzijds over het verzekeren van provisierechten, beschermingsrechten en participatierechten*.

Anderzijds gaat het over het rechte trekken van vooraf bestaande ongelijkheden tot die rechten. Niet alle gezinnen en dus niet alle kinderen vertrekken van dezelfde uitgangspositie. *Zo draagt Kind en Gezin bij tot een volwaardige deelname van alle kinderen en hun gezin aan de samenleving.*

De visie van Kind en Gezin geeft helder weer hoe de organisatie dit concreet vorm wil geven. De kernwaarden diversiteit en kinderrechten moeten een voortdurend toetsingskader zijn en vormen de kern van ons zijn. Zo staat het belang en het welzijn van het kind voorop in alles wat we doen. We zetten in op een universeel bereik, maar we willen tegelijk ook radicaal gaan voor waar we echt het verschil kunnen maken. Daarom willen we onze dienstverlening aanbieden op vraag en op maat van die kinderen en die gezinnen bij wie de nood het grootst is.

Door een gedifferentieerd aanbod kunnen we inspelen op uiteenlopende noden. De diversiteit van kinderen en ouders wordt hierbij gerespecteerd, vertrekkend vanuit het kader van *'progressief universalisme'*. Een proportionele universele basisdienstverlening komt tegemoet aan het bestaan van sociale ongelijkheden en draagt bij tot het scheppen van gelijke mogelijkheden. Ze stelt een basisdienstverlening voorop die in schaal en intensiteit varieert in verhouding tot de mate van achterstelling of sociale ongelijkheden.

Om versterkt te kunnen inzetten op diversiteit en kinderrechten, geeft het team Gezin en Samenleving vorm aan een expliciet diversiteits- en kinderrechtenbeleid binnen Kind en Gezin. Dit gebeurt op verschillende dimensies waarbij de uiteindelijke doelstelling altijd *de realisatie van de rechten van ouders en kinderen* is.

---

* *Provisierechten of het recht op zorg: gezondheidszorg, voeding, warmte, beschutting, kledij, opvoeding en vorming, ouderlijke zorg, inkomen, ... Beschermingsrechten: tegen verwaarlozing en misbruik, pijn en eenzaamheid, ... Participatierechten: rechten om te participeren, als beslisser of medebeslisser, in de dingen die je aanbelangen.*

Eenzijds draagt Kind en Gezin bij tot de doelstellingen uit de talrijke *actieplannen* op Vlaams en internationaal niveau.

Op *Vlaams niveau* is er het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding, het Vlaams jeugdbeleidsplan, het Vlaams actieplan Kinderrechten, het Vlaamse doelstellingenkader Gelijke Kansen, het Vlaams actieplan Integratiebeleid, het Vlaams actieplan Roma en het Vlaams actieplan Woonwagenbewoners. Deze plannen volgen het Vlaamse horizontaal beleid op en worden door verschillende beleidsdomeinen binnen de Vlaamse overheid gecoördineerd. Op *internationaal niveau* gaat het over de opvolging van het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind en het Internationaal Verdrag voor de Rechten van Personen met een Handicap. Deze verdragen worden door het Internationaal Comité voor de Rechten van het Kind in Genève en door het Comité voor de Rechten van Personen met een Handicap opgevolgd. Het team Gezin en Samenleving vertegenwoordigt Kind en Gezin op de overlegorganen inzake dit beleid en doet de opvolging van de concrete acties die in de plannen geformuleerd zijn.

Anderzijds vervult het team Gezin en Samenleving een opdracht inzake *beleidsontwikkeling en beleidsondersteuning* van Kind en Gezin. Het team zet eigen projecten en acties op.

Daarnaast ondersteunt het team de beleidsafdelingen Kinderopvang, Preventieve Gezinsondersteuning en Adoptie in het uitwerken van hun specifiek beleid.

Een overzicht van *projecten en acties van het team*:

- Actief meewerken aan de ontwikkeling van het Vlaamse gezinsbeleid, waaronder de voorbereiding van de overheveling van de gezinsbijslagen en Fonds voor Collectieve Uitrustingen en Diensten (FCUD).
- Vorm geven aan een talenbeleid voor de eigen dienstverlening en ondersteuning van partnerorganisaties om een talenbeleid uit te werken.
- Ondersteuning bij het uitwerken van een Jongeren- en Kindeffectrapport (JoKER) en armoedetoets bij ontwerpdecreten, als onderdeel van de reguleringssimpactanalyse (RIA).
- Overleg met de administratie Onderwijs in functie van een afgestemd beleid ter ondersteuning van ouders en kinderen, het stimuleren van kleuterparticipatie en talenbeleid.

- Opvolging van relevante parlementaire thema's en beleidszaken met linken naar het jonge kind en het gezin en ontsluiting van de belangrijkste informatie binnen Kind en Gezin, zodat proactief kan ingespeeld worden op actuele maatschappelijke en politieke tendensen.

Een overzicht van *projecten en acties in samenwerking met beleidsafdelingen en andere teams binnen de organisatie*:

- Versterking van de dienstverlening aan maatschappelijk kwetsbare gezinnen, waaronder een uitgebreid vormingstraject voor gezinsondersteuners.
- Ondersteuning van het communicatiebeleid voor de diversiteit van gezinnen in de samenleving.
- Voorbereiding van een kader en strategieën m.b.t. inclusief beleid van Kind en Gezin o.a. in de preventieve gezinsondersteuning en het versterken van inclusieve kinderopvang.
- Sensibiliseren en ondersteunen van de sectoren kinderopvang en opvoedingsondersteuning over taalstimulering en meertaligheid, waaronder de organisatie van studiedagen.
- Ontwikkelen van trajecten om de participatie van ouders en kinderen te versterken vanuit de visietekst 'Kind en Gezin en participatie als deelhebben'.

Project in de kijker**Groenboek 6de staatshervorming - opmaak luik gezinsbeleid**

Kind en Gezin heeft in 2013 actief meegewerkt aan de opmaak van het groenboek m.b.t. de overheveling van de bevoegdheden i.k.v. de 6de staatshervorming. Concreet werd het luik gezinsbeleid voorbereid, met enerzijds

de overheveling van de kinderbijslagen en anderzijds het Fonds voor Collectieve Uitrustingen en Diensten (FCUD). Wat kinderbijslag betreft, werden via bilaterale interviews met stakeholders verschillende

opties in kaart gebracht. Voor het FCUD, dat momenteel subsidies toekent aan projecten i.k.v. buitenschoolse, flexibele en urgente opvang en opvang aan zieke kinderen, werden 3 mogelijke beleidsscenario's uitgewerkt.

Project in de kijker**Naar een brede inzet van gezinsondersteuners**

In 2013 organiseerde Kind en Gezin in samenwerking met het centrum Basiseducatie Brusselleer een piloottraject voor gezinsondersteuners rond verbindend werken vanuit ervaringskunde. Dit traject werd opgezet om de ruimer gerichte inzet naar gezinnen die in armoede en uitsluiting leven - zowel Vlaamse

als gezinnen met een migratieachtergrond (ongeacht nationaliteit) - te ondersteunen. Hierdoor verschuift de focus van het inzetten op taal en herkomst naar het inzetten omwille van de ondersteuningsbehoefte van het gezin en het toepassen van het verbindend werken en de impact en betekenis van uitsluiting en

migratiegeschiedenis. Dit piloottraject werd positief geëvalueerd. In 2014 worden op basis van die ervaringen twee parallelle trajecten opgezet, waaraan 26 gezinsondersteuners zullen deelnemen.

2. EEN VERNIEUWENDE ORGANISATIE

Voor zijn dienstverlening is Kind en Gezin afhankelijk van een professionele ondersteuning op het gebied van communicatie, kennis-uitwisseling, klachtenbehandeling, ICT en interne controle. Daarom staan we ook even stil bij elk van deze elementen.

2.1 De Kind en Gezin-Lijn

Ouders en aanstaande ouders in heel Vlaanderen kunnen bij de Kind en Gezin-Lijn terecht met *vragen over zwangerschap, geboorte, voeding, verzorging, kinderopvang, opvoeding, ...*

De frontoffice-medewerkers van de Kind en Gezin-Lijn verstrekken algemene informatie en kunnen afspraken in een consultatiebureau maken of wijzigen. Voor specifieke vragen schakelen ze door naar een deskundige inzake kinderopvang of naar een verpleegkundige in de *backoffice*.

Vragen over preventieve gezinsondersteuning worden via een dagelijks rapport automatisch aan de regio's bezorgd, zodat de regioteamleden op de hoogte blijven van de vragen die bij 'hun' gezinnen leven en zij indien nodig ook kunnen zorgen voor de opvolging van de oproepen.

In 2013 waren er 321 295 contacten met de Kind en Gezin-Lijn, waarvan er effectief 297 499 beantwoord werden. De *bereikbaarheid* lag onder het doel van 95%, met name op 92,6%. Dit betekent echter nog steeds dat 9 op de 10 mensen die contact opnemen met de Kind en Gezin-Lijn ook effectief een medewerker aan de lijn krijgen. Opnieuw was er een lichte daling in het aantal telefonische oproepen, maar een stijging in het aantal e-mails. Mails maken 11% uit van alle contacten met de Kind en Gezin-Lijn. Ongeveer 32,5% van alle contacten werd geëscaleerd naar de tweede lijn.

Het overgrote deel van de oproepen gaat over afspraken in het consultatiebureau. In afnemende volgorde gaan de meeste vragen vervolgens over deze kernthema's: kinderopvang, voeding, gezondheid, vaccinatie, opvoeding, ontwikkeling, zwangerschap/geboorte/bevalling, verzorging, kindermishandeling, veiligheid, adoptie/pleegzorg.

In oktober 2012 ondertekende de Kind en Gezin-Lijn het '*Charter voor klantvriendelijkheid*' van de beroepsfederatie van contactcenters. Hiermee zijn we een duidelijk engagement aangegaan om nu en in de toekomst te blijven beantwoorden aan de in het charter opgelegde criteria.

Het charter voorziet onder meer in een maximale wachttijd van 2,5 minuten. De Kind en Gezin-Lijn scoorde in 2013 een gemiddelde wachttijd van 26 seconden, wat ruimschoots beantwoordt aan dit criterium in het Charter. Maar, we doen het helaas 12 seconden minder goed dan in 2012.

Het verminderen van deze wachttijd is daarom een aandachtspunt voor 2014.

De Kind en Gezin-Lijn is elke werkdag van 8 tot 20 uur bereikbaar op het nummer 078 150 100.

Mails kunnen verzonden worden via het contactformulier op de website van Kind en Gezin.

2.2 De Kind en Gezin-Academie: kennis delen met partners

Voor de Kind en Gezin-Academie staat het *delen van kennis* centraal. Ze wil dit doen met een zo ruim mogelijke doelgroep. Niet alleen met de eigen medewerkers maar ook met partners buiten de organisatie, zelfs buiten de landsgrenzen. Het bereik van de Kind en Gezin-Academie lag in 2013 merkkelijk hoger dan in 2012.

Het effect van de verbouwingswerken is nu duidelijk achter de rug. We telden ruim 30% meer deelnemers aan activiteiten georganiseerd door de Kind en Gezin-Academie. De kick-offs van het decreet kinderopvang, het Sinterklaassymposium en het congres van EXPOO brachten hier heel wat *partners samen*.

Samen met partners kennis verhogen en delen

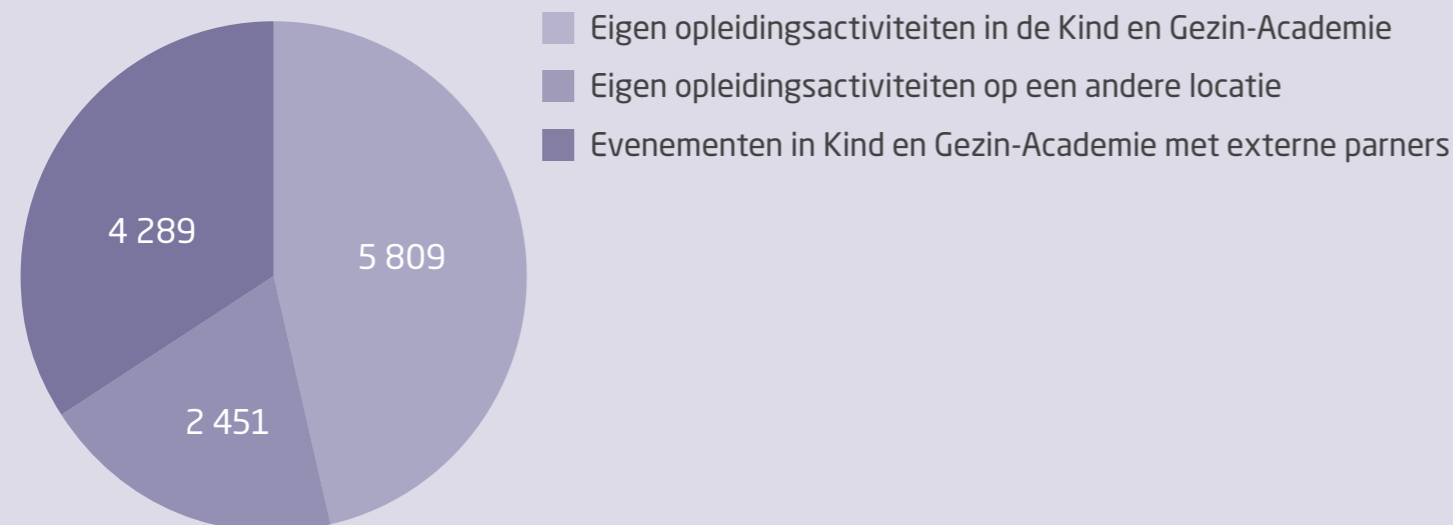
In 2012 werd de *dienstencatalogus* bekend gemaakt aan de partners van het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Dit resulteerde in de eerste plaats tot het gebruik van de inschrijvingsdatabank van Kind en Gezin.

In 2013 werd deze 13 keer ingezet voor externe partners.

Daarnaast stelde de Kind en Gezin-Academie haar expertise ter beschikking voor volgende *initiatieven vanuit het beleidsdomein*:

- De organisatie van een studiedag rond leidinggeven en motiveren voor het management van het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.
- De organisatie van een seminarie voor het top- en middenkader van het beleidsdomein rond de misie en de visie van het beleidsdomein.
- De organisatie van intervisiegroepen voor klachtenbehandelaars uit de verschillende departementen. De intervisiegroepen komen onder begeleiding van een externe coach 4 keer per jaar samen om ervaringen, casuïstiek, thema's en problemen te delen en erover te reflecteren, kennis en inzicht te verwerven, te versterken en te verdiepen.

Bereik van de Kind en Gezin-Academie

1.1 Aantal deelnemers per type opleidingsactiviteit - 2013

De Kind en Gezin-Academie ondersteunde ook het VBJK - het Expertisecentrum Vernieuwing in de Basisvoorzieningen voor Jonge Kinderen - in een aantal initiatieven:

- De organisatie van 5 inspiratiedagen voor onthaalouders rond de nieuwe werkmap 'Bouwen aan je eigen draagkracht'.
- De ondersteuning bij het uitwerken van een 2-jarig begeleidingstraject voor de Centra voor Inclusieve Kinderopvang, met een 1ste bijeenkomst in het najaar van 2013.

Samen met het *Vlaams Centrum voor Adoptie* organiseerde de Kind en Gezin-Academie in 2013 2 studiedagen:

- Eén voor de adoptiesector rond 'HIV en hepatitis B bij adoptiekinderen'.
- Eén voor de jeugdrechters, jeugdmagistraten en advocaten rond het nieuwe decreet interlandelijke adoptie en andere recente ontwikkelingen.

Coördinatieceel Internationaal

Globalisering en internationale samenwerking zijn dé begrippen van de 21ste eeuw. Ook Kind en Gezin kijkt over de Vlaamse grenzen voor de ontwikkeling van zijn dienstverlening. Daarnaast wordt Kind en Gezin steeds meer gevraagd om zijn expertise internationaal uit te dragen.

De Coördinatieceel Internationaal (CCI):

- Brengt internationaal denken en werken onder de aandacht van de Kind en Gezin medewerkers.
- Gaat proactief op zoek naar Europese middelen die bij Kind en Gezin kunnen worden ingezet.
- Organiseert buitenlandse delegaties.
- Neemt deel aan de werkprogramma's van de Vlaamse overheid.
- Organiseert ad hoc activiteiten zoals toegankelijke lezingen die het internationaal denken stimuleren, ... Zo kwam afgelopen jaar Frederick Deborsu een lezing geven over 'Alles wat u altijd al wilde weten over Wallonië maar nooit durfde te vragen'.

In 2013 bracht de CCI de nota uit '*Wij Samen, ook over de grenzen*' die Kind en Gezin kadert in zijn huidige internationale context en werking en van daaruit een richting geeft aan de internationale werking van Kind en Gezin op middellange termijn. Deze kadertekst wordt voor externen ter beschikking gesteld om uit te dragen hoe aan de internationale werking van een Vlaams agentschap vorm wordt gegeven. De tekst zal in 2014 ook in het Engels aangeboden worden.

De online cursus 'Borstvoeding' van Kind en Gezin werd door het ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin aan het Pools ministerie van Volksgezondheid voorgesteld in het kader van het werkprogramma tussen Vlaanderen en Polen. Polen toonde grote belangstelling om dit materiaal in te zetten in hun eigen dienstverlening. In het kader van deze samenwerking werd in 2013 gestart met de Engelse vertaling van deze online cursus. Deze vertaling legt de weg open voor een toekomstige *samenwerking met meerdere landen*.

Samen met de beleidsafdeling Preventieve Gezinsondersteuning is de CCI partner in het *EU DAPHNE-project* 'Coordinated response to child abuse and neglect via minimum data set'.

(Verdere info over dit project zie hoofdstuk 3.)

EXPOO

EXPOO, het Expertisecentrum Opvoedingsondersteuning van de Vlaamse overheid, ontwikkelt projecten en acties op basis van de behoeften van het werkveld en in afstemming met andere ondersteunende actoren op het terrein. Uit deze gesprekken blijkt dat kennis en expertise verzamelen over opvoedingsondersteuning en opvoeden, deze bundelen, verrijken en toegankelijk maken verder als wenselijk wordt ervaren. Zeker in de veranderende decretale context wordt EXPOO aangesproken om - op basis van verzamelde kennis - inspiratie te bieden om opvoedingsondersteuning verder een plaats te geven.

Een greep uit de acties en projecten van EXPOO in 2013.

Kennisuitwisseling over opvoedingsondersteuning

Ter ondersteuning van het werkveld biedt EXPOO een *kennisplatform over opvoedingsondersteuning* aan. Kennis uit onderzoek, literatuur en de praktijk wordt door EXPOO verzameld, verrijkt en toegankelijk gemaakt voor actoren opvoedingsondersteuning. Bovendien stimuleert EXPOO de kennisontwikkeling en de kennisuitwisseling door het organiseren van platformbijeenkomsten en

dialogomomenten. Het ontwikkelt hiervoor diverse instrumenten en producten die de praktijk van opvoedingsondersteuning ondersteunen.

- De website *www.expoo.be* is daarbij een tool. De gegevens over het bezoek van de website toont dat de website een belangrijke (en nog steeds groeiende) bron van informatie blijft voor het werkveld.
- *Themabundel: Vaders, opvoeding en opvoedingsondersteuning*
De rol van vaders in het gezin, bij opvoeding en in opvoedingsondersteuning is een thema dat veel praktijkwerkers in het werkveld van de opvoedingsondersteuning bezig houdt. We stellen namelijk vast dat vooral moeders gebruik maken van het aanbod opvoedingsondersteuning. EXPOO maakte een themabundel dat een overzicht brengt van inzichten uit de literatuur over de rol van vaders, het belang van vaders bij de opvoeding. Op basis van deze kennis en uit de ervaringen van goede praktijken brengt EXPOO handvaten en tips om vaders meer te bereiken met opvoedingsondersteuning.

- EXPOO stimuleert dat *goede praktijken* opvoedingsondersteuning beschreven en onderbouwd worden. In 2013 reflecteerden praktijkwerkers in een praktijkbeschrijvingskring over de methodiek 'ervaringsgericht groepswerk'. Daarnaast werden ook de praktijkbeschrijvingen Domo (door ondersteuning mee opvoeden) en PeTra (pedagogische trajecten) gepubliceerd op de website.
- Om kennis te delen, organiseert EXPOO *interactieve uitwisselingsmomenten*. In 2013 organiseerden we:
  - in samenwerking met Kind en Gezin en andere partners de inspiratie- en uitwisselingsdag Huizen van het Kind. Een 100-tal deelnemers reflecteerden met elkaar over belangrijke topics bij de realisatie van de Huizen van het Kind.

- samen het VBJK, VCOK, Kind en Gezin en enkele provinciale/regionale netwerken rond ontmoeting een eerste 'open forumdag ontmoeting'. Op deze dag wisselden een 80-tal deelnemers informatie uit over ontmoeten en ontmoeting in de toekomstige Huizen van het Kind. In de voormiddag waren er presentaties en in het worldcafé wisselden deelnemers hun opvattingen en ervaringen uit aan de hand van stellingen over 4 thema's: de medewerkers, ontmoeting in de Huizen van het Kind, visie op ontmoeting en de doelgroep.
- voor de 6de maal een Vlaams congres opvoedingsondersteuning. Met boeiende sprekers en een gevarieerd aanbod aan workshops, was ook deze editie méér dan een obligate stand van zaken of een blij weerzien van gelijkgestemden. EXPOO houdt ervan de sector een spiegel voor te houden en uit te dagen om zo grenzen te verleggen. Door verbindingen te maken met andere sectoren, door internationale ontwikkelingen onder de aandacht te brengen die stof bieden tot nadenken en door het tonen van opmerkelijke praktijken.

- EXPOO werkt ook mee aan *kennisuitwisselingsmomenten* van partners, dit bv. door het verzorgen van workshop op de Nordic Family Centres Conference te Tromsø.

Aanbod inzake training en bijscholing

Ook in 2013 ontwikkelde EXPOO, in samenwerking met partners, *een aanbod van vormingen en trainingen* inzake opvoedingsondersteuning voor diverse actoren (lokale coördinatoren, opvoedingsondersteuners, belendende sectoren, ...).

Het gaat zowel om een open aanbod als om vorming op maat. Terugkerend aanbod is een inspiratiedag over hoe je een steunbron kunt zijn voor ouders, de tweedaagse training in het uitvoeren van pedagogische adviesgesprekken. Nieuw waren de training in het opzetten van oudercursussen, het beantwoorden van opvoedingsvragen via email en de vorming voor het opzetten van ontmoetingsfunctie.

Basisinformatie over opvoeden en opvoedingsondersteuning aanbieden

EXPOO zorgde opnieuw - samen met een redactieraad en experts - voor de aanmaak van kwalitatieve basisinformatie over opvoeden op volgende website www.groeimee.be. De website werd - na een klantenonderzoek - in 2013 vernieuwd.

Deze website werd versterkt met 'actieve' en 'interactieve' opvoedingsinformatie: actieve informatiestromen via een maandelijkse blog, een samenwerking met de Opvoedingslijn voor het beantwoorden van opvoedingsvragen en een actieve aanwezigheid op digitale sociale netwerken.

De cijfers over het gebruik van de website tonen dat ook onze informatieve website over opvoeden een belangrijke (en nog steeds groeiende) bron van informatie blijft.

Sensibilisatie

Tijdens de *Week van de Opvoeding 2013* stond het thema 'Opvoeden natuurlijk' centraal. Hierbij wordt benadrukt dat opvoeden een natuurlijk proces is en dat opvoeden 'gewoon' mag blijven. Dat betekent natuurlijk niet dat het opvoeden van kinderen altijd gemakkelijk is - het moeilijke hoort er ook bij - maar dat je als ouder best wel mag luisteren naar je buikgevoel.

'Opvoeden natuurlijk!' verwijst natuurlijk ook naar respect voor de natuur. Zorg dragen voor het milieu draagt bij tot een kindvriendelijke omgeving en is bouwen aan een leefomgeving voor de toekomst van onze kinderen.

De 7de Week van de Opvoeding kreeg de steun van Koningin Mathilde, die aanwezig was op het openingsmoment van de Week van de Opvoeding en de tentoonstelling 'Opvoeden Samen Aanpakken'.

Netwerking en signaalfunctie

Vanuit de visie om de opdrachten van EXPOO te realiseren in samenwerking met het werkveld (platformgedachte), investeert EXPOO in contacten met (en tussen) het werkveld en belendende sectoren.

EXPOO onderhoudt contacten in binnen- en buitenland met het oog op het versterken van het draagvlak opvoedingsondersteuning.

2.3 Communicatie

Communicatiestrategie

Kind en Gezin is als organisatie in volle beweging en moet dus wendbaar en alert zijn en zijn strategie voortdurend in vraag durven stellen en *bijsturen in functie van de veranderende omgeving*. Net daarom moeten Kind en Gezin ook de communicatiestrategie regelmatig kritisch bekijken.

In de communicatiestrategie stuurt Kind en Gezin de communicatie op basis van een vernieuwde visie op een aantal punten bij.

De merkbloftes

Elk merk communiceert op filosofisch, emotioneel en functioneel niveau.

Op filosofisch niveau schaaft Kind en Gezin zich in zijn communicatie achter de overtuiging dat *je kinderen niet alleen grootbrengt: "it takes a village to raise a child"*. Kind en Gezin deelt die overtuiging samen met zijn partners en heeft daarbij steeds het belang van het kind voor ogen.

Het belangrijkste niveau voor communicatie moet het emotioneel niveau zijn. De focus hier ligt op het ondersteunen en versterken van ouders (empowerment).

Wanneer Kind en Gezin communiceert over de dienstverlening, over zijn producten, ... dan gebeurt dit op het functioneel niveau.

Door de focus in zijn communicatie meer op het emotioneel niveau te leggen en steeds vanuit de gedachte van ondersteunen/versterken te vertrekken, zal Kind en Gezin ook meer verschillende mensen aanspreken.

Kind en Gezin: een flexibel merk

Als merk communiceert Kind en Gezin niet star en onveranderlijk, maar flexibel. Kind en Gezin neemt als organisatie vele gedaanten aan: Kind en Gezin organiseert, op een ander moment stimuleert, subsidieert of erkent het. *Die flexibiliteit moet ook blijken uit de manier waarop Kind en Gezin*

als merk communiceert: soms zetten we trots ons logo bovenaan, een andere keer bescheiden in een hoekje naast andere partners. Kind en Gezin kan ook initiatiefnemer zijn zonder een logo te tonen.

Differentiëren in boodschappen, in doelgroepen en in media

Het medialandschap is de laatste jaren onherkenbaar veranderd: er zijn heel veel *nieuwe kanalen* om ouders te bereiken. Ook de *doelgroep is veranderd*: de ene ouder is de andere niet. Als organisatie moet Kind en Gezin zich aan de ouders aanpassen. Kind en Gezin geeft niet meer alle mogelijke informatie op dezelfde manier aan iedereen, maar de specifieke boodschap bij de juiste persoon op het gepaste moment. Daarvoor zetten we alle mogelijke media in en communiceren we ook samen met onze partners.

Dat betekent dat we in onze boodschappen afstappen van de neiging om altijd volledige informatie te geven, maar de boodschap afstemmen op de doelgroep en het medium.

Een omgevingsanalyse toont de *diversiteit van de doelgroepen*. Kind en Gezin moet in de communicatie rekening houden met deze diversiteit en zijn communicatie hieraan aanpassen. Een 'mainstream' gezin moet andere informatie en aandacht krijgen dan een kansarm gezin. Een startende opvangvoorziening heeft andere informatienoden dan iemand met ervaring. Het brede publiek verwacht andere communicatie dan de sector en intern vragen de regio's een andere aanpak dan de centrale administratie. Ook in het gebruik van media is differentiatie aan de orde. De evolutie van het medialandschap en het mediagebruik is spectaculair en biedt kansen voor Kind en Gezin om beter en meer op maat te communiceren met zijn doelgroepen.

Differentiëren is niet alleen nodig omdat onze klanten op een andere manier willen bereikt worden, maar moet het ook mogelijk maken om de informatie van Kind en Gezin nog ruimer te verspreiden, rekening houdend met kleinere budgetten.

Kind en Gezin kiest er bewust voor om voor de kernthema's de boodschap te vertalen naar de *moeilijkst bereikbare doelgroep*. Als deze doelgroep de boodschap begrijpt dan is deze meestal begrijpbaar voor iedereen.

Eenvoudig en laagdrempelig communiceren betekent dat moeilijke boodschappen van heel wat extra's moeten ontdaan worden.

In *'Kind in Beeld'* zoekt Kind en Gezin intussen al meerdere jaren naar de best mogelijke manier om dit te doen. De boodschap wordt tot de essentie herleid, zodat de moeilijkst bereikbare en vaak erg kwetsbare doelgroep de boodschap vat.

Boodschappen worden gebracht door veel gebruik te maken van foto's, illustraties en schema's. Zo ontstaan aantrekkelijke publicaties met een lage drempel, maar die ook perfect geschikt zijn om te hergebruiken in andere publicaties, op de website, in leertrajecten, ... Daarbij zijn de vele illustraties en foto's een extra troef om te gebruiken in andere communicatieacties. Beeldmateriaal wordt steeds belangrijker in communicatie (onder meer in sociale media).

Kind in Beeld illustreert perfect de stelling dat het vertalen naar de moeilijkst bereikbare doelgroep ook helpt om beter en duidelijker te communiceren naar elke andere doelgroep. Dat verantwoordt het structureel blijven investeren in deze communicatie.

In 2013 herwerkte Kind en Gezin *'Kind in Beeld-Kinderopvang'*. Via focusgroepen werden alle boodschappen op scherp gesteld om de meest kwetsbare doelgroepen op een laagdrempelige manier kennis te laten maken met kinderopvang. *'Kind in Beeld-Kinderopvang'* werd eind 2013 verdeeld.

In 2013 lag de nadruk op de realisatie van nieuw materiaal voor evenwichtige boodschappen rond *voeding en beweging*. Vooral de nieuwe inzichten en boodschappen rond het belang van bewegen en het vermijden van sedentair gedrag vergden een vernieuwde aanpak. Dat leidde tot nieuwe brochures over voeding. Kind en Gezin werkte ook een campagne uit om de ouders te sensibiliseren over het belang van beweging en daarnaast ook heel praktisch materiaal om te ondersteunen.

www.kindengezin.be

De website van Kind en Gezin staat centraal in de communicatie naar ouders, professionals en partners.

- Alle inhoud is voor iedereen beschikbaar, zowel voor ouders als voor professionals.
- De inhoud staat slechts op één plaats en blijft dus makkelijk up-to-date.
- De thema's zijn de belangrijkste 'ingangspoorten' van de website.
- Alle brochures en publicaties zijn vlot te downloaden en te bekijken.

In 2013 telden we gemiddeld 4300 unieke bezoekers per dag. Bezoekers bezochten gemiddeld 3,62 pagina's.

Sociale media

Eind 2011 is Kind en Gezin gestart met *het monitoren* van de gesprekken over Kind en Gezin en de belangrijkste thema's voor onze doelgroepen.

Op basis van die monitoring is binnen Kind en Gezin in 2012 een aanpak geformuleerd om via een aantal proefprojecten sociale media te integreren in de rijke kanalenmix van Kind en Gezin. Belangrijkste proefprojecten: Twitter en Facebook Kind en Gezin, Facebook Oostende en de Blog 'Kind en Gezin In Zicht'.

In 2013 groeide het aantal Twittervolgers van Kind en Gezin van 66 in januari 2013 naar meer dan 600 op het einde van het jaar. Op Facebook telde Kind en Gezin eind 2013 ongeveer 1800 fans. De Facebookpagina van het team in Oostende kon eind 2013 al rekenen op meer dan 300 'lokale' fans.

Mediarelaties

In 2013 werd meer dan 1923 keer over Kind en Gezin gecommuniceerd in kranten, tijdschriften en op radio of televisie (m.i.v. de online versie van deze media). *De pers* heeft veel aandacht voor alles wat met kinderopvang te maken heeft. Er was ruime aandacht voor het nieuw kaderdecreet voor de kinderopvang van baby's en peuters in Vlaanderen. De media linken dit aan het belang van de kwaliteit in de opvang. Wat de zelfstandige sector betreft ging het vnl. over de financiële leefbaarheid in de opvang. Daarnaast blijft alles wat met adoptie te maken heeft en met het aanverwante thema 'Onvervulde kinderwens' (o.a. draagmoederschap) een frequent onderwerp. Wat de actualiteit over jonge kinderen betreft, kwamen vooral de onderwerpen vaccinatie, taalontwikkeling en gezonde voeding (preventie overgewicht) aan bod.

In totaal werden 71 nieuwsberichten online op de website van Kind en Gezin gezet.

In 2013 werden 2 persconferenties georganiseerd.

Steeds vaker vindt het nieuws zijn weg via sociale media, zoals via de twitteraccount @wvkg van de woordvoerder van Kind en Gezin.

Beurzen

Kind en Gezin stond in 2013 op *5 babybeurzen*: in Antwerpen, Genk, Waregem, Gent en Brussel.

Door aanwezig te zijn op deze beurzen kan Kind en Gezin aanstaande en jonge ouders informeren over zijn dienstverlening.

In 2013 werd voor de 2de maal deelgenomen aan de *vakbeurs Kinderopvang* in Antwerpen.

Kind en Gezin nam ook deel aan *54 regionale evenementen*. Het betreft o.a. infobeurzen voor zwangeren in verschillende kraamklinieken, infosessies voor kinderopvangvoorzieningen, ... Het agentschap was ook vertegenwoordigd op de jaarlijkse startersdag voor afgestudeerde artsen in Vlaams-Brabant en op elke provinciale expo over veiligheid in en rond de woning. 'Het Reuzenhuis' van de Gezinsbond.

2.4 Klachtendienst

Als open organisatie maakt Kind en Gezin werk van een *laagdrempelig klachtenbeleid*. Wie een beroep doet op de diensten van Kind en Gezin kan telefonisch of schriftelijk, per brief of e-mail zijn eventuele onvrede uiten. De contactgegevens van de Klachtendienst worden bekendgemaakt via de verschillende communicatiekanalen van Kind en Gezin.

In wat volgt geven we een beknopt overzicht van de belangrijkste cijfers over de klachten. Wie meer wil weten, kan het integrale jaarverslag van de Klachtendienst downloaden op onze website.

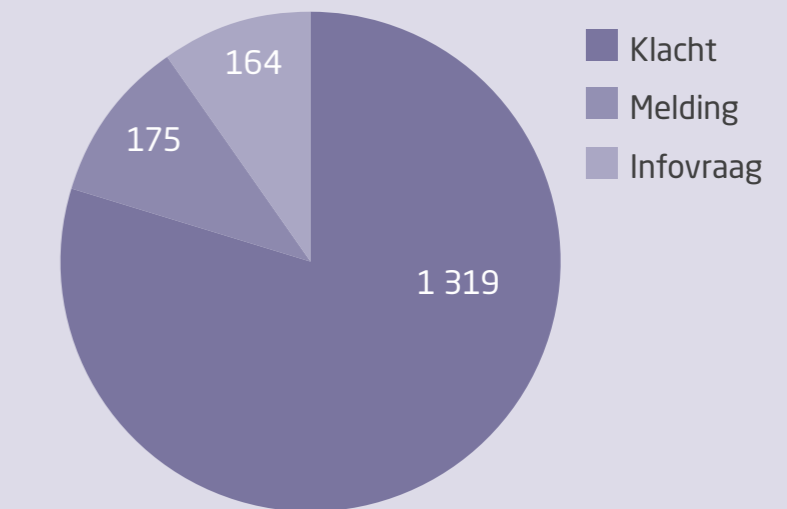
Aard van de dossiers

In 2013 ontving de Klachtendienst van Kind en Gezin 1658 dossiers waarbij de gebruiker een *concreet probleem* wou bespreken of een *terechte informatievraag* had. In 164 dossiers

gaf de gebruiker aan alleen informatie of advies te willen over de context van een probleem of de wijze waarop hij of zij met een concreet ongenoegen zou kunnen omgaan.

Voor 175 dossiers werd een *melding* genoteerd. Het ging bijvoorbeeld om een melding van een defect bij Kind en Gezin of om een voorziening die zelf meldde dat er een probleem was binnen de eigen dienst. Voor deze oproepen wordt geen klachtendossier geopend, maar neemt de Klachtendienst wel contact op met de betreffende dienst, zodat die het probleem kan verhelpen. Voor 38 dossiers maakte de Klachtendienst een dossier aan waarvoor nadien bleek dat Kind en Gezin niet bevoegd was voor de klacht. Hiervoor verwees de Klachtendienst deze personen passend door. Ten slotte werd er voor 1281 dossiers een *klachtendossier* geopend over één of ander aspect binnen de sector waarin Kind en Gezin actief is.

Aard van de dossiers

1.2 Informatieve vragen, meldingen en klachten - 2013

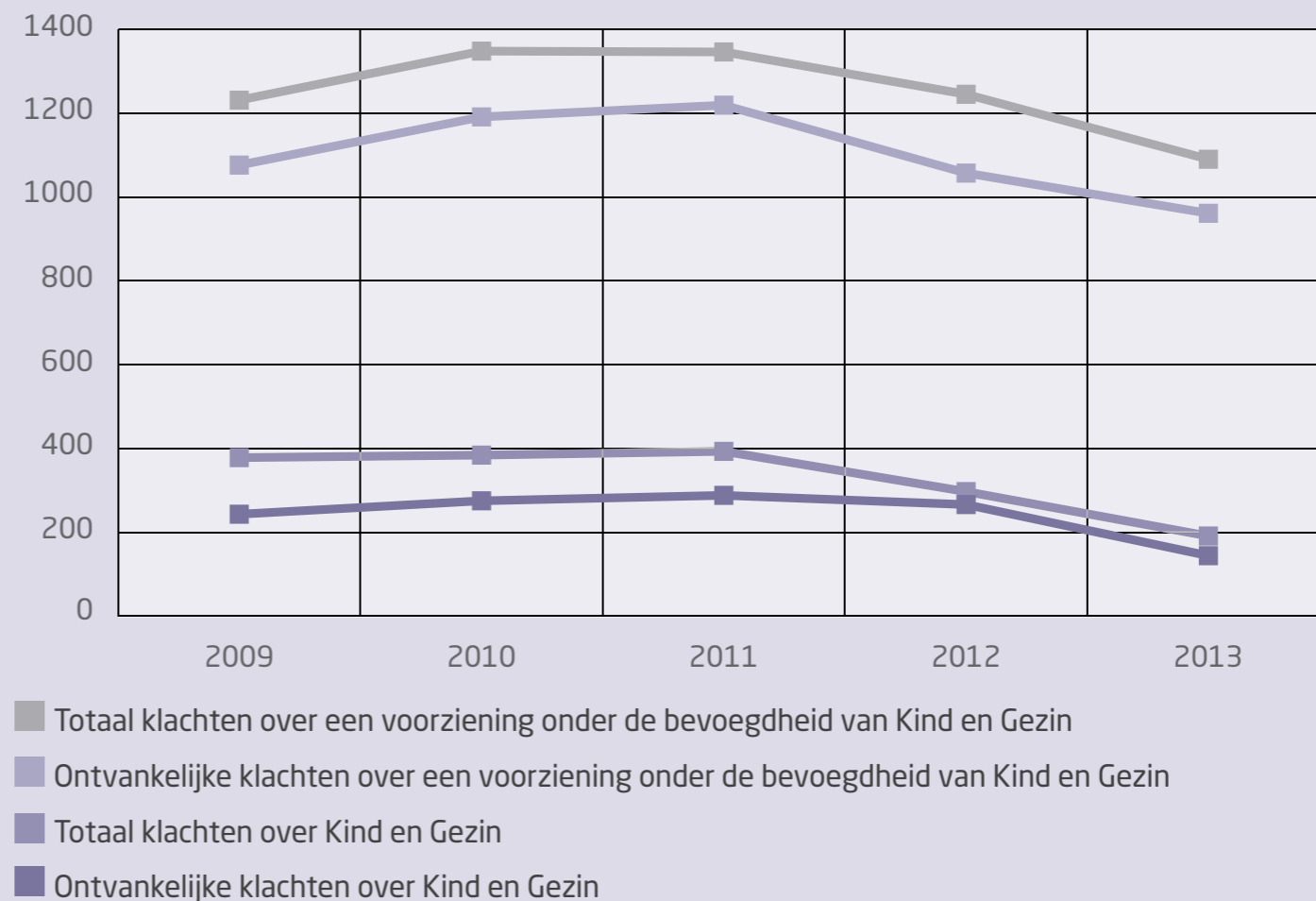
De Klachtendienst opende in 2013 in totaal 1281 klachtendossiers. Het aantal klachten nam in vergelijking met vorig jaar af. Van de in 2013 opgestelde klachtendossiers hadden er 191 betrekking op de dienstverlening van Kind en Gezin, terwijl 1090 klachten handelden over een voorziening onder de bevoegdheid van Kind en Gezin.

De Klachtendienst ontving verder 38 klachtendossiers waarvoor de Klachtendienst een passende doorverwijzing heeft gedaan. De Klachtendienst zorgde ervoor dat deze dossiers werden overgemaakt zodat de oproepers verder zouden worden geholpen, hetzij door informatie te geven, hetzij door gepast door te verwijzen. Voor 71 dossiers werd het klachtendossier stopgezet omdat het aangekaart probleem inmiddels was verholpen.

Klachten over de dienstverlening van Kind en Gezin

In 2013 waren 7 op de 10 klachten over Kind en Gezin ontvankelijk. De *onontvankelijke klachten* hadden meestal betrekking op de regelgeving of op het beleid inzake Kinderopvang of Preventieve Gezinsondersteuning.

Evolutie van de klachten

1.3 Evolutie van het aantal ontvankelijke en onontvankelijke klachten

Klachten over Kind en Gezin

	Ontvankelijke klachten	Onontvankelijke klachten	Totaal
Diensten geleverd door Kind en Gezin	79	2	81
Regionale preventieve gezinsondersteuning	62	45	107
Vlaamse Centrale Autoriteit inzake Adoptie	3	0	3
Totaal	144	47	191

1.4 Klachten over Kind en Gezin naar de dienst/afdeling waarover de klacht ging - 2013

Klachten over een voorziening onder de bevoegdheid van Kind en Gezin

Ook met klachten over voorzieningen die onder de bevoegdheid van Kind en Gezin vallen, kunnen ouders en andere betrokkenen terecht bij de Klachtendienst van Kind en Gezin.

Evolutie ontvankelijke klachten overvoorzieningen

	2009	2010	2011	2012	2013
Over een consultatiebureau	181	169	164	133	99
Over een adopdtiedienst, dienst voor maatschappelijk onderzoek, Centrum voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning of Vertrouwenscentrum Kindermishandeling	16	15	18	11	13
Over een kinderopvangvoorziening	877	1 007	1 037	913	849
<i>Erkende of gesubsidieerde kinderopvangvoorziening</i>	272	250	243	214	198
<i>Zelfstandig(e) onthaalouder/kinderdagverblijf</i>	626	676	678	608	569
<i>Enkel gemelde of niet-gemelde kinderopvang</i>	74	81	104	91	82
Totaal	1 076	1 191	1 219	1 057	961

1.5 Evolutie van het aantal ontvankelijke klachten over een voorziening onder de bevoegdheid van Kind en Gezin per sector

Aanbevelingen naar aanleiding van klachten

Naar aanleiding van de klachtendossiers van 2013 en de ervaringen uit de voorbije werkingsjaren formuleert de Klachtendienst *aanbevelingen*.

Die worden meegedeeld aan de verschillende afdelingen van Kind en Gezin, met de vraag om aan te geven welke maatregelen er genomen zullen worden om soortgelijke klachten in de toekomst te voorkomen. Concrete realisaties worden opgenomen in het globaal Eerstelijnsrapport voor het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Op die manier wil de Klachtendienst de klachten van ouders en andere betrokkenen omzetten in *verbeteracties*.

3. VERNIEUWEN EN VERBETEREN VOOR EN ACHTER DE SCHERMEN

3.1 Informatisering

Bij de uitbouw van Kind en Gezin als innovatieve en slagkrachtige organisatie blijft informatisering de drijvende kracht achter een aantal vernieuwende projecten.

ICT-exploitatie

In 2013 werd de interne dienstverlening van de diensten ICT en Facility verder op elkaar afgestemd. In 2014 zal dit uitgebreid worden naar andere interne ondersteunende diensten.

De nieuwe *gehoorscreeningstoestellen* werden uitgerold en de implementatie van de *oogscreeningstoestellen* werd volledig gerealiseerd.

ICT-samenwerking binnen het beleidsdomein, binnen de Vlaamse overheid en met de sectoren

In 2013 werd beslist dat vaccins enkel nog via *Vaccinnet (de Vlaamse databank voor vaccinatiegegevens)* kunnen besteld worden.

Vanuit Kind en Gezin werden artsen op hun vraag ondersteund door de ICT-Helpdesk bij het voor de eerste maal in gebruik nemen van Vaccinnet. De ondersteuning werd verdergezet tot in het eerste kwartaal van 2014.

Via wederzijdse kennisdeling en dankzij gezamenlijke projecten werd de werking van de ICT-afdelingen van Kind en Gezin en van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) geoptimaliseerd. Zo werd bv. ondersteuning geboden door het VAPH aan Kind en Gezin bij het maken van keuzes in functie van het al dan niet aansluiten op de bestaande Vlaamse glasvezel-netwerkinfrastructuur en heeft Kind en Gezin ondersteuning geboden bij de keuze van de firewall binnen het VAPH.

Er wordt binnen het beleidsdomein intensief samen gewerkt rond kennisdeling en gegevensdeling in de zorg, in de schoot van de stuurgroep e-Beleid.

Digitalisering dossiers Kinderopvang

Sinds eind december 2013 zijn alle *interne dossiers Kinderopvang integraal elektronisch beschikbaar*. Eén van de voordelen hiervan is dat op termijn de opvangvoorzieningen hun dossier zullen kunnen inkijken via elektronische weg.

Intern en extern samenwerkingsplatform

In 2013 werd verder vorm gegeven aan een platform voor samenwerking met internen en externen. Concreet is eind 2013 *Lync* uitgerold als tool voor online vergaderen en videoconferencing.

Samenwerken wordt hierdoor minder plaatsgebonden. Het platform biedt tevens tal van mogelijkheden in het kader van samenwerking met externe partners rond de uitbouw van de Huizen van het Kind.

Het platform is toegankelijk voor verschillende type toestellen, waaronder smartphones en tablets.

Mirage

Het dossier- en registratiesysteem Mirage dat gebruikt wordt door de regioteamleden van Kind en Gezin, werd in 2013 verder geoptimaliseerd op het vlak van *gebruiksgemak en registratiekwaliteit*.

Daarnaast werd de definitiestudie en de analyse uitgevoerd voor de uitrol van een geïntegreerd elektronisch dossier om vanaf 2014 ook de consultaties van de arts te ondersteunen via elektronische weg.

De groeicurvenmodule van Mirage werd volledig vernieuwd. De nieuwe module maakt een betere opvolging mogelijk van allerlei verwijzingen. Voor groei- en ontwikkelingsproblemen werd een verwijzlogica ontwikkeld.

Mirage won in 2013 de *Agoria e-Health award* voor het beste 'Mobile Health'-project.

Uitbreiding datawarehouse

Om de interne dienstverlening te optimaliseren, zijn de analytisch-financiële gegevens vanaf nu beschikbaar via het datawarehouse.

Kind en Gezin verzorgt de rapportering over de activiteiten van het meldpunt 1712.

Vaccinatiegegevens Kind en Gezin in Vitalink

De vaccinatiegegevens van Kind en Gezin werden reeds dagelijks gesynchroniseerd met de Vlaamse vaccinatiedatabank Vaccinnet. Sinds eind 2013 zijn ze ook beschikbaar in Vitalink, een elektronisch systeem om gegevens over zorg en welzijn uit te wisselen. Dit dankzij een koppeling tussen Vaccinnet en Vitalink.

Kind en Gezin-portaal en de Kinderopvangzoeker

In het voorjaar werd de *online dienstverlening van Kind en Gezin* opgestart met het in gebruik nemen van 'Mijn Kind en Gezin' (<http://mijn.kindengezin.be>). Hiermee bieden we een nieuw kanaal aan voor dienstverlening aan ouders en partners.

De Kinderopvangzoeker is de eerste toepassing die we hierin aanbieden. Drie gemeenten in de Zorgregio Hasselt draaien momenteel proef: Heusden-Zolder, Ham en Tessenderlo. Ouders stellen hun opvangvraag via deze toepassing. Opvangvoorzieningen kunnen deze vraag

in de toepassing zien, opvolgen en indien mogelijk beantwoorden. Vanaf december is ook de toepassing 'Berekening Inkomenstarief' online. Ouders vragen hiermee hun attest inkomensgerelateerde opvang aan. De toepassing is gekoppeld aan authentieke bronnen zoals het Rijksregister en de inkomensgegevensdatabank van de FOD Financiën.

3.2 Facility

Facility ontplooidde in 2013 ten volle de dienstverlening voor externe partners. Na de opstart medio 2012 werd in het licht van het sleutelproject '*Slagkrachtige overheid*' verder gegaan met het uitvoeren van vervoersopdrachten, kleine klusjes, werken en interne verhuisbewegingen doorheen heel Vlaanderen en Brussel voor het departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (WVG), Agentschap Jongerenwelzijn, Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid, Zorginspectie en het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap. De inhoud van de dienstverlening, de wijze van uitvoering en de uitsluitingen zijn vastgelegd in een onderlinge overeenkomst en worden op geregelde tijdstippen afgetoetst in een klantenforum.

Met de ingrijpende kantoorinnovatie van de centrale administratie die volledig voltooid is, kwam de *ondersteuning van de Kind en Gezin-Academie* in 2013 weer op toerental. Naast de werking voor de eigen medewerkers werden ook tal van vergaderingen, opleidingen, evenementen, studiedagen, recepties en lunches voor externen logistiek ondersteund.

Facility nam samen met HRM het initiatief om een *kennis- en archiefoverdracht* op te zetten voor vertrekkende medewerkers.

3.3 Interne controle

Kind en Gezin hecht veel belang aan de wijze waarop zijn activiteiten en processen beheerst worden en streeft naar voortdurende verbetering op het vlak van interne controle. De realisatie van een *intern controlesysteem* is de verantwoordelijkheid van het management en moet er concreet toe bijdragen dat de financiën correct beheerd worden, de processen en procedures efficiënt en effectief uitgevoerd worden, de rapportering betrouwbaar is en dat het geheel verloopt volgens de normen, voorschriften en wetgeving die van toepassing zijn.

Voor de evaluatie van de systemen van interne controle bestaat er binnen Kind en Gezin een afzonderlijke dienst. Deze dienst is georganiseerd volgens de principes van een *auditdienst*, met als nuance dat niet aan alle vereisten van een auditdienst is voldaan, aangezien de dienst rechtstreeks aan de administrateur-generaal rapporteert. De dienst opereert los van het operationeel management.

In 2013 heeft het management een globale *visie op het risicomanagement* binnen Kind en Gezin goedgekeurd. Deze visie is enerzijds gebaseerd op continu risicomanagement dat gevoerd wordt binnen de processen en discontinu risicomanagement in de vorm van discontinue audits over de meest risicovolle processen. Anderzijds is het gebaseerd op een intensieve werking rond de persoonlijke integriteit voor elk personeelslid. Het discontinue risicomanagement is gebaseerd op een kwantitatieve benadering van de risico's die zich voordoen in elk proces. De risicoanalyse rangschikt de processen van hoog risico naar laag risico, met als doel de processen met het grootste risico prioritair af te dekken door een evaluatie van de interne controlesystemen. Deze analyse wordt jaarlijks gevalideerd door het Directiecomité

van het agentschap. Het is de bedoeling om alle processen binnen Kind en Gezin om de 5 jaar minstens één keer te evalueren. Indien nodig worden naar aanleiding van een audit, aanbevelingen geformuleerd. Het opstellen en realiseren van een actieplan om gevolg te geven aan deze aanbevelingen blijft de bevoegdheid van het operationeel management. De Dienst voor de Evaluatie van de Interne Controlesystemen plant in de regel een opvolgingsaudit na het verstrijken van het tijdschema voor de aanpassing. Wanneer de dienst echter van oordeel is dat uit de reactie van het operationeel management blijkt dat het resterende risico te hoog blijft, kan hij het actieplan 'escaleren' tot op het hoogste managementniveau om daar met alle betrokken partijen een risico-inschatting te doen.

Naast een louter bestuderen en evalueren van de interne controlesystemen, ontplooit de dienst voor de evaluatie van de interne controlesystemen eveneens *consultingactiviteiten*. Dergelijke opdrachten worden alleen uitgevoerd op verzoek van het management en voor zover ze een toegevoegde waarde kunnen bieden op het vlak van het risicomanagement, het beheer van het agentschap en het verbeteren van de processen van het agentschap.

Kind en Gezin behaalt het vereiste niveau op alle aspecten van de leidraad '*Organisatiebeheersing*' die gangbaar is binnen de Vlaamse administratie.

Omggaan met processen

Dienstverleningsprocessen, sturende en ondersteunende processen van Kind en Gezin zijn volledig gemodelleerd binnen '*Corporate Modeller*' en worden gebruikt voor andere beslissingsprocessen, waaronder de opmaak van het personeelsplan.

Hoofdstuk 2

KINDEROPVANG

1. TRENDS, REALISATIE EN PLANNEN

Vaststellingen en trends

- Het meest recente onderzoek (2013) naar het gebruik van kinderopvang (zowel formeel als informeel) voor kinderen jonger dan 3 jaar leert ons het volgende:
  - 6 op de 10 kinderen van 3 maanden tot 3 jaar maken regelmatig gebruik van formele en/of informele opvang.
  - 30% maakt geen gebruik van opvang, noch van formele noch van informele.
  - Het regelmatig gebruik van formele en/of informele kinderopvang is stabiel gebleven sinds 2009 maar er is wel een dalend gebruik van informele opvang verzorgd door de grootouders. Dit laatste hangt samen met de mindere beschikbaarheid van grootouders ten gevolge van een hogere arbeidsparticipatiegraad, vooral van de grootmoeders aan moeders zijde.
- Parallel aan het dalend gebruik van informele opvang, is het regelmatig gebruik van formele opvang, in het bijzonder van kinderdagverblijven, in belangrijke mate toegenomen. Deze evoluties zorgen voor een grote druk op het formele opvangaanbod.
- Het aantal vaders en moeders dat aangeeft voor opvang te kiezen omdat het beter is voor de ontwikkeling van het kind is opvallend gestegen. Dit neemt niet weg dat nog steeds de meerderheid van de ouders kinderopvang (formeel en informeel) nodig heeft om te kunnen gaan werken.
- Kinderen met een moeder van niet-Belgische origine en kinderen die in een kansarm gezin leven, maken in veel mindere mate regelmatig gebruik van (formele en/of informele) kinderopvang. Terwijl het regelmatig gebruik van kinderopvang door kinderen uit een kansarm gezin vrijwel onveranderd is gebleven sinds 2004, nam het regelmatig gebruik binnen de groep kinderen met een niet-Belgische moeder wel toe binnen datzelfde tijdsbestek.

- Uit het onderzoek naar het zoekproces van ouders naar een opvangplaats voor een baby of peuter (2007) is gebleken dat 1 op de 10 ouders die op zoek gaan naar formele opvang er geen vindt. Dit treft voornamelijk alleenstaande ouders, ouders zonder job, laaggeschoolde ouders en ouders van niet-Belgische origine.
- Er is de aanhoudende maatschappelijke aandacht voor de betaalbaarheid van de formele kinderopvang en de stijgende vraag van ouders naar opvang met inkomenstarief.
- Er is de blijvende vraag naar degelijke opvangmogelijkheden voor schoolgaande kinderen.
- De opleidingsvereisten om in de kinderopvangsector te kunnen werken, liggen anno 2013 in Vlaanderen lager dan in de meeste andere Europese landen.
- Het toegelaten (en soms ook het reële) aantal kinderen per begeleider ligt in de formele kinderopvang voor baby's en peuters in Vlaanderen hoger dan in heel wat andere Europese landen.
- De daling van het geboortecijfer die zich in 2012 voordeed, heeft zich in 2013 doorgezet. Daardoor komt het geboortecijfer volgens Kind en Gezin voor het eerst sinds 2007 opnieuw onder de 69 000 kinderen te liggen.

Voor meer vaststellingen en trends, raadpleeg op de website van Kind en Gezin onze publicatie 'Kind in Vlaanderen' en het rapport met de resultaten van het meest recente onderzoek (2013) naar het gebruik van opvang voor kinderen jonger dan 3 jaar (uitgevoerd door het Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving (HIVA), in kader van het Steunpunt Welzijn, Gezondheid en Gezin (Steunpunt WVG) en met de medewerking van Kind en Gezin).

Realisaties in 2013

- De besluiten die de vergunningsvoorwaarden en de subsidies in de kinderopvang van baby's en peuters vanaf 1 april 2014 regelen, werden op 22 november 2013 door de Vlaamse Regering goedgekeurd.
- De ontwikkeling van alle nog ontbrekende regelgeving in functie van het decreet werd voorbereid.
- De projectsubsidies voor pedagogische en taalondersteunende organisaties voor kinderopvang voor baby's en peuters werden toegewezen.
- De politieke vorderingen met betrekking tot het volwaardig werknemersstatuut voor aangesloten onthaalouders in functie van het aanvatten van de voorbereidingen van de implementatie werden opgevolgd.
- De Staten-Generaal met het oog op het formuleren van aanbevelingen en beleidsopties met betrekking tot de organisatie van de opvang van schoolkinderen is van start gegaan.
- De middelen die in 2013 ter beschikking werden gesteld voor het creëren van enerzijds nieuwe opvangplaatsen en anderzijds van meer betaalbare opvangplaatsen werden verdeeld en toegewezen.
- Het ontwikkelingsproces van de kwalificatietrajecten die werden opgesteld in functie van het decreet Kinderopvang van Baby's en Peuters werd aangevat.
- De acties rond professionalisering, competentieverbetering en verhogen van de aantrekkelijkheid van een job in de kinderopvang werden opgenomen.
- De proeftuin voor de Kinderopvangzoeker werd opgestart en werd naast de startgemeente uitgebreid naar andere gemeenten. Als gevolg van de eerste bevindingen uit deze proeftuin werd de Kinderopvangzoeker als instrument bijgewerkt.
- Het exploratief onderzoek naar het gebruik en het gebruiksgemak van de Kinderopvangzoeker zoals dat ervaren wordt door de betrokken actoren (ouders, voorzieningen, Lokaal Loket Kinderopvang) in de proeftuin werd opgestart.
- Het belevingsonderzoek bij kleuters en lagere schoolkinderen met betrekking tot de opvang vóór en na school en gedurende schoolvrije dagen en schoolvakanties werd aangevat.
- Van de resultaten van alle onderzoeken uitgevoerd rond de buitenschoolse opvang werd een syntheserapport gemaakt als basis voor de besprekingen en afwegingen in de respectievelijke werkgroepen die werden opgezet in kader van de Staten-Generaal.
- De middelen voor het realiseren van inclusieve kinderopvang en voor het opstarten van de Centra voor Inclusieve Kinderopvang werden toegekend.

- Het onderzoek naar het gebruik van kinderopvang voor kinderen jonger dan 3 jaar werd uitgevoerd.
- Het Actieplan Zelfstandige Kinderopvang als de professionele ondersteuningsstructuur voor al wie wil ondernemen in de kinderopvang werd verder uitgebouwd en versterkt.
- Samen met het Departement Onderwijs en de VDAB werd nagegaan op welke wijze alternatieve attesteringproeven voor kennis van het Nederlands mogelijk gemaakt kunnen worden.
- De begeleidingstrajecten 'Kinderopvang met sociale functie' werden verder opgevolgd.
- In samenwerking met het centrum voor Vernieuwing van de Basisvoorzieningen voor het Jonge Kind (VBJK) werden studiedagen georganiseerd om het begrip 'draagkracht' te verduidelijken aan de sector.
- De opdracht tot het ontwikkelen van een pedagogisch raamwerk en van instrumenten voor het meten, het monitoren en het bevorderen van de pedagogische kwaliteit in de voorzieningen voor baby's en peuters werd gegund en de ontwikkeling van het pedagogisch raamwerk werd aangevat.
- Een onderzoek naar de inkomsten en uitgaven van de formele buitenschoolse opvangvoorzieningen om inzicht te kunnen krijgen in de kost van de formele buitenschoolse opvang ging van start.
- Een kick-off dag van het nieuwe decreet werd georganiseerd voor de partners van Kind en Gezin, de koepels en de werkgevers- en werknemersorganisaties. Het nieuwe vergunnings- en subsidiesysteem werd toegelicht en uitgediept in verschillende workshops.
- Het project 'Gebruikersparticipatie' werd opgestart. Bestaande inspirerende praktijken werden verzameld en 'pioniers' werden gevonden die een plan van aanpak willen uitwerken rond participatie en dit in de praktijk wensen om te zetten.
- De communicatie m.b.t. de transitie naar het decreet Kinderopvang van Baby's en Peuters naar een ruime, zeer diverse doelgroep van betrokken organisaties en personen, werd aangevat, alsook de veelvuldige informatiesessies, al dan niet in samenwerking met de koepels van de sector.
- Ouders en de kinderopvangsector die gebruik maken van het inkomenstarief werden geïnformeerd over de online berekening van het inkomenstarief die vóór eind januari 2014 dient te gebeuren via de website van Kind en Gezin.

- Er werd gestart met de aanmaak van de digitale Starterswijzer en het digitaal Groeiboek Kwaliteit.
- Het dossierbeheer kinderopvang werd gereorganiseerd naar een klantenbeheer in 4 parallelle teams met het oog op het efficiënt instaan voor het veengunnen, subsidiëren en handhaven van organisatoren kindeeropvang na implementatie van het decreet.
- Samen met ONE weenden infosessies georganiseerd in functie van de transitie naar het decreet Kinderopvang van Baby's en Peuters specifiek voor de organisatoren en opvangvoorzieningen in Brussel.
- In duo met het Departement Onderwijs werd actief deelgenomen aan de Europese werkgroep die tot doel heeft een Europees raamwerk te ontwikkelen dat de bakens uitzet voor kwaliteit in Early Education and Care (ECEC).
- De infosessies om lokale besturen te sensibiliseren om werk te maken van de realisatie van de Vlaamse beleidsdoelstellingen rond lokaal gezinsbeleid werden afgewerkt.
- Er werd deelgenomen aan de vergaderingen (2 maal per jaar) van het ECEC-netwerk van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO).
- De sectorspecifieke gids voor voedselveiligheid werd door het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV) goedgekeurd en elke groepsopvang ontving een gratis exemplaar van deze gids.

Plannen voor 2014

- De ministeriële besluiten die horen bij de besluiten die de vergunningsvoorwaarden en de subsidies in de kinderopvang vanaf 1 april 2014 regelen verder ontwikkelen en voorleggen voor goedkeuring.
- Voorleggen van de ontwerpen van alle nog resterende uitvoerings- en ministeriële besluiten ontwikkeld in het kader van het decreet Kinderopvang van Baby's en Peuters aan de Vlaamse minister voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.
- Het ontwikkelen van een referentiekader in samenwerking met het agentschap Zorginspectie en met vertegenwoordigers van de sector en de gebruikers. Dit referentiekader zal de betekenis van de regelgeving voor alle betrokkenen verduidelijken.
- Verder opvolgen van de politieke vorderingen met betrekking tot het werknemersstatuut voor aangesloten onthaalouders in functie van het aanvatten van de voorbereidingen van de implementatie, gekoppeld aan de voorbereiding van een beperkt proefproject dat binnen dit kader in 2015 van start zal gaan.
- Het vervolgen van de Staten-Generaal die tot doel heeft aanbevelingen en beleids-opties met betrekking tot de organisatie van de opvang en vrije tijd van schoolkinderen te formuleren.
- Verdelen en toewijzen van de middelen die in 2014 ter beschikking zullen worden gesteld voor het creëren van nieuwe opvangplaatsen of van meer betaalbare opvangplaatsen.
- Opmaken van de ministeriële omzendbrief waarin de rol van en de regels rond de organisatie van het Lokaal Loket nader zullen worden bepaald.
- Vervolgen van de ontwikkeling van de kwalificatietrajecten die werden opgesteld in functie van het decreet Kinderopvang van Baby's en Peuters.
- Uitbreiden van de proeftuin Kinderopvang-zoeker naar alle gemeentes in de zorgregio Hasselt. Parallel de implementatie in heel Vlaanderen en Brussel voorbereiden. Dit door o.a. gebruik te maken van de resultaten van het exploratief onderzoek en de leerpunten komend uit de proeftuin.
- Verder uitvoeren van de acties rond professionalisering, competentieverbetering en verhogen van de aantrekkelijkheid van een job in de kinderopvang.
- De resultaten van enerzijds het belevingsonderzoek bij kleuters en lagere schoolkinderen met betrekking tot de opvang en vrije tijdsactiviteiten en anderzijds naar de inkomsten en uitgaven van de formele buitenschoolse opvangvoorzieningen als aanvullende inspiratiebron gebruiken bij de invulling van de aanbevelingen en beleids-opties met betrekking tot de organisatie van de opvang van schoolkinderen.
- Starten en opvolgen van het begeleidingstraject voor de Centra voor Inclusieve Opvang.
- In samenwerking met ONE, de opvangsector in Brussel ondersteunen en de transitie naar het decreet Kinderopvang van Baby's en Peuters opvolgen.
- Het beschikbaar stellen van de digitale Starterswijzer en het digitaal Groeiboek Kwaliteit op de website van Kind en Gezin.

- Het begeleiden en ondersteunen van de opvangvoorzieningen die als pionier in het kader van het project 'Gebruikersparticipatie' een plan van aanpak willen uitwerken rond participatie en dit in de praktijk wensen om te zetten.
- Verder afstemmen van de interne organisatie van de afdeling kinderopvang in functie van de implementatie van het nieuwe decreet Kinderopvang van Baby's en Peuters op 1 april 2014.
- De ondersteuningsstructuur voor al wie wil ondernemen in de kinderopvang verder uitwerken en laten evolueren naar een professionele ondersteuningsstructuur in al zijn aspecten.
- De installatie van een laagdrempelig en breed vertakt eerstelijnsloket dat zal samenwerken met de ondersteuningsorganisaties in functie van zowel het ondernemerschap als met betrekking tot de organisatorische en kwalitatieve aspecten van het inrichten van kinderopvang.
- Voortzetten van het lidmaatschap van het ECEC-netwerk van de OESO.
- Als lid van de Europese werkgroep, meewerken aan het finaliseren van het Europees raamwerk voor kwaliteit in ECEC.
- Het verder ondersteunen van de sector in kader van het implementatieproces van het decreet Kinderopvang van Baby's en Peuters door middel van o.a. gerichte informatie en communicatie, het aanreiken van instrumenten en modellen en samenwerking met het agentschap Zorginspectie.
- Voorbereiding van de budgettaire en organisatorische overheveling van het Fonds voor Collectieve Uitrusting en Diensten (FCUD).

Overzicht kinderopvang

Op 20 april 2012 kondigde de Vlaamse Regering het decreet houdende de organisatie van Kinderopvang van Baby's en Peuters af. Uitvoeringsbesluiten zullen de concrete invulling van het decreet vastleggen. Het decreet treedt in werking op 1 april 2014.

Het opvanglandschap zal door toedoen van het decreet Kinderopvang van Baby's en Peuters ingrijpende wijzigingen ondergaan. Deze zullen zich evenwel pas voordoen na implementatie van het decreet op 1 april 2014. Bijgevolg beschrijft het jaarverslag dat voorligt nog het opvanglandschap in al zijn facetten zoals het zich anno 2013 voordeed.

Vanaf 1 april 2014 zal het kinderopvanglandschap van baby's en peuters immers nog uit 2 soorten opvang bestaan:

- de gezinsopvang: maximaal 8 tegelijk aanwezige kinderen (de huidige onthaalouders);
- de groepsopvang: minimaal 9 tegelijk aanwezige kinderen (de huidige kinderdagverblijven).

In een latere fase komt daar nog een derde soort bij, m.n. opvang aan huis of de opvang die doorgaat in de gezinswoning van het kind zelf.

	Aantal voorzieningen	Aantal opvangplaatsen		Aantal aanwezige kinderen ⁽¹⁾		
		Absoluut	Per 1 000 kinderen (<3 jaar) ⁽²⁾	Niet schoolgaand ⁽³⁾	Schoolgaand	Totaal
Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin	868 ⁽⁴⁾	83 446	229,5	58 799	80 586	139 385
<i>Kinderdagverblijven</i>	389	18 929	78,5	24 063	157	24 220
<i>Diensten voor onthaalouders</i>	183	31 309 ⁽⁵⁾	149,2	32 991	7 735	40 726
<i>Lokale Diensten opvang van baby's en peuters</i>	24	418	1,8	706	1 ⁽⁶⁾	707
<i>Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven</i>	39	1 236	n.v.t.	77 ⁽⁶⁾	3 276	3 353
<i>Initiatieven voor buitenschoolse opvang</i>	260	31 290	n.v.t.	934 ⁽⁶⁾	68 863	69 797
<i>Lokale diensten buitenschoolse opvang</i>	12	264	n.v.t.	28 ⁽⁶⁾	554	582
Met attest van toezicht van Kind en Gezin	2 603	44 850	169,6	45 877	6 429	52 306
<i>Zelfstandige kinderdagverblijven</i>	1 661	34 606	145,1	39 968	1 148	41 116
<i> waarvan inkomensgerelateerd</i>	615	13 430	58,9	16 638	347	16 985
<i>Zelfstandige onthaalouders</i>	819	5 286 ⁽⁵⁾	24,5	5 875	633	6 508
<i> waarvan inkomensgerelateerd</i>	12	79	0,4	114	0	114
<i>Zelfstandige buitenschoolse opvangvoorziening</i>	86	3 536	n.v.t.	34 ⁽⁶⁾	4 648	4 682
<i>Vakantieopvang ⁽⁷⁾</i>	37	1 422	n.v.t.	-	-	-
Algemeen totaal	3 471 ⁽⁴⁾	128 296	399,1	104 676	87 015	191 691

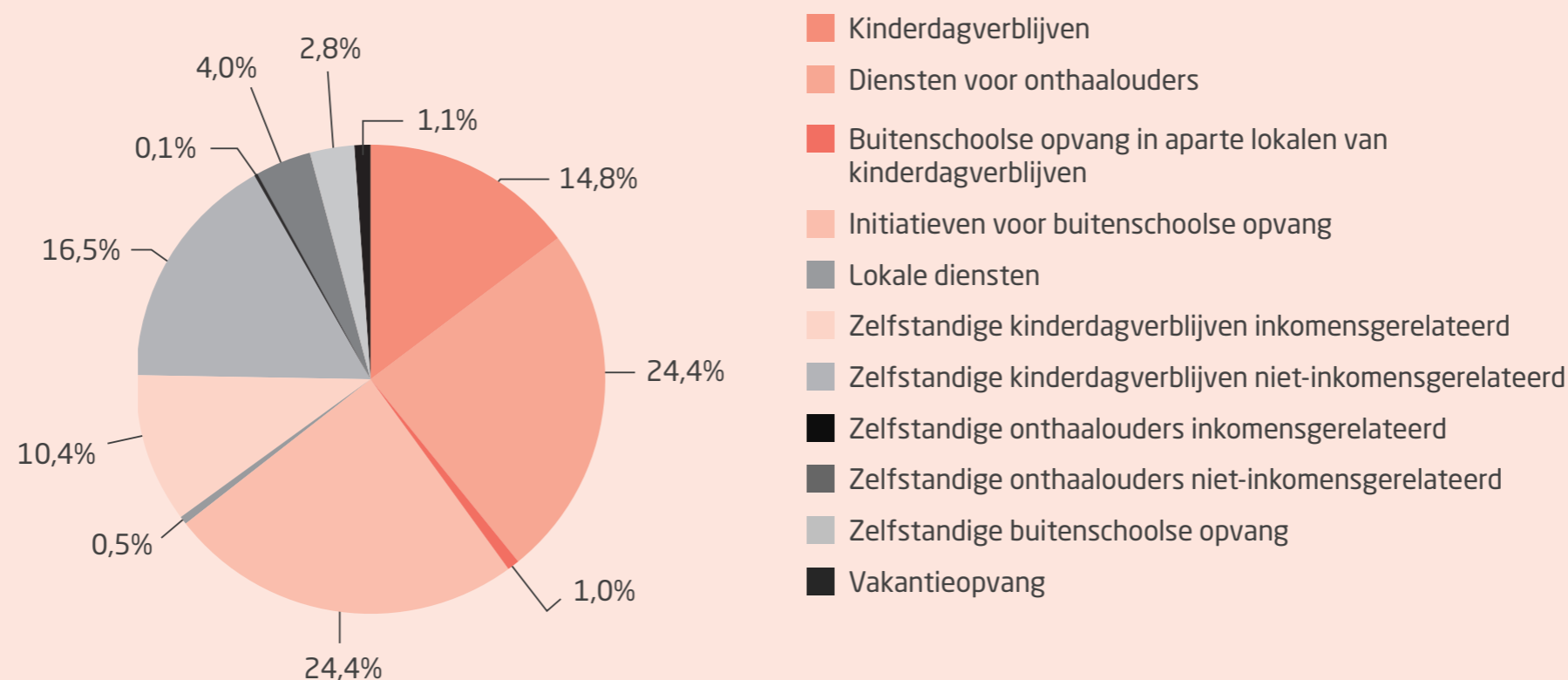
2.1 Overzicht van:

- het aantal erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en het aantal opvangvoorzieningen met attest van toezicht op 31 december 2013;
- het aantal plaatsen in erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en in opvangvoorzieningen met attest van toezicht op 31 december 2013;
- het aantal plaatsen per 1 000 kinderen onder de 3 jaar in het Vlaamse Gewest op 31 december 2013;
- het aantal aanwezige kinderen volgens soort opvang in de week van 1 februari 2013.

- (1) Voor vakantieopvang wordt het aantal aanwezige kinderen niet in deze tabel weergegeven omdat de registratie in deze opvangvorm niet gebeurt in de week van 1 februari.
- (2) Deze cijfers zijn enigszins overschat, omdat mogelijk ook kinderen boven de 3 jaar worden opgevangen in de vermelde voorzieningen. Het is echter niet mogelijk om het aantal plaatsen dat gebruikt wordt in de vermelde voorzieningen voor buitenschoolse opvang betrouwbaar te ramen. Vanaf 2009 gebruikt Kind en Gezin voor de berekening van deze verhouding eigen cijfers over het aantal geboorten.
- (3) Kinderen die nog niet naar de kleuterschool gaan of kinderen die slechts deeltijds naar de kleuterschool gaan.
- (4) Om dubbeltellingen te vermijden, is de buitenschoolse opvang in aparte lokalen verbonden aan kinderdagverblijven niet opgenomen in het totaal. Buitenschoolse opvang in aparte lokalen kan immers nooit op zichzelf bestaan maar is altijd verbonden aan een erkend kinderdagverblijf. De aparte lokalen waarin kinderen buitenschools worden opgevangen vormen samen met de andere lokalen van het erkend kinderdagverblijf een gebouwencomplex of bevinden zich in de onmiddellijke omgeving.
- (5) Eigen kinderen onder de 6 jaar inbegrepen.
- (6) Het gaat hier om kinderen die slechts deeltijds naar de kleuterschool gaan en gedurende een bepaald dagdeel tijdens de schooluren in de opvangvoorziening worden opgevangen.
- (7) Sinds 2012 kan een organiserend bestuur erkend door Kind en Gezin, en met een attest van toezicht of een toestemming van Kind en Gezin, een attest van toezicht krijgen om opvang te verzorgen tijdens vakantieperiodes ofwel in een apart gebouw ofwel in een lokaal waarvan de werking volledig afgescheiden is van andere lokalen in een gebouw waarvoor reeds een attest/erkenning/toestemming werd verkregen ofwel op een vestigingsplaats met een erkenning/attest/toestemming waarvan de werking tijdens de vakantieperiodes wordt stopgezet.

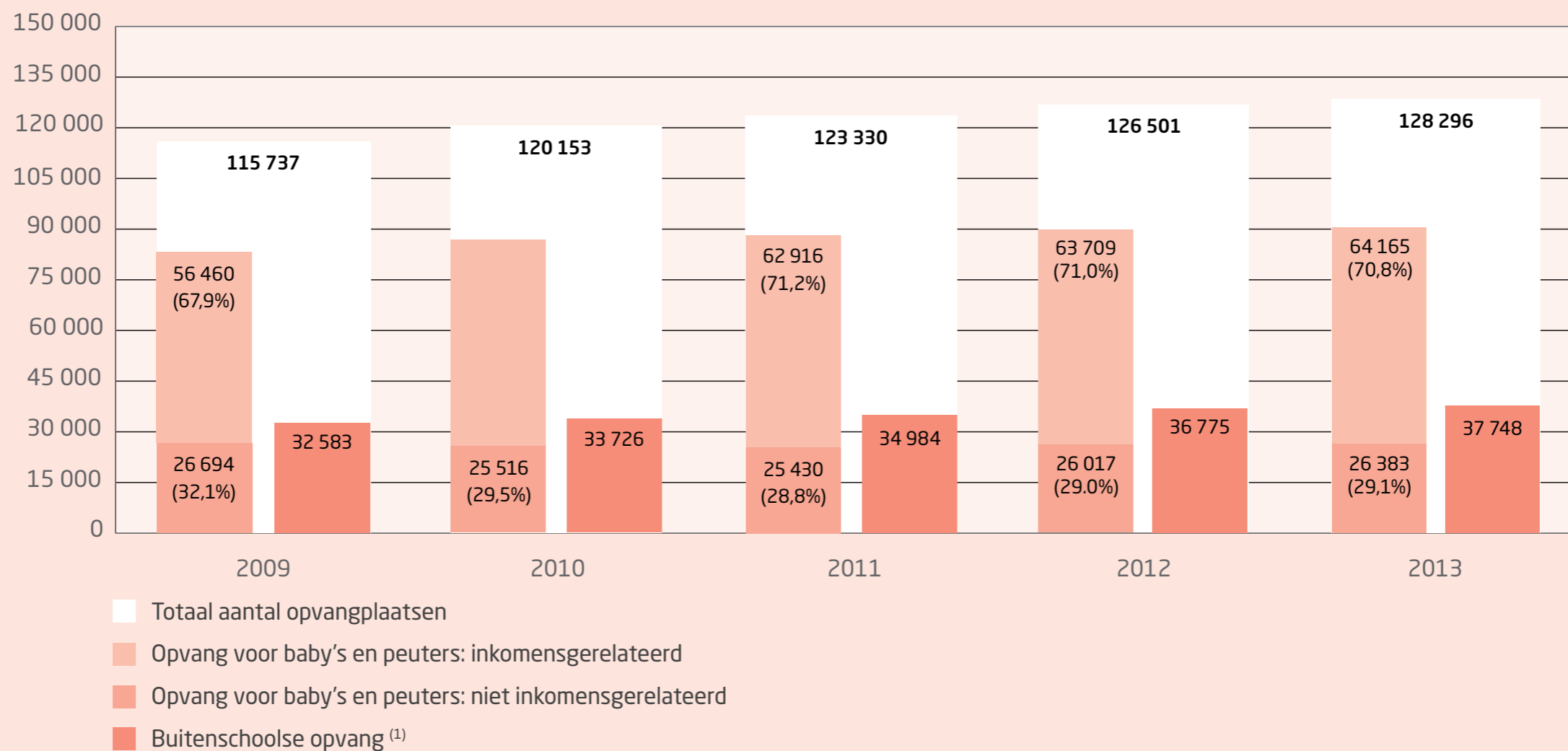

Aandeel van het aantal plaatsen in de verschillende types opvangvoorzieningen

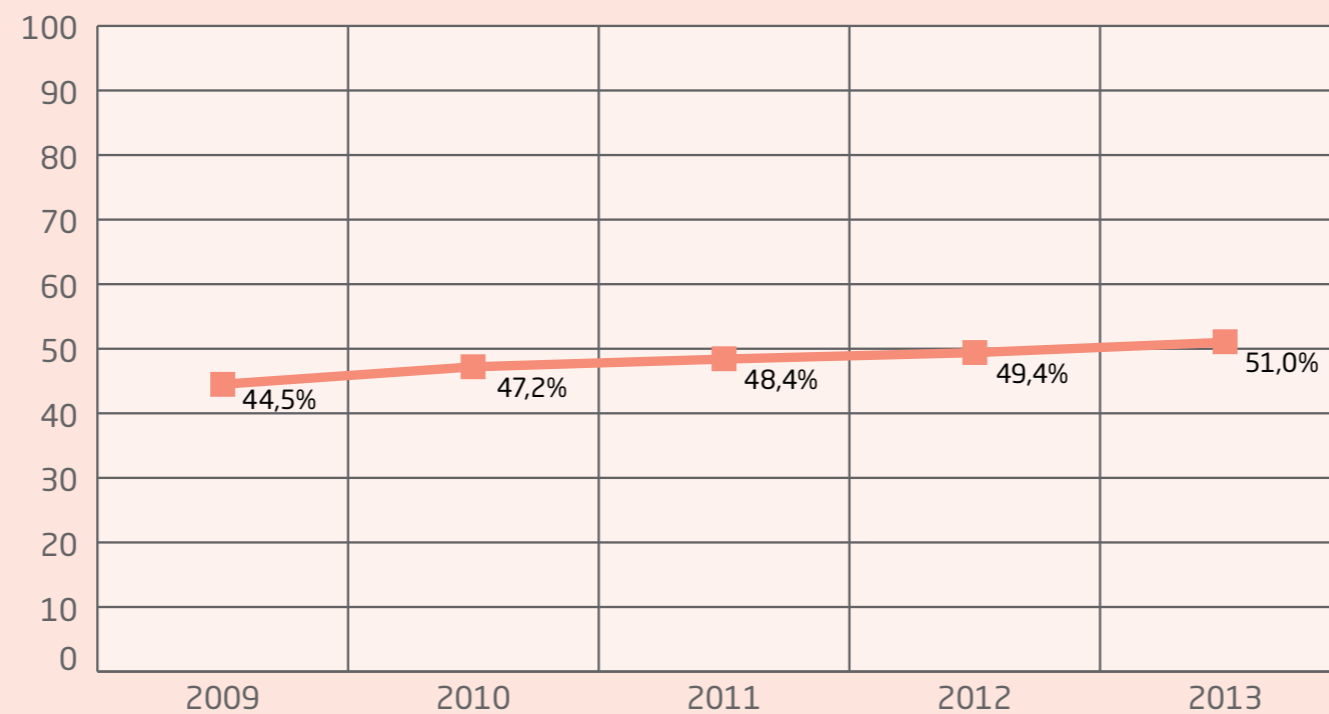
2.2 Aandeel van het aantal plaatsen in erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en in opvangvoorzieningen met attest van toezicht in het totaal aantal plaatsen - 2013

Evolutie aantal opvangplaatsen

2.3 Evolutie van het totaal aantal opvangplaatsen voor baby's en peuters (inkomensgerelateerd en niet inkomensgerelateerd) en buitenschoolse opvangplaatsen in erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en in opvangvoorzieningen met attest van toezicht (2009-2013)
 (1) Vanaf 2012, inclusief vakantieopvang.

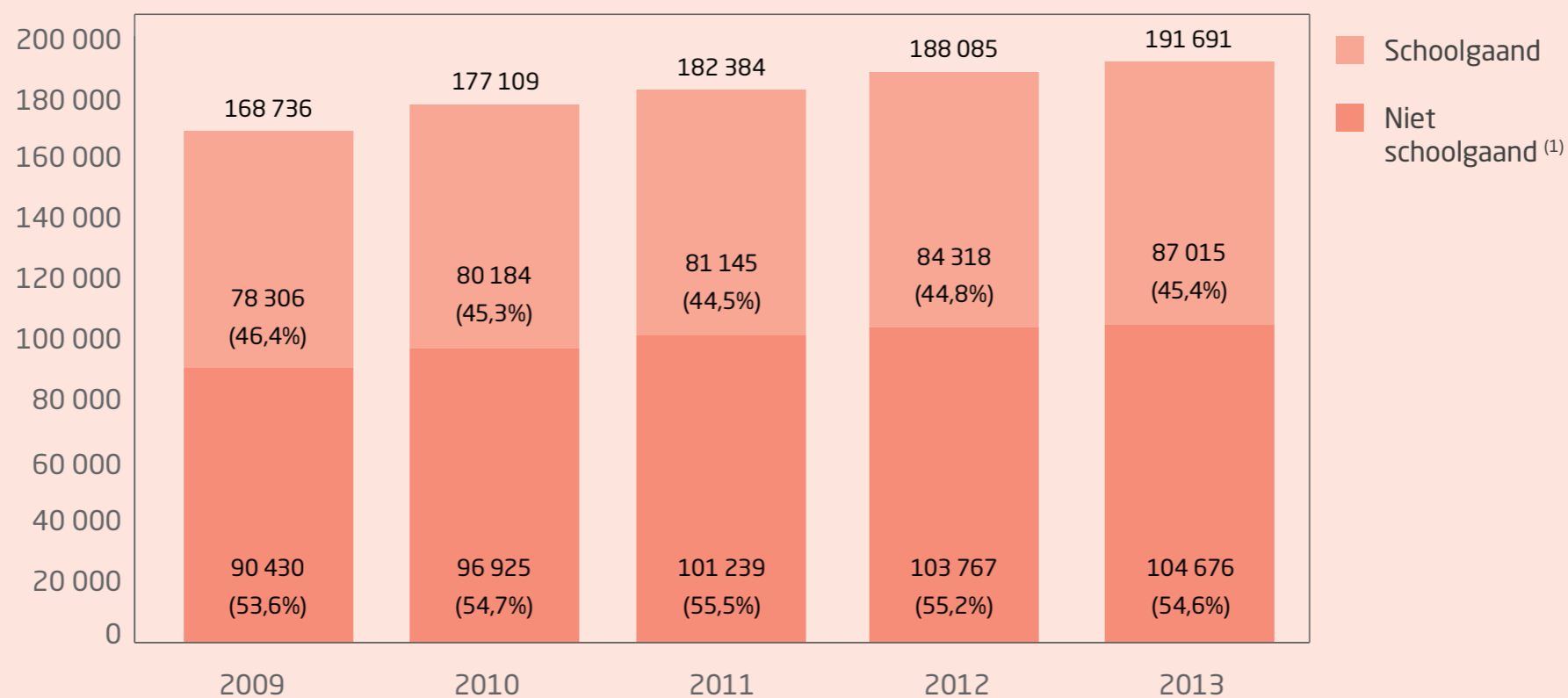
Evolutie van het gebruik van formele kinderopvang voor baby's en peuters door kinderen jonger dan 3 jaar in het Vlaams Gewest (Barcelonanorm) ⁽¹⁾

2.4 Evolutie van het gebruik van de formele kinderopvang van baby's en peuters door kinderen jonger dan 3 jaar in het Vlaamse Gewest (2009-2013)

(1) De Barcelonanorm stelt dat voor minstens 33% van de kinderen jonger dan 3 jaar formele kinderopvang moet worden voorzien.

Evolutie aantal aanwezige kinderen

2.5 Evolutie van het aantal kinderen aanwezig in de formele kinderopvang (exclusief vakantieopvang) in de week van 1 februari (2009-2013)

(1) Kinderen die nog niet naar de kleuterschool gaan of kinderen die slechts deeltijds naar de kleuterschool gaan.

3. ACTIVITEITEN EN PROJECTEN

Kind en Gezin is verantwoordelijk voor de *uitvoering van het beleid* op het vlak van kinderopvang dat wordt uitgezet door de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Kind en Gezin organiseert zelf geen opvang, maar is verantwoordelijk voor de regie van de kinderopvang in Vlaanderen en Brussel.

Dit wordt concreet vertaald in de volgende *5 kernopdrachten*:

- afstemmen van vraag en aanbod;
- de lokale besturen betrekken bij de regie van de kinderopvang en hen ondersteunen in hun lokale regierol;
- toestemming geven tot het opstarten van kwaliteitsvolle opvang gekoppeld aan het opvolgen en ondersteunen van de werking van de kinderopvang;
- een intermediaire rol spelen bij de financiering van de opvangvoorzieningen;
- de kwaliteit van de kinderopvang bevorderen en de Vlaamse Regering adviseren over de kwalificaties en competenties voor kinderopvang.

We lichten deze 5 kernopdrachten achtereenvolgens nader toe.

3.1 Afstemmen van vraag en aanbod

3.1.1 Bijkomende plaatsen in de kinderopvang mogelijk maken

Kind en Gezin zorgt voor de *toewijzing van de middelen* die door de Vlaamse Regering worden vrijgemaakt voor nieuwe plaatsen in de erkende opvangsector en in de zelfstandige sector die inkomensgerelateerd werken.

In 2013 besliste de Vlaamse regering om 2,9 miljoen euro toe te kennen voor *uitbreiding* van het aantal opvangplaatsen voor baby's en peuters.

Deze middelen werden binnen de kinderopvang van baby's en peuters op 2 manieren ingezet:

- uitbreiding van het aantal zelfstandige inkomensgerelateerde opvangplaatsen;
- uitbreiding van het aantal erkende en gesubsidieerde opvangplaatsen.

Uitbreiding van de inkomensgerelateerde opvang in de zelfstandige sector (IKG) voor baby's en peuters

De middelen bestemd voor uitbreiding van het aantal inkomensgerelateerde zelfstandige opvangplaatsen (900 000 euro) werden verdeeld op basis van de volgende werkwijze:

- Het aantal inkomensgerelateerde plaatsen (d.i. zowel zelfstandige als erkende en gesubsidieerde plaatsen) per 100 kinderen werden berekend, in eerste instantie op niveau van de zorgregio. Zorgregio's met het laagste aantal inkomensgerelateerde plaatsen per 100 kinderen kregen voorrang op andere zorgregio's.
- Per zorgregio werd er 1 zelfstandige voorziening geselecteerd op basis van de datum vermeld op het attest van toezicht. De opvangvoorziening met de oudste datum binnen 1 zorgregio, die bovendien met werknemers werkt, kreeg voorrang.

Voor Brussel gebeurde een voorafname van 10%, wat 20 beschikbare plaatsen opleverde.

Op deze wijze en rekening houdend met het voorziene budget werden in totaal 202 bijkomende inkomensgerelateerde plaatsen gecreëerd in 10 zelfstandige kinderdagverblijven.

Uitbreiding van de erkende en gesubsidieerde opvang van baby's en peuters

De middelen bestemd voor *uitbreiding van het aantal erkende en gesubsidieerde opvangplaatsen* voor baby's en peuters (2 miljoen euro) werden verdeeld over:

- De steden Antwerpen, Gent en Brussel via een voorafname. Dit leverde in het bijzonder 60 plaatsen op voor Antwerpen, 28 plaatsen voor Gent en 28 plaatsen voor Brussel.
- De gemeenten waar het hoogst aantal plaatsen nodig bleek te zijn om voor de helft van de kinderen jonger dan 3 jaar een opvangplaats met inkomenstarief te kunnen voorzien. Bij deze berekeningen kregen de kinderen die leven in een kansarm gezin een extra gewicht toegekend. De gemeenten die aldus bovenaan de rangschikking kwamen te staan zijn: Mechelen, Sint-Niklaas, Vilvoorde, Genk, Heist-op-den-Berg, Dilbeek, Maasmechelen, Grimbergen, Beringen en Halle.

De aanvragen konden zowel betrekking hebben op kinderdagverblijven als op diensten voor onthaalouders. Op deze wijze en binnen het voorziene budget werden 210 plaatsen toegekend aan 21 kinderdagverblijven en 21 plaatsen aan 2 diensten voor onthaalouders.

Dit maakt dat door deze bijkomende middelen een principieel akkoord kon worden toegekend voor 231 plaatsen in de erkende en gesubsidieerde opvang van baby's en peuters.

Tot slot besliste de Vlaamse Regering eind 2013 om in het kader van de begroting 2014 nog eens 9 miljoen euro vrij te maken voor uitbreiding van het aantal opvangplaatsen voor baby's en peuters. Deze middelen zullen worden ingezet voor een uitbreiding van het aanbod inkomensgerelateerde opvangplaatsen in de zelfstandige kinderopvang (omschakeling van bestaande plaatsen en 'zuivere' uitbreiding) en een uitbreiding van het aantal erkende en gesubsidieerde opvangplaatsen. Eind oktober 2013 lanceerde Kind en Gezin de oproep voor de eerste fase van deze uitbreiding, met name de omschakeling van bestaande zelfstandige opvangvoorzieningen naar inkomensgerelateerde zelfstandige opvangvoorzieningen. Kind en Gezin zal hierover beslissen begin 2014. De helft van de 9 miljoen euro gaat hier naartoe. De andere helft zal bijna hoofdzakelijk gaan naar 'zuivere' uitbreiding van de zelfstandige en de gesubsidieerde opvang, waartoe Kind en Gezin eind december 2013 reeds een oproep lanceerde. De beslissingen volgen in maart 2014.

Project in de kijker

Decreet Kinderopvang van Baby's en Peuters

De Vlaamse overheid wil stap voor stap voldoende, kwaliteitsvolle kinderopvang realiseren die voor iedereen toegankelijk is. De opvang moet zowel betaalbaar zijn voor de ouders als financieel leefbaar voor de opvangsector. Deze vernieuwing werd vastgelegd in het **decreet Kinderopvang van Baby's en Peuters**. Het decreet werd door de Vlaamse Regering afgekondigd op 20 april 2012 maar wordt nog verder geconcretiseerd in uitvoeringsbesluiten. Het decreet treedt in werking op 1 april 2014.

Met dit decreet wil de Vlaamse overheid een **transparanter opvangaanbod** creëren. Er bestaan in Vlaanderen en Brussel heel wat verschillende opvangsoorten, elk met hun eigen regels. Dit is niet alleen verwarrend voor ouders en starters; het staat ook niet garant voor eenzelfde basiskwaliteit in elke opvangvorm. Het toekomstige kinderopvanglandschap zal voortaan uit 2 soorten opvang bestaan:

- de gezinsopvang: maximaal 8 tegelijk aanwezige kinderen (de huidige onthaalouders);
- de groepsopvang: minimaal 9 tegelijk aanwezige kinderen (de huidige kinderdagverblijven).

In een latere fase komt daar nog een derde soort bij, de opvang aan huis of de opvang die doorgaat in de woning van het kind zelf. De uitvoeringsbesluiten die in 2013 reeds werden ontwikkeld (zie verder), gaan daarom ook voorlopig enkel nog over de eerste 2 soorten opvang.

Een **vergunning** voor kinderopvang wordt vanaf 1 april 2014 **verplicht**. Op dit ogenblik kan om het even wie een kinderopvang starten, zonder aan enige kwaliteitsvoorwaarden te moeten voldoen. Het volstaat om vandaag de opvang administratief te melden. Dit zal niet meer kunnen wanneer het decreet geïmplementeerd wordt.

Bijgevolg zal elke kinderopvangvoorziening die geen vergunning (meer) heeft, moeten sluiten. Het decreet streeft m.a.w. naar **kwaliteit** voor elke baby en peuter in de opvang en voor elk gezin dat opvang gebruikt. Daarom wordt naast de vergunningsvoorwaarden ook een kwaliteitsbeleid opgelegd, door kwalificaties te vragen van kinderbegeleiders en verantwoordelijken en door het verplichten in het voorzien van pedagogische ondersteuning (zie hoofdstuk 3.5).

Daarnaast voert het decreet ook een nieuw, transparant **subsidiesysteem** in dat voor elke opvang op gelijke wijze toegankelijk is. De Vlaamse overheid wil hiermee de leefbaarheid van de kinderopvang bevorderen en het duurzaam ondernemerschap ondersteunen. De subsidies zijn gekoppeld aan opdrachten.

Tot slot wil de Vlaamse Regering om aan de grote vraag naar kinderopvang te voldoen, verder in de groei van het aanbod investeren. Het decreet voorziet 2 fases, binnen een afgesproken budgettair kader:

1. Tegen 2016 wil men een aanbod voor minstens de helft van de kinderen jonger dan 3 jaar. In deze fase is er nog geen recht op kinderopvang.
2. Vanaf 2020 wil men aan elk gezin met een behoefte aan kinderopvang binnen een redelijke termijn en binnen een redelijke afstand een kwaliteitsvolle en betaalbare opvangplaats kunnen aanbieden. Vanaf dan is er een recht op kinderopvang. Een belangrijke nuance hierbij is dat dit recht niet overal kan worden uitgevoerd zolang er geen dekkend aanbod is.

In 2013 ging er veel energie naar de ontwikkeling van de 2 belangrijkste uitvoeringsbesluiten: het besluit van de Vlaamse Regering over de vergunningsvoorwaarden en het besluit van de Vlaamse Regering over de subsidievoorwaarden. Tijdens de ontwikkeling van deze besluiten, werd veelvuldig overleg gepleegd met alle betrokken stakeholders. Deze 2 besluiten

werden finaal goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 22 november 2013.

In het najaar 2013 zette Kind en Gezin, samen met zijn partners en koepelorganisaties, dan ook een grootschalige informatiecampagne op om de organisatoren van kinderopvang grondig te informeren over de belangrijkste veranderingen. Parallel werd ook reeds volop gewerkt aan de ontwikkeling van alle nog resterende uitvoerings- en ministeriële besluiten.

De inwerkingtreding van het nieuwe decreet stelt een aantal specifieke problemen in Brussel.

75% van de Brusselse opvangvoorzieningen met een attest van toezicht van en gemeld bij Kind en Gezin is de facto Franstalig.

De vergunningsplicht en de verstrenging van de regelgeving op vlak van taalvereisten kan voor heel wat van deze opvangvoorzieningen een probleem stellen. Om zoveel mogelijk kwaliteitsvolle opvangplaatsen te behouden en ervoor te zorgen dat de opvang zoveel mogelijk georiënteerd wordt naar de overheid waar ze thuishoort, hebben Kind en Gezin en

ONE (de zusterorganisatie van Kind en Gezin in de Franse Gemeenschap) de handen in elkaar geslagen. In het najaar 2013 werden daarom gezamenlijke infosessies georganiseerd voor de sector en werden afspraken gemaakt om de Brusselse kinderopvangsector zo goed als mogelijk te ondersteunen bij de transitie naar het decreet. Naast ONE wordt binnen dit kader eveneens samengewerkt met het Huis van het Nederlands Brussel en de Vlaamse Gemeenschaps Commissie (VGC).

Als gevolg van de grondige wijzigingen die het kinderopvanglandschap zal ondergaan na implementatie van het decreet, dient ook de interne organisatie van Kind en Gezin hierop afgestemd te worden. In 2013 werd dan ook een grondige reorganisatie van het dossierbeheer kinderopvang voorbereid. Deze reorganisatie moet er voor zorgen dat vanaf 1 april 2014 gewerkt kan worden in een klantenbeheer kinderopvang, georganiseerd in 4 parallelle teams, zodat iedere organisator voor vragen of ondersteuning een eigen aanspreekpunt heeft bij Kind en Gezin.

De Kinderopvangzoeker

Uit onderzoek blijkt dat de *zoektocht naar kinderopvang* voor heel wat gezinnen moeilijk verloopt. 1 van de doelstellingen van het decreet Kinderopvang van Baby's en Peuters is de gezinnen te ondersteunen in hun zoektocht naar opvang. Daartoe werd door Kind en Gezin de Kinderopvangzoeker ontwikkeld.

De Kinderopvangzoeker zal voor heel Vlaanderen een *instrument* worden op de webportaal van Kind en Gezin om kinderopvangvragen te registreren, te behandelen en in kaart te brengen. Het doelpubliek (de gebruikers) zijn ouders, aanstaande ouders, medewerkers van opvangvoorzieningen en de Lokale Loketten Kinderopvang.

Het gebruik van de Kinderopvangzoeker zal een gedragswijziging vragen van alle betrokkenen. Elk gezin zal immers zijn vraag naar opvang voor hun baby of peuter moeten (laten) registreren en elke opvang zal nog enkel kinderen kunnen opvangen waarvan de vraag naar opvang in de Kinderopvangzoeker werd geregistreerd. Het is te verwachten dat de implementatie van de Kinderopvangzoeker heel wat dynamiek zal teweeg brengen. Een stapsgewijze implementatie is dus aangewezen om de effecten van deze dynamiek te kunnen inschatten en waar nodig bij te sturen. Daarom werd gekozen om de

Kinderopvangzoeker in een *proeftuin* uit te testen. Op basis van een aantal objectieve criteria werd de zorgregio Hasselt als proeftuin aangeduid. Zowel de lokale besturen als de kinderopvangvoorzieningen voor baby's en peuters in deze zorgregio, werden uitgenodigd voor een infomoment waar de Kinderopvangzoeker werd voorgesteld en gekaderd.

Voor de opvolging van de proeftuin werd een stuurgroep en een werkgroep samengesteld en opgestart. De provinciale consulents kinderopvang volgen de voorbereidingen van nabij op en geven vanuit Kind en Gezin alle nodige ondersteuning.

In maart 2013 ging Heusden-Zolder als eerste gemeente in de zorgregio met de Kinderopvangzoeker aan de slag. Op 1 oktober 2013 hebben Ham en Tessenderlo zich hier aan toegevoegd. Alle andere gemeenten uit de proeftuin (14 in totaal, met inbegrip van Hasselt) bereiden zich voor op het gebruik van de Kinderopvangzoeker. Hasselt zal als laatste gemeente in de zorgregio van start gaan ten laatste in het najaar van 2014.

Pas na positieve evaluatie van deze proeftuin kan de Kinderopvangzoeker uitgerold worden naar heel Vlaanderen en Brussel. De implementatie van de Kinderopvangzoeker in heel Vlaanderen en Brussel wordt vanaf 2015 voorbereid.

Tijdens deze proeftuin loopt in het kader van het Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin ook een *exploratief onderzoek* naar het gebruik en het gebruiksgemak van de Kinderopvangzoeker zoals dat ervaren wordt door de betrokken actoren (ouders, voorzieningen, Lokaal Loket Kinderopvang) alsook naar de implicaties en gevolgen. Daarnaast zal ook onderzocht worden welke beleidsrelevante gegevens het systeem kan opleveren over de vraag naar opvang en over het zoekproces van ouders. Het onderzoek moet resulteren in voorstellen tot bijsturing van de Kinderopvangzoeker en tot voorstellen voor flankerende acties die de invoering van de Kinderopvangzoeker in heel Vlaanderen en Brussel kunnen optimaliseren. Dit onderzoek is gestart in het najaar van 2013 en wordt uitgevoerd door het Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving-KU Leuven (HIVA), met de medewerking van Kind en Gezin. Resultaten worden verwacht midden 2014.

Project in de kijker

De buitenschoolse kinderopvang

In het najaar startte Kind en Gezin - in samenwerking met het Departement Onderwijs, het Departement Jeugd, Sport, Cultuur en Media en het agentschap Sociaal Cultureel Werk afdeling jeugd - met de voorbereiding van een **Staten-Generaal** rond de opvang en vrije tijd van schoolkinderen. Deze Staten-Generaal wordt voorbereid in 3 werkgroepen en heeft als doel aanbevelingen te formuleren met betrekking tot de opvang en vrije tijd van schoolkinderen buiten de schooltijd en tijdens schoolvakanties. Op 24 april 2014 wordt een slotcolloquium voorzien.

Om een goede toekomstvisie op de opvang van schoolkinderen te kunnen uittekenen moet je voldoende zicht hebben op de mate en vorm waarin gebruik, behoeften en aanbod vandaag op elkaar afgestemd zijn, niet alleen kwantitatief, maar ook op kwalitatief vlak. Om deze reden heeft Kind en Gezin **diverse**

onderzoeken laten uitvoeren met als bedoeling een zicht te krijgen op noden, gebruiken, ervaringen en opinies van de diverse betrokkenen, zowel op het vlak van opvang als op vlak van vrijetijdsactiviteiten en dit zowel op schooldagen, als tijdens schoolvakanties.

- In eerste instantie werden ouders bevroegd omtrent hun behoeften aan, gebruik van en opinies over het aanbod.
- In tweede instantie werden de scholen zelf bevroegd, omdat over schoolopvang het minst geweten is.
- In derde instantie werden de aanbieders van opvang en vrije tijd bevroegd, dus zowel opvangvoorzieningen, scholen, gemeentelijke en private vrijetijdsinitiatieven en lokale besturen (die niet alleen regisseren, maar ook vaak zelf een aanbod inrichten). Deze bevraging handelde grotendeels over de samenwerking tussen deze actoren, maar peilde ook naar hun opinies over noden en beleidsopties.

De individuele rapporten met alle onderzoeksresultaten zijn terug te vinden op de website van Kind en Gezin.

<http://www.kindengezin.be/brochures-en-rapporten/rapporten/kinderopvang/#Andere-onderzoeksrapporten>)

In 2014 zal nog een kwalitatief onderzoek lopen, dat kinderen bevraagt, zodat we ook het perspectief van de echte gebruikers van opvang en vrije tijd kunnen meenemen. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door het centrum voor Vernieuwing van de Basisvoorzieningen voor het Jonge Kind (VBJK) in samenwerking met de Vakgroep Sociale Agogiek van de Universiteit Gent en zal midden 2014 worden afgerond. Dit geldt eveneens voor het laatste, nog lopende onderzoek naar de inkomsten

en uitgaven van de formele buitenschoolse opvangvoorzieningen. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door het HIVA en heeft tot doel inzicht te krijgen in de kost van de buitenschoolse formele opvang.

Om buitenschoolse opvangvoorzieningen vanaf het in werking treden van het decreet voor Kinderopvang van Baby's en Peuters de nodige rechtszekerheid te geven, ontwikkelde Kind en Gezin een ontwerpbesluit

dat de bepalingen in de bestaande uitvoeringsbesluiten die de buitenschoolse opvang regelen, zoveel mogelijk vereenvoudigt en waar mogelijk afstemt en stroomlijnt met de besluiten die uitvoering geven aan het decreet Kinderopvang van Baby's en Peuters. Het ontwerp zal in het voorjaar van 2014 voorgelegd worden aan de Vlaamse Regering zodat dit besluit ook op 1 april 2014 kan ingaan.

Online berekenen van het inkomenstarief

In het kader van E-government en de stroomlijning van het kinderopvanglandschap dienen alle ouders vóór eind januari 2014 *zelf online het tarief te berekenen* dat ze in de inkomensgerelateerde opvang zullen moeten betalen. Dit is niet nieuw voor ouders waarvan het kind reeds werd opgevangen in een zelfstandige IKG-voorziening, wel voor alle andere ouders. Dit proces werd in 2013 door Kind en Gezin nauwgezet voorbereid zowel op technisch als op organisatorisch vlak als op vlak van communicatie.

Om deze berekening te kunnen uitvoeren, dient de ouder een profiel te creëren op 'Mijn Kind en Gezin' met een eID of federaal token. Vervolgens wordt op basis van gegevens uit het Rijksregister, de gezinssamenstelling bepaald en wordt het inkomen van het gezin uit de fiscale gegevens beschikbaar bij FOD Financiën gehaald waardoor automatisch het te betalen tarief volgens inkomen wordt vastgelegd. De ouder ontvangt per mail een attest met vermelding van het inkomenstarief en een kindcode. De ouder bezorgt dit attest aan de opvangvoorziening die op basis hiervan de facturen kan opmaken. Op basis van de kindcode kunnen de aanwezigheden van de kinderen door de

opvangvoorzieningen worden bezorgd aan Kind en Gezin. Voor ouders die problemen zouden hebben om de berekening zelf uit te voeren, heeft Kind en Gezin alles in het werk gesteld opdat deze beroep zouden kunnen doen op de Kind en Gezin-Lijn en de backoffice. Kind en Gezin heeft hierover zowel ouders als opvangvoorzieningen uitvoerig geïnformeerd. Naar schatting moesten 95 000 ouders zich registreren op 'Mijn Kind en Gezin' en vóór eind januari 2014 hun inkomenstarief online berekenen.

3.1.2 Ouders en voorzieningen informeren

Kind en Gezin ondersteunt anno 2013 ouders in hun *zoektocht naar opvang* door het beschikbaar stellen van opvangadressen via de Kind en Gezin-Lijn en de website. Ouders die een prijs betalen die afhangt van hun inkomen, kunnen die online berekenen en een kindcode en het attest dat het tarief vastlegt, aanvragen. Via deze kanalen en via brochures geeft Kind en Gezin ook *algemene informatie* over de opvang: de soorten opvang, de prijs, tips voor het vinden van een opvang die het best aansluit bij de behoeften van de ouders, ...

Ook personen die een *opvangvoorziening willen starten* of die onthaalouder willen worden, kunnen op de website of bij de Kind en Gezin-Lijn terecht, net als op de infomarkten 'Starten met opvang' die Kind en Gezin jaarlijks samen met haar partners organiseert.

Bestaande kinderopvangvoorzieningen en lokale besturen vinden op de website een brede waaier aan informatie en werkinstrumenten die hen ondersteunen in een kwalitatieve werking. Met hun vragen kunnen ze bij de Kind en Gezin-Lijn terecht. Verder houdt Kind en Gezin via de maandelijkse *elektronische nieuwsbrief kinderopvang* geïnteresseerden op de hoogte van het reilen en zeilen in de kinderopvang.

2013 stond voornamelijk in het teken van de communicatie over het *decreet Kinderopvang van Baby's en Peuters*. Kind en Gezin leverde grote inspanningen om de transitie te communiceren naar een ruime, zeer diverse doelgroep van betrokken organisaties en personen.

Kind en Gezin ontwikkelde hiervoor een communicatieplan waarbij verschillende communicatiekanalen en communicatiedragers werden ingezet. Een belangrijke succesfactor hierbij was het samenwerken met en het ondersteunen van partners, koepels, werkgevers- en werknemersorganisaties.

- Voor deze partners organiseerde Kind en Gezin op 16 september 2013 een *kick-off* waarbij het nieuwe vergunnings- en subsidiesysteem werd toegelicht en uitgediept in verschillende workshops.
- Via de *website* van Kind en Gezin werden informatieve teksten en PowerPoints op maat voorzien waarmee iedereen aan de slag kan gaan. Elk van de doelgroepen vindt op een eigen webpagina wat er precies voor hem of haar verandert.

- Waar mogelijk nam Kind en Gezin deel aan de *infosessies* van haar partners en voor opvangvoorzieningen die niet bij een partner of koepel terecht konden, organiseerde Kind en Gezin zelf een 20-tal eigen informatiesessies, op verschillende locaties, voor verschillende doelgroepen in Vlaanderen.
- Omwille van het specifieke statuut van *Brussel*, gebeurden de Brusselse infosessies samen met ONE.
- Ook op de *Vakbeurs kinderopvang* op 11 en 12 oktober 2013 werd volop ingezet op de communicatie over het decreet, zowel tijdens plenaire presentaties als in persoonlijke contacten op de stand van Kind en Gezin en haar partners.

Telkens een formele beslissing genomen werd, werd iedereen onmiddellijk op de hoogte gebracht via e-mail, website, Twitter, Facebook en de nieuwsbrief kinderopvang. Deze laatste overschreed in 2013 de kaap van de 10 000 abonnees.

Om de sector voldoende tijd te geven zich op de veranderingen voor te bereiden, werd voor het eerst gekozen om ook al in de fase van principiële akkoord van de uitvoeringsbesluiten informatie vrij te geven, dit onder voorbehoud van wijzigingen. Zo kreeg iedereen langer de tijd om de informatie te verwerken, te verspreiden en om zich voor te bereiden op de veranderingen. Verder kunnen vragen over het decreet gesteld worden via een specifiek e-mailadres decreetkinderopvang@kindengezin.be. Deze vragen en antwoorden werden gebundeld in FAQ's en voor iedereen ter beschikking gesteld op de website.

In aanloop naar 1 april 2014 zal dit proces nog worden geïntensifieerd naarmate de verschillende resterende regels verder meer concreet zullen worden.

In 2013 vond ook de start van de *proeftuin 'Kinderopvangzoeker'* plaats. De deelnemers aan de proeftuin werden ondersteund door informatie op de website en specifieke infosessies. Ze werden begeleid bij het opmaken van hun plaatselijk communicatieplan en informatiepakket.

Samen met opvangvoorzieningen en toeleiders, werd een nieuwe editie van 'Kind in Beeld' Kinderopvang gemaakt. Deze brochure geeft visuele ondersteuning voor de communicatie van de kernboodschappen over kinderopvang aan kwetsbare en anderstalige ouders.

In 2013 werd ook de laatste hand aan de 'Infomap Kinderopvang' gelegd. Deze gratis werkmap ondersteunt elke opvanglocatie bij het werken aan kwaliteit. In het voorjaar van 2014 zal elke opvanglocatie met een vergunning een gratis exemplaar krijgen. Scholen zullen de map aan kostprijs kunnen kopen, zodat de toekomstige kinderbegeleiders al van op de schoolbanken

goed voorbereid zijn op het werken aan een kwaliteitsvolle opvang.

Voor starters werd in overleg met de partners aan de digitale '*Starterswijzer*' gewerkt. De gids ondersteunt hen in de vele aspecten die bij het opstarten van een kinderopvang komen kijken. De '*Starterswijzer*' zal in het najaar van 2014 ter beschikking worden gesteld via de website van Kind en Gezin.

In het najaar werd er gecommuniceerd naar voorzieningen en ouders die gebruik maken van het *inkomenstarief*. Alle ouders, en niet enkel de ouders in een zelfstandige IKG-voorziening, dienden zich immers vóór eind januari 2014 te registreren op 'Mijn Kind en Gezin' om zelf online het tarief te kunnen berekenen dat ze in de opvang zullen moeten betalen.

Parallel aan alle voornoemde werkzaamheden, werd tevens de communicatie verzorgd van alle andere kinderopvangprojecten van Kind en Gezin zoals:

- de uitbreidingen in de Kinderopvang;
- de autocontrole gids voor de voedselveiligheid;
- het publiceren van de resultaten van wetenschappelijke onderzoek uitgevoerd in opdracht van Kind en Gezin;
- informatie rond taalstimulering;
- het aanpassen van de nog geldende regelgeving in 2013;
- de ontwikkelingen in de buitenschoolse opvang;
- alle nieuwe info, tips en adviezen die de kwaliteit en het beheer van kinderopvang-initiatieven ondersteunen. Hierbij wordt ook steeds meer ingezet op de sociale media, zoals Twitter en Facebook.

3.2 De lokale besturen betrekken bij de regie van de kinderopvang en hen ondersteunen in hun lokale regierol

Op 24 mei 2013 gaf de Vlaamse Regering haar goedkeuring aan een nieuw besluit van de Vlaamse Regering houdende het lokaal beleid kinderopvang. Het nieuwe besluit brengt het besluit van 7 mei 2007 in overeenstemming met het Planlastendecreet.

Dank zij deze aanpassing kunnen lokale besturen hun beleidsdoelstellingen m.b.t. kinderopvang opnemen in het *strategisch meerjarenplan*. Er is m.a.w. geen afzonderlijk lokaal beleidsplan kinderopvang meer nodig. Voor de werking van het Lokaal Overleg Kinderopvang verandert er niets. Kind en Gezin heeft in het voorjaar van 2013 met gerichte informatiesessies de lokale besturen gesensibiliseerd om werk te maken van de realisatie van de Vlaamse beleidsdoelstellingen rond lokaal gezinsbeleid.

Om de zoektocht van ouders naar opvang te vergemakkelijken, bepaalt het decreet dat er in elke gemeente een *Lokaal Loket Kinderopvang* is, dat moet instaan voor:

- De coördinatie van de vragen naar kinderopvang, ingebracht in de Kinderopvangzoeker.
- Het samenbrengen van gezinnen met een vraag naar kinderopvang en opvangvoorzieningen, met speciale aandacht voor maatschappelijk kwetsbare gezinnen.
- Samenwerken met alle kinderopvangvoorzieningen in de gemeente, met instanties die werken met gezinnen die kinderopvangvragen kunnen hebben en met andere Lokale Loketten Kinderopvang.
- Het informeren van het lokaal bestuur of de lokale besturen, de organisatoren van kinderopvang en Kind en Gezin over de vragen naar kinderopvangplaatsen.

Het doel is vóór het einde van deze legislatuur een ministeriële omzendbrief ter beschikking te stellen waarin niet alleen de rol van het Lokaal Loket nader zal worden bepaald maar ook de regels rond de organisatie van het Lokaal Loket. Deze omzendbrief zal dienst doen als leidraad bij de opstart van een Lokaal Loket en zal in het voorjaar van 2014 worden uitgewerkt, gebruik makend van de op dat moment reeds gekende leerpunten uit de nog aan de gang zijnde proeftuin Kinderopvangzoeker.

3.3 Toestemming geven tot het opstarten van kwaliteitsvolle opvang gekoppeld aan het opvolgen en ondersteunen van de werking van de kinderopvang

Anno 2013 moet iedereen die op bestendige wijze en al dan niet tegen betaling kinderen onder de 12 jaar opvangt, *deze opvangactiviteit melden* aan Kind en Gezin. Ouders en verwanten tot en met de 4de graad en opvang die georganiseerd wordt in het thuismilieu van het kind zijn vrijgesteld van deze plicht tot melding.

Kind en Gezin geeft *een attest van toezicht of een erkenning* aan de opvang die voldoet aan de wettelijke voorwaarden die op de betreffende opvangvoorziening van toepassing zijn.

Regelmatig wordt geëvalueerd of nog altijd aan deze voorwaarden is voldaan.

Kind en Gezin baseert zich hiervoor op de bevindingen van het agentschap Zorginspectie, dat inspectieambtenaren uitstuurt die ter plaatse nagaan of de voorziening in kwestie aan de wettelijke vereisten voldoet. Als de opvang niet meer voldoet aan de wettelijke voorwaarden, kan de erkenning of het attest van toezicht worden ingetrokken. Dit gebeurt echter pas nadat de organisator het nalaat om zich na verschillende aanmaningen in orde te stellen of wanneer het vooropgestelde plan van aanpak om de tekorten weg te werken niet voldoet.

Inclusieve kinderopvang

In 2012 werd door Kind en Gezin samen met ouderverenigingen en vertegenwoordigers van zowel de sector van personen met een handicap als van de kinderopvangsector, een vernieuwde beleidsaanpak van inclusieve kinderopvang uitgewerkt. Hierbij werd niet alleen betrokken van het decreet Kinderopvang van Baby's en Peuters maar werd er ook rekening gehouden met de principes die de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin beschrijft in de nota *'Perspectief 2020: nieuw ondersteuningsbeleid voor personen met een handicap: zoveel mogelijk gewoon in de samenleving en zo weinig mogelijk uitzonderlijk en afzonderlijk'*.

De beleidsaanpak van inclusieve kinderopvang pleit o.a. voor het maximaal uitdragen en inzetten van de opgebouwde expertise en dit door enerzijds verdere expertiseopbouw en -deling binnen de kinderopvang zelf en anderzijds door aan te sluiten bij andere sectoren. Het belang van het lokale en het regionale niveau wordt hierbij benadrukt.

In uitvoering van Perspectief 2020 en in lijn met de vernieuwde beleidsaanpak, besliste de Vlaamse overheid om de middelen voor het versterken van de inclusieve opvang voor kinderen met een specifieke zorgbehoefte recurrent uit te breiden met 0,5 miljoen euro. Het gaat om een overdracht van middelen van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) naar Kind en Gezin. Met deze middelen werd onder meer een oproep gelanceerd in juni 2013 voor de toekenningen en het opstarten van Centra voor Inclusieve Kinderopvang.

Deze centra realiseren niet alleen zelf inclusieve kinderopvang maar ondersteunen daarnaast ook andere voorzieningen in de regio in het realiseren van inclusieve kinderopvang.

Op 31 oktober 2013 besliste Kind en Gezin over de aanvragen voor een toekenning van een Centrum voor Inclusieve Kinderopvang.

Aan 16 kandidaten werd een Centrum voor Inclusieve Kinderopvang toegekend, verdeeld over de provincies en het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad.

Hierdoor komt de doelstelling van het decreet Kinderopvang van Baby's en Peuters ook voor inclusieve kinderopvang meer binnen bereik m.n. om voor al wie kinderopvang nodig heeft een kwaliteitsvolle opvangplaats op een redelijke afstand aan te bieden.

Deze projecten zullen bovendien inhoudelijk ondersteund worden door een begeleidingstraject. Dit wordt georganiseerd door Kind en Gezin in samenwerking met VBJK, partner van Kind en Gezin. De Centra voor Inclusieve Opvang moeten zich engageren om deel te nemen aan dit begeleidingstraject. De ondersteuning en reflectie vanuit praktijkervaring is immers een belangrijke stimulans voor de realisatie van inclusieve kinderopvang in Vlaanderen. Deze begeleidingstrajecten gingen van start eind 2013 en zullen in 2014 een verder vervolg kennen.

Ondersteuningsstructuur zelfstandige kinderopvangsector

De Vlaamse Regering nam sinds 2009 verschillende initiatieven om de zelfstandige kinderopvangsector te ondersteunen. In kader van het *Actieplan Zelfstandige Kinderopvang* (29 maart 2011) werd een integrale en geïntegreerde ondersteuning uitgebouwd van zowel kandidaat-starters als gevestigde ondernemers in de zelfstandige kinderopvang. Iedere partner draagt hieraan bij vanuit zijn eigen sterkte:

- Het *agentschap Ondernemen* ondersteunt de zelfstandige kinderopvang op bedrijfs-economisch vlak. Er worden, verspreid over Vlaanderen, vormingsmomenten georganiseerd. De ondernemer in de kinderopvang kan gratis individuele begeleiding krijgen bij de opmaak van het ondernemingsplan. Specifiek voor overnemers werd een leidraad '*Overnemen in de zelfstandige kinderopvang*' ontwikkeld. Het agentschap Ondernemen werkte ook mee aan de uitwerking van de leerinhouden van de korte opleiding die moet leiden tot het attest organisatorisch beheer, zoals voorzien in artikel 8 van het besluit van de Vlaamse Regering over de vergunningsvoorwaarden dat ter uitvoering van het nieuwe decreet werd ontwikkeld.

- De Vlaamse investeringsmaatschappij PMV richtte in 2009 *KidsInvest* op, een investeringsfonds dat alleen voor de zelfstandige kinderopvangsector beschikbaar is. De leningen van KidsInvest hebben een achtergesteld karakter en worden verschaft aan marktconforme voorwaarden. Het achtergestelde karakter vergemakkelijkt de toegang tot extra bankfinanciering. Dankzij de kapitaalvrijstelling van 12 maanden krijgen de ondernemers voldoende financiële zuurstof om hun zaak volop te laten bloeien. Voorwaarde is wel dat zij een businessplan en een kasplan kunnen indienen die voldoen aan bedrijfseconomische criteria. Sinds juli 2011 biedt KidsInvest ook werkkapitaalkredieten aan voor ondernemers die een tijdelijk kritieke toestand financieel willen overbruggen.

- Onder de naam *VoorZet* is sinds eind september 2010 een ondersteuningsstructuur actief op het terrein, specifiek gericht op de pedagogische werking van de zelfstandige kinderopvang. VoorZet heeft een uitgebreide informatieve website (www.voorzet.be) en een telefonische en online advieslijn. VoorZet heeft een startersservice uitgebouwd, werkt mee aan de starterssessies van Kind en Gezin en ondersteunt de starters door bezoeken te brengen. Verder heeft VoorZet ook een begeleidingstraject op maat voor risicovoorzieningen. Op het vlak van vorming is een vormingsdatabase beschikbaar op de website. Op het vlak van netwerking stimuleert VoorZet het meterschap en werden verschillende contactgroepen opgestart en begeleid. VoorZet werkte ook mee aan de

uitwerking van een digitale Starterswijzer kinderopvang die in 2014 online zal gaan.

- *UnieKO* kreeg in 2011, 2012 en 2013 een specifieke opdracht ter ondersteuning van de zelfstandige kinderopvang. Deze opdracht is enerzijds gericht op de ondersteuning van de zelfstandige kinderopvang in problematische toestand en anderzijds op het begeleiden van de zelfstandige kinderopvang in de overgang naar het decreet Kinderopvang van Baby's en Peuters. Daarnaast biedt UnieKO ook startersadvies, vorming en trefpuntwerking aan.

Deze ondersteuningsstructuur voor de zelfstandige kinderopvang was ook in 2013 zichtbaar aanwezig op de Vakbeurs Kinderopvang te Antwerpen, waar alle partners samen 1 stand bemanden en

een gezamenlijk pakket lezingen en vormingen aanboden. Het streefdoel is het Actieplan Zelfstandige Kinderopvang, in de aanloop naar de uitvoering van het decreet Kinderopvang van Baby's en Peuters, verder te laten evolueren naar een professionele ondersteuningstructuur in al zijn aspecten voor al wie wil ondernemen in de kinderopvang. De focus ligt daarbij op een goede voorbereiding van starters zodat een minder groot aantal van hen de kans loopt om later in de problemen te komen. Er zal een laagdrempelig, breed vertakt eerstelijnsloket beschikbaar worden gemaakt dat zich dient te focussen op zowel het ondernemerschap als de organisatorische en kwalitatieve aspecten van het inrichten van kinderopvang.

3.4 Een intermediaire rol spelen bij de financiering van de opvangvoorzieningen

De Vlaamse Regering bepaalt *het budget* dat aan kinderopvang wordt besteed. Kind en Gezin zorgt ervoor dat:

- De subsidies en financiële vergoedingen bij de opvang terechtkomen volgens de regels die door de Vlaamse Regering werden vastgelegd.
- De middelen die worden vrijgemaakt voor nieuwe plaatsen en/of voor meer betaalbare plaatsen worden toegewezen.
- Vernieuwende projecten waarvoor eenmalige subsidies worden toegekend, inhoudelijk worden voorbereid en geoperationaliseerd.

3.5 De kwaliteit van de kinderopvang bevorderen

3.5.1 Kwaliteit bevorderen, samen met de partners

Kind en Gezin ondersteunt de kinderopvang bij het werken aan de kwaliteit. Kind en Gezin geeft daartoe informatie en aanbevelingen en stelt gratis brochures ter beschikking.

Iedere opvangvoorziening die een attest van toezicht of een principiële akkoord krijgt, ontvangt gratis een volledig informatiepakket over kwaliteit in de opvang. Op de website van Kind en Gezin vinden voorzieningen nog meer informatie over kwaliteit. Ook door het organiseren van studiedagen probeert Kind en Gezin de kwaliteit van de opvang te bevorderen en het management te versterken.

Ter bevordering van de kwaliteit, behoorden in 2013 meer in het bijzonder volgende werkzaamheden tot het takenpakket van Kind en Gezin:

- In 2013 werd een onderzoeksopdracht gegund aan een samenwerkingsverband tussen de Vakgroep Sociale Agogiek van de Universiteit Gent en het Expertisecentrum Ervaringsgericht Onderwijs van de KU Leuven voor de ontwikkeling van instrumenten *voor het meten, het monitoren en het bevorderen van de*

pedagogische kwaliteit in de kinderopvang voor baby's en peuters. Deze onderzoeksopdracht vloeit voort uit de resultaten van een vooronderzoek dat werd uitgevoerd in 2011 met betrekking tot hetzelfde thema. Daaruit is gebleken dat om de kwaliteit van de formele opvang voor baby's en peuters te meten, te monitoren en te verbeteren, er verschillende maar met elkaar verbonden instrumenten nodig zijn:

- Een pedagogisch raamwerk dat de brede doelstellingen omvat van kinderopvang voor baby's en peuters. Dit raamwerk vormt de basis voor de andere instrumenten.
- Een wetenschappelijk instrument in functie van het meten van de pedagogische kwaliteit zodat een globaal beeld van de kwaliteit in de kinderopvang van baby's en peuters kan gevormd worden meer bepaald door afname van dit instrument op periodieke basis.
- Een monitoringsinstrument voor het bewaken van de kwaliteit in individuele voorzieningen voor baby's en peuters, waarbij een externe controle instantie kan nagaan of de minimale norm voor pedagogische kwaliteit al dan niet gerealiseerd wordt door de voorziening.
- Een zelfevaluatie-instrument waarmee de voorziening zelf de kwaliteit in de eigen voorziening kan nagaan en bevorderen.

In het kader van deze onderzoeksopdracht werd in 2013 werk gemaakt van de samenstelling van een klankbordgroep. Deze kwam eind 2013 reeds voor een eerste maal samen.

De klankbordgroep heeft de belangrijke rol input te geven, te reflecteren op en te discussiëren over de documenten die door de onderzoekers worden opgemaakt. Om tot een grote gedragenheid te komen werd deze klankbordgroep samengesteld uit vertegenwoordigers van zowel de kinderopvangsector, het onderwijs als van ouders en kinderen. Dit project zal 3 jaar in beslag nemen. De afronding van het eerste deeltraject, de ontwikkeling van het pedagogisch raamwerk is voorzien voor de eerste jaarhelft van 2014.

- In 2013 ging in het kader van het decreet en de ontwerpbesluiten met betrekking tot de *vergunningsvoorwaarden en subsidievoorwaarden* veel aandacht naar de wijze waarop kwaliteit kan gevat worden *in de nieuwe regelgeving*. In dit kader werd op regelmatige basis overlegd met vertegenwoordigers vanuit de kinderopvang, het onderwijs en met nog andere stakeholders waarbij thema's rond kwaliteit getoetst en uitgediept werden. Het resultaat hiervan werd zo maximaal mogelijk verwerkt in de nieuwe besluiten en zal ook nog in 2014 meegenomen worden in de afwegingen rond de nog te ontwikkelen nieuwe regelgeving.

- Het decreet Kinderopvang van Baby's en Peuters en het besluit met betrekking tot de vergunningsvoorwaarden bepaalt dat elke kinderopvanglocatie pedagogisch ondersteund moet worden. Een ondersteuningsorganisatie zorgt voor *de ondersteuning bij het pedagogisch beleid*, met als voornaamste doelstellingen enerzijds het versterken van de competenties van de voorzieningen o.a. door het bieden van ondersteuning in de opvanglocatie, het opbouwen en uitwisselen van expertise en hiermee samenhangend anderzijds het doorbreken van het isolement van voorzieningen. Dit is zeer zinvol in functie van kwaliteitsvolle opvang, maar niet evident voor zelfstandige opvangvoorzieningen die het zonder of met weinig subsidies moeten stellen. Daarom besliste de Vlaamse Regering eind 2013 om een budget vrij te maken om alvast tot juli 2016 aan zelfstandige kinderopvangorganisaties gratis pedagogische- en taalondersteuning aan te bieden. Eind 2013 werd vanuit Kind en Gezin een oproep gelanceerd voor kandidaatstelling als pedagogische en taalondersteunende organisatie. Er werden in totaal 11 projectsubsidies toegekend, goed voor 33 voltijdse equivalenten (VTE's). Deze 11 organisaties zullen in 2014 van start gaan. Kind en Gezin zal gedurende 2 jaar de werking en de resultaten van deze ondersteuningsorganisaties opvolgen en evalueren, met het oog op een verdere professionalisering van de hele kinderopvangsector. Dit opvolgtraject start eveneens in 2014.
- In de nieuwe vergunningsvoorwaarden wordt het hebben van een *kwaliteitshandboek* een verplichting voor elke organisator met meer dan 8 vergunde kinderopvangplaatsen. Kind en Gezin is in 2013 gestart met de ontwikkeling van een *online leermodule* (het digitaal Groeiboek Kwaliteit) om de opvang hierin te ondersteunen. Als de leermodule volledig doorlopen wordt, dan zal de cursist op het einde beschikken over een afgewerkt kwaliteitshandboek op maat van de eigen opvang. Deze leermodule zal in de loop van 2014 ter beschikking kunnen worden gesteld.
- Een verplichte melding van een gevaarsituatie binnen een voorziening onder de bevoegdheid van Kind en Gezin wordt door Kind en Gezin behandeld door middel van de *interne gevaarprocedure*. Kind en Gezin wil aan de hand van deze interne procedure nagaan of de voorziening alle noodzakelijke maatregelen heeft getroffen om een gevaarsituatie te beëindigen. In 2013 kreeg Kind en Gezin 100 meldingen die behandeld werden volgens de interne gevaarprocedure. Deze meldingen betroffen voornamelijk situaties die samenhangen met lichamelijk letsel, situaties waarvan de oorzaak niet is vastgesteld en situaties die betrekking hebben op toezicht, veiligheid en vermoedens van kindermishandeling. In 2013 zijn 9 kinderen overleden in de Vlaamse kinderopvang, waarvan 5 tijdens de slaap.
- In het decreet Kinderopvang van Baby's en Peuters wordt gevraagd dat een kinderbegeleider en/of een (vervangende) verantwoordelijke over een *attest actieve kennis Nederlands* beschikt. Er zal op verschillende manieren kunnen worden aangetoond dat men over deze vereiste kennis Nederlands beschikt. Zo zal o.a. het gevolgd hebben van Nederlandstalig onderwijs gedurende een aantal jaren of een diploma van het secundair of van het hoger Nederlandstalig onderwijs op zich reeds een voldoende bewijs zijn. De (beperkte) groep die hieraan niet voldoet, zal op een andere manier zijn actieve taalkennis Nederlands moeten aantonen. Echter, op dit ogenblik is er in Vlaanderen geen enkele instantie die een gecontextualiseerde toets ter beschikking heeft voor een kinderbegeleider of een verantwoordelijke in de kinderopvang van baby's en peuters. Ook bij andere beleidsdomeinen van de Vlaamse Gemeenschap, zoals de domeinen Inburgering en Bestuurszaken, is er vraag naar geschikte

toetsen voor niveaubepalingen actieve kennis Nederlands, in functie van het gevraagde Europees Referentiekader-niveau (ERK-niveau). Om een antwoord te bieden op de vragen/behoefden die leven in de verschillende beleidsdomeinen, werd een project uitgewerkt met de administraties Inburgering, Bestuurszaken en Kind en Gezin om samen met de Huizen van het Nederlands op een toegankelijke manier toetsen te ontwikkelen en niveaubepalingen aan te bieden. Eén van de onderdelen in dit project is het ontwikkelen van een gecontextualiseerde toets voor kinderbegeleider en verantwoordelijke in de kinderopvang van baby's en peuters en zal tijdens de eerste jaarhelft van 2014 lopen.

- Kind en Gezin doet ook een beroep op zijn *partners* om de kwaliteit van de opvangvoorzieningen te verbeteren. Sinds 2003 heeft Kind en Gezin een overeenkomst met het Expertisecentrum voor Ervarings-Gericht Onderwijs (ECEGO), van professor Laevers, verbonden aan de KU Leuven, om de kwaliteit van de opvang te bevorderen vanuit de invalshoek van het kind. ECEGO ontwikkelde ZiKo en ZiKo-Vo, het zelfevaluatie-instrument voor het welbevinden en de betrokkenheid van kinderen in de opvang. Terwijl ZiKo een zelfevaluatie mogelijk maakt van de aanpak van

de voorziening op het niveau van een groep kinderen, kijkt ZiKo-Vo op het niveau van het individuele kind.

Ook het VBJK is sinds 2003 partner van Kind en Gezin. Het VBJK engageert zich om op een resultaatgerichte manier mee inhoud te geven aan de uitvoering van het beleid inzake het jonge kind, aan de missie van Kind en Gezin en aan het hieraan gekoppelde beleidsplan.

- Samen met zijn partner het VBJK startte Kind en Gezin in 2009 het *begeleidingstraject 'Kinderopvang met sociale functie'* op. Dit traject richt zich naar de begeleiders en pedagogische ondersteuners die concreet aan de slag willen gaan rond de sociale functie in hun organisatie, regio of netwerk. Omwille van het belang van de sociale functie werd een traject opgezet dat over een aantal jaren loopt en dat effecten op lange termijn kan bekomen. Dit traject heeft als voordeel dat verantwoordelijken van kinderopvanginitiatieven bij het realiseren van de sociale functie ondersteund kunnen worden door begeleiders, pedagogische ondersteuners en collega-verantwoordelijken. In 2013 namen in totaal, verdeeld over 2 groepen, 19 pedagogische ondersteuners uit 15 organisaties deel aan

interviewsessies. De groep die al bijeenkomt sinds 2009 kwam 3 keer samen; de groep die nieuw opstartte in 2012 kwam 5 keer samen. In september 2013 vond een gezamenlijke ontmoetingsdag plaats. Tijdens deze interviews wordt de sociale functie naar de praktijk van de diverse opvangvormen vertaald. 'Good practices' worden verzameld om ook andere opvanginitiatieven te ondersteunen.

- Het decreet Kinderopvang van Baby's en Peuters bepaalt dat de organisator voor de kinderbegeleider in de gezinsopvang dient de beschikken over een *attest 'Draagkracht'*. In 2012 voerde het VBJK, op vraag van Kind en Gezin, een exploratief onderzoek uit en stelde naar aanleiding van dit onderzoek een discussienota op waarin het begrip draagkracht verder verkend werd. Gevolg gevend aan dit onderzoek en deze discussienota, organiseerde het VBJK in 2013, met ondersteuning van Kind en Gezin, 5 inspiratiedagen voor kinderbegeleiders in de kinderopvang over het thema 'Bouwen aan je draagkracht'.

- o In 2012 stelde Kind en Gezin als organisatie zich tot doel om de *participatie van (aanstaande) ouders en kinderen* te bevorderen zowel in de dienstverlening als in de beleidsontwikkelingen. Ook de afdeling kinderopvang liet zich op dit vlak niet onbetuigd. In het voorjaar 2013 werd een oproep naar alle kinderopvangvoorzieningen gelanceerd met als doel voorzieningen te vinden die:
  - bereid waren hun ervaringen met participatie te delen of anderen te inspireren en/of;
  - al lang de intentie hadden iets te doen rond participatie maar hiervoor een extra steuntje kunnen gebruiken.
 De ingezonden goede praktijkvoorbeelden werden intussen reeds gepubliceerd op de website van Kind en Gezin. Voor de 40 kandidaten die hun interesse om mee te pionieren hadden geuit, werden in het najaar van 2013 in samenwerking met het VBJK 2 introductiedagen tot het thema georganiseerd. De bedoeling is om (in 2014) rond participatie ook een begeleidingstraject te organiseren waarin pioniers onder begeleiding ideeën kunnen uitwisselen, tips kunnen geven en concrete voorstellen kunnen afdelen en bijsturen.

3.5.2 Medische preventie en veiligheid

Kind en Gezin werkt aan de *versterking van de medisch-preventieve begeleiding en de veiligheid* van alle kinderen in alle opvangvormen.

De aanpak richt zich onder andere op voedselhygiëne, preventie van ongevallen en incidenten, een goede aanpak bij infectieziekten, algemene hygiëne en veilig slapen.

Continu alert zijn voor veiligheid en gezondheid is een permanent aandachtspunt in de kinderopvang. In de nieuwe vergunningsvoorwaarden wordt het hebben van een risicoanalyse op het vlak van veiligheid en gezondheid een verplichting. De risicoanalyse moet uitgevoerd worden binnen een cyclus van maximaal 2 jaar en gaat minimaal over de veiligheid en het voorkomen van verwondingen, ongevallen, levensbedreigende situaties en het verdwijnen van kinderen. Op vlak van gezondheid moet er minimaal aandacht zijn voor het voorkomen van ziekte, besmetting en verontreiniging. Daarnaast moet er ook gewerkt worden rond veilig slapen en voedselveiligheid. Om de opvang hierin te ondersteunen ontwikkelt Kind en Gezin een *risicochecklist*. Aan de hand van gerichte vragen wordt de opvang aangezet om na te denken over de eigen werking om zo te komen tot een gezonde en veilige opvang.

Het valt op dat wiegendood in de opvang meestal voorkomt tijdens de eerste opvangdagen.

Kind en Gezin is gestart met de ontwikkeling van een online leermodule ter ondersteuning van een beleid op het vlak van *veilig slapen*, met extra aandacht voor het wenbeleid.

Kind en Gezin werkte in nauwe samenwerking met ONE, de zusterorganisatie van Kind en Gezin in de Franse Gemeenschap, de sectorspecifieke gids voor *voedselveiligheid* in de opvang van baby's en peuters uit. De gids werd goedgekeurd door het FAVV. Elke groepsopvang van baby's en peuters (ook samenwerkende onthaalouders aangesloten bij een dienst) ontving in 2013 een gratis exemplaar van de gids. In samenwerking met Kind en Gezin biedt de voorlichtingscel van het FAVV hierover gratis vormingen aan.

Kind en Gezin werkte een *actieplan 'Gezonde levensstijl'* uit. Het is de bedoeling om ouders en ook de kinderopvang te sensibiliseren op het vlak van gezonde voeding en beweging. De informatie op de website werd bijgewerkt. De focus ligt op nieuw ontwikkeld materiaal om het belang van beweging en de preventie van sedentair gedrag onder de aandacht te brengen.

3.5.3 Competentiebevordering en professionalisering

Kind en Gezin timmert op verschillende manieren aan de weg om de competenties van de personen die in de kinderopvang werken te verbeteren. De maatschappelijke belangen hierbij zijn groot: er moet voldoende goede instroom mogelijk zijn voor de sterk gegroeide sector en er moeten mogelijkheden komen voor een gezonde horizontale en verticale mobiliteit in de kinderopvang. Er moet ook werk gemaakt worden van een algemene competentieverbetering om te beantwoorden aan de maatschappelijke verwachtingen met betrekking tot de kwaliteit van de kinderopvang.

Met de goedkeuring van het decreet Kinderopvang van Baby's en Peuters is de keuze gemaakt dat in de toekomst elke kinderbegeleider en verantwoordelijke in de kinderopvang *gekwalficeerd* moet zijn. In het besluit van de Vlaamse Regering met betrekking tot de vergunningsvoorwaarden zijn de verdere modaliteiten uitgewerkt en zijn er overgangperiodes en afwijkingsmogelijkheden voorzien. Omdat het van groot belang is om een

continuïteit te bewaren in het bestaande aanbod is ervoor geopteerd om mensen met een zekere ervaring vrij te stellen van de verplichting om zich te kwalificeren. Voor mensen die nieuw starten in de sector of nog niet veel ervaring opgebouwd hebben, wordt er een ruime overgangperiode voorzien.

De maatschappelijke uitdaging om de *competenties in de kinderopvang te versterken* is groot. Het actieplan *'Werk maken van werk in de zorgsector'* van de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin bleef ook in 2013 de leidraad voor verschillende verrichtingen op dit terrein, in het bijzonder voor het uitwerken van een nieuw ministerieel besluit vergunningen waarin alle kwalificatiebewijzen en attesten opgenomen zijn. Eind 2013 werd het ontwerp van dit besluit positief onthaald op het Raadgevend Comité van Kind en Gezin.

Er werd verder ingezet op het *actualiseren van de competentieprofielen* voor de kinderbegeleider in de kinderopvang. Er is in 2013 actief deelgenomen aan een werkgroep binnen het Agentschap voor Kwaliteitszorg in Onderwijs en Vorming (AKOV) waar Kind en Gezin, samen

met het Vlaams Instituut voor Vorming en Opleiding (VIVO) en VDAB gewerkt heeft aan het beroepskwalificatiedossier voor kinderbegeleider baby's en peuters. De in 2012 opgestelde competenties voor kinderbegeleider van baby's en peuters, die ook een positief advies kregen van het Raadgevend Comité van Kind en Gezin, dienden hiervoor als inhoudelijk vertrekpunt, naast de bestaande profielen in het Competentsysteem van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV).

De expertengroep die zich het afgelopen kalenderjaar gebogen heeft over de *competenties voor een begeleider buitenschoolse kinderopvang* is tot een olijsting gekomen van competenties waarover een kinderbegeleider buitenschoolse opvang zou moeten beschikken. Ook deze competenties zijn positief geadviseerd door het Raadgevend Comité van Kind en Gezin.

Om *bestaande opleidingen in de kinderopvang te versterken*, zette Kind en Gezin in 2013 de volgende stappen:

- Kind en Gezin volgde de werkzaamheden op van de stuurgroep van de drie hogescholen rond de professionele bacheloropleiding 'Pedagogie van het jonge kind' (Arteveldehogeschool Gent, Karel De Grotehogeschool Antwerpen, Erasmushogeschool Brussel).
- Kind en Gezin volgde de inhoudelijke uitbouw van de opleiding bachelor 'Pedagogie van het jonge kind' op door te zetelen in de Opleidingsadviesraad van de Arteveldehogeschool en het resonansoverleg van de Karel De Grotehogeschool.
- De 'Startopleiding begeleider buitenschoolse kinderopvang' werd verder opgevolgd binnen een overlegmoment waarin naast Kind en Gezin, VDAB, VIVO en Onderwijs (vanuit AKOV, Departement Onderwijs en de Centra voor Volwassenenonderwijs (CVO)) vertegenwoordigd zijn.
- De opleiding educatief kinderwerker die binnen het CVO Sociale School Heverlee wordt ingericht, werd opgevolgd door Kind en Gezin

Tot slot liepen voor het *kwalificerende traject voor onthaalouders*, de volgende acties in 2013 door:

- De opvolging van de werkzaamheden van het Europees Sociaal Fonds-project (ESF-project) 'Onthaalouders sterker maken'. Partnerorganisatie VBJK leidde het overleg met de sector, de opleidingsorganisaties en het volwassenenonderwijs en werkte hiervoor samen met het Centrum voor Ervaringsgericht Onderwijs (CEGO).
- In het kader van dit ESF-project was er ook financiële ondersteuning voor de provinciale inspiratiedagen 'Onthaalouders in balans' die door VBJK en CEGO georganiseerd werden.

Hoofdstuk 3

PREVENTIEVE GEZINSONDERSTEUNING

'CHAIN'-PROJECT
GEZINSONDERSTEUNERS
VERTROUWENSCENTRA KINDERMISHANDELING
INFORMATIE OP MAAT
MAATSCHAPPELIJK KWESTBARE ZWANGERE VROUWEN
ONDERSTEUNING
ACTIE 'GEZONDE LEVENSSTIJL'
LEERMODULE
VERNIEUWDE DIENSTVERLENING
KENNISMAKINGSBEZOEK
VACCINATIE

EXPERTISECENTRA KRAAMZORG
BEGELEID DOORVERWIJZEN

PRENATALE STEUNPUNTEN
CENTRA VOOR KINDERZORG EN GEZINSONDERSTEUNING
COMMUNICATIEDRAGERS VOOR OUDERS
SIGNALEREN VAN ZORGWEEKKENDE OPVOEDINGSSITUATIES
PLEEGZORGDECREET
HUISBEZOEK
INTEGRALE JEUGDHULP
OPVOEDINGSWINKELS
VROEDVROUWEN
'DAPHNE'-PROJECT
CONSULT
VRIJWILLIGERS

PEDAGOGISCH ADVIES

REGIOVERPLEEGKUNDIGEN
GEHOORTEST
BORSTVOEDING
MEERLINGENCOÖRDINATOR
OOGTEST INLOOPTEAM
INFOSESSIE 'KIND OP KOMST'
MELDPUNT 1712

1. TRENDS, REALISATIE EN PLANNEN

Vaststellingen en trends

- De daling van het geboortecijfer zet zich verder. Het totale vruchtbaarheidscijfer neemt af en ligt op het niveau van 2005. Dat cijfer daalt sterker bij vrouwen met niet-Belgische nationaliteit.
- 85% van de kinderen jonger dan 12 jaar groeit op in een tweeoudergezin, 11,6% woont in een eenoudergezin.
- Ongeveer 30% van de kinderen jonger dan 12 jaar heeft een vreemde herkomst. Het aandeel kinderen met een niet-Belgische nationaliteit neemt toe.
- Bij een kwart van de kinderen geboren in 2013 is het Nederlands niet de taal die het kind met de moeder spreekt. Frans is de meest gebruikte andere taal (5,2%).
- Ongeveer negen op de tien van kinderen jonger dan 12 jaar leeft in een gezin met minstens 1 werkende ouder. Bij 3,6% van de kinderen is geen enkele ouder werkzaam.
- De kansarmoede-index stijgt verder en bedraagt in 2013 11,2%. Meer dan de helft van de kinderen in kansarmoede woont in een van de 13 centrumsteden en 64% heeft een moeder van niet-Belgische origine.
- In Vlaanderen krijgt 64,2% van de kinderen op dag 6 uitsluitend borstvoeding. Bij kinderen met een moeder van niet-Belgische origine ligt dit percentage beduidend hoger.
- 7,5% van de levend geboren kinderen wordt prematuur (<37 weken) geboren.
- In 2013 komen ongeveer 1 op 70 kinderen jonger dan 12 jaar - in totaal 11 481 kinderen - in contact met de bijzondere jeugdbijstand. In 2013 worden 10 017 kinderen gemeld bij de vertrouwenscentra kindermishandeling. Ongeveer 15% van de gemelde kinderen is jonger dan 3 jaar.

Realisaties in 2013

- Samen met partners werd de actie 'Gezonde levensstijl' uit het actieplan voeding en beweging vertaald naar praktische tips voor ouders met jonge kinderen. Deze werd verwerkt in de bestaande brochures en website en gebruikt voor de nieuwe campagne die van start zal gaan in 2014. Samen met de Kind en Gezin-Academie werd een digitale leermodule ontwikkeld om de regioteamleden de volledige actie 'Gezonde levensstijl' te laten doornemen.
- Om de groei van een jong kind beter te interpreteren werden 2 nieuwe groeicurven ontwikkeld ('gewicht en lengte-curve' voor kinderen jonger dan 2 jaar en de 'BMI-curve' voor kinderen ouder dan 2 jaar). Eind 2013 werd een symposium 'Groei en ontwikkeling' voor CB-artsen georganiseerd om hen de nieuwe groeicurven en verwijscriteria met betrekking tot groei voor te stellen.
- Eind 2013 werd in elke provincie een kick-off/startmoment gegeven om elke regio op te roepen om zelf zijn traject vorm te geven en op zoek te gaan naar een dienstverleningsaanbod op maat van de ouders, de regiokenmerken en het regioteam.
- In 2013 startten de verpleegkundigen van de regio's Puurs en Oostende met vaccineren.
- Het beleid met betrekking tot zorgwekkende opvoedingssituaties en kindermishandeling werd geactualiseerd en afgestemd op het decreet integrale jeugdhulp.
- In 2013 zetten vele lokale organisaties en lokale besturen hun schouders onder de oprichting van de 'Huizen van het Kind'. Een aantal initiatieven werden gelabeld als inspirerend voorbeeld.
- In 2013 gebeurde een ruime consultatieronde om uitvoering te geven aan het decreet van 29 november 2013 houdende de organisatie van preventieve gezinsondersteuning dat de regelgevende basis biedt voor de Huizen van het Kind en het door Kind en Gezin erkende en gesubsidieerde aanbod daarbinnen, bekrachtigt.
- De oprichting van de Huizen van het Kind werd aangegrepen om de prenatale dienstverlening van Kind en Gezin te analyseren binnen het pre- en perinataal landschap.
- Het registratiesysteem voor de inloopteams werd in 2013 vernieuwd en geïnstalleerd en dit in samenwerking met deze inloopteams.

- Begin 2013 werd de oogtest verder geïmplementeerd in heel Vlaanderen. Sinds april 2013 worden alle kinderen op het consult van 12 en 24 maanden met de oogscreeener getest.
- Alle gehoorscreeners werden vervangen door een nieuw toestel: 'Maico MB11 Classic'. Het verwijlsbeleid omtrent gehoor werd aangepast.
- Er werd meegewerkt aan de inhoud van het Reuzenhuis in het kader van preventie van ongevallen bij kinderen van 0 tot 3 jaar en voorkomen van wiegendood. Door Kind en Gezin werden workshops verzorgd onder de titel 'Ontwikkeling en veiligheid: ruimte om te groeien'.
- De opdrachten van de vertrouwenscentra kindermishandeling (VK's) werden uitgebreid via het meldpunt 1712 voor Misbruik, Geweld en Kindermishandeling (vanaf 2012) en als gemandateerde voorziening bij Integrale Jeugdhulp (IJH).
- Voor de centra voor kindercare en gezinsondersteuning (CKG's) werden instrumenten ontwikkeld voor de opvolging van de nieuwe regelgeving. Een nieuw registratiesysteem werd voorgesteld en er werd gewerkt rond participatie en vermaatschappelijking van zorg.

Plannen voor 2014

- De campagne 'Gezonde levensstijl' rond beweging en beperken van sedentair gedrag wordt gelanceerd in maart 2014. De digitale leermodule gezonde levensstijl zal doorlopen kunnen worden voor de start van de campagne.
- De digitale leermodule voor 'Groei' wordt in het voorjaar gelanceerd. De nieuwe groeicurven en de groeimodule zullen vanaf eind april 2014 beschikbaar zijn in het elektronisch dossier voor alle regioverpleegkundigen en artsen.
- De afdeling Preventieve Gezinsondersteuning zal de regio's ondersteunen in de transitie naar de vernieuwde dienstverlening en wil één of meerdere vormen ontwikkelen om de betrokkenheid en/of participatie van alle stakeholders te garanderen. De regio's zullen op de hoogte gehouden worden van de vooruitgang door de stuurgroep via een nieuwsflash.
- In 2014 wordt het 'Draaiboek vaccineren' uitgegeven, dat zal elke regio ondersteunen en toelaten om alle nodige voorbereidingen te treffen om te starten met vaccineren.
- Een digitale leermodule 'Vaccineren' wordt ontwikkeld en zal ter beschikking staan voor alle professionals en geïnteresseerden op een digitaal leerplatform.
- Er wordt een leermodule 'Van Wiechen Onderzoek' ontwikkeld, dat artsen en verpleegkundigen zal ondersteunen bij de uitvoering van dit onderzoek.
- Het geïntegreerd elektronisch dossier wordt afgewerkt en zal getest worden in een proefregio. Eind 2014 wordt dit dossier geïmplementeerd voor alle regioteamleden en artsen.
- Elk regioteam start met de implementatie van het herwerkte stappenplan 'Signaleren van zorgwekkende opvoedingssituaties'.
- Het ondersteunend instrument dat wordt gebruikt bij het signaleren van risicosituaties wordt herbekeken.
- Vanaf 1 april 2014 zal er een nieuw regelgevend kader zijn voor erkenning en subsidiëring van de Huizen van het Kind, de opvoedingswinkels, de inloopteams, spelen ontmoetingsinitiatieven en het mobiele aanbod preventieve gezinsondersteuning door vrijwilligers.
- In 2014 zal de regelgeving en subsidiëring van de consultatiebureaus, de prenatale steunpunten en expertisecentra kraamzorg worden herzien.

- Op een kick-off zullen de sleutelfiguren (regioteamverantwoordelijken, stafmedewerkers, ...) geïnformeerd worden over de implementatie van integrale jeugdhulp vanuit de ervaringen van de opstartregio Oost-Vlaanderen ter voorbereiding van de invoering van het nieuwe decreet (start 1 maart 2014).
- In 2014 zal Kind en Gezin samen met zijn partners verder inzetten op een gegarandeerde toegang tot prenatale zorg voor elke zwangere in Vlaanderen. Op die manier wil Kind en Gezin samen met zijn partners reeds tijdens de zwangerschap voor elk kind maximale kansen creëren.
- De elektronische verwijzingen naar referentiecentra gehoor voor diagnose zullen uitgetest worden om dan verder uit te breiden naar de overige referentiecentra.
- De resultaten van de gehoortesten die door Kind en Gezin werden uitgevoerd, zullen uitgewisseld worden met de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's). Dit opstaproject heeft als doel om later alle gegevens van het kinddossier via Vitalink beschikbaar te maken voor alle zorgverleners.
- In 2014 wordt via een openbare aanbesteding op zoek gegaan naar een opvoedprogramma waarmee regioteamleden aan de slag kunnen gaan met gezinnen. De eventuele implementatie hiervan zal in 2014 voorbereid worden.
- In 2014 zal het onderzoeksrapport naar de verbale en niet-verbale interactie in onze dienstverleningsprocessen met anderstalige cliënten gefinaliseerd worden en zullen de aanbevelingen uitgewerkt en gekaderd worden binnen het ruimer taalbeleid (zie Visietekst taalstimulering en meertaligheid).

2. KERNCIJFERS

Dienstverlening

Uitgevoerd in:

	2009	2010	2011	2012	2013
Dienstverlening in absolute aantallen in het Vlaamse en Brusselse Gewest					
Infosessies Kind op Komst (aantal deelnemers)	32 763	32 874	30 320	27 554 *	21 488 ⁽¹⁾
Prenatale steunpunten (aantal consulten)	2 327	NB	NB	3 260	3 239
Kennismakingsbezoeken ⁽²⁾	65 133	66 046	70 050 ^(a) 132 ^(b) 1 012 ^(c)	70 063 ^(a) 19 ^(b) 706 ^(c)	68 660 ^{(a)**} 8 ^(b) 299 ^(c)
Gezinsbezoeken ⁽³⁾	168 150	157 801	133 405 ^(a) 2 751 ^(b) 7 478 ^(c)	139 380 ^(a) 3 378 ^(b) 7 629 ^(c)	134 886 ^(a) 3 664 ^(b) 7 146 ^(c)
Consulten (aanmeldingen)	540 478	543 394	547 916	556 899	563 384
Inloopteams (aantal bereikte personen)	3 801	4 556	4 369	4 936	5 218
Spreekuur opvoedingsondersteuning (aantal gesprekken) ⁽⁴⁾	5 610	3 370	2 415 ^(a) 3 ^(b) 251 ^(c)	2 594 ^(a) 6 ^(b) 193 ^(c)	2 758 ^(a) 12 ^(b) 201 ^(c)
Vaccinaties	632 547	641 321	650 670	647 993	641 265
Gehoortesten ⁽⁵⁾	69 096	69 686	70 345	69 069	67 933
Telefonische contacten via de Kind en Gezin-Lijn	266 356	279 023	273 520	270 757	288 311
E-mailcontacten via de Kind en Gezin-Lijn	13 833	22 158	27 099	30 354	32 985

3.1 Bereik van de dienstverlening van Kind en Gezin, in absolute aantallen en als aandeel van de doelgroep (percentage)

NB Niet beschikbaar

(*) Correctie uitgevoerd in 2013

(**) waarvan 63 653 (in kraamkliniek), 5 249 (aan huis), 64 (in consultatiebureau)

- (1) Dit cijfer omvat niet alle cijfers van alle ziekenhuizen: de gegevens van 47 ziekenhuizen werden verwerkt, 2 ziekenhuizen hebben hun cijfers niet tijdig meegedeeld.
- (2) Vanaf 2011 wordt de opsplitsing gemaakt binnen het totaal aantal kennismakingsbezoeken naar zorgverlener: uitgevoerd door een regioverpleegkundige (a), uitgevoerd door een gezinsondersteuner (b) en uitgevoerd door een regioverpleegkundige en gezinsondersteuner samen (c).
- (3) Vanaf 2011 wordt de opsplitsing gemaakt binnen het aantal gezinsbezoeken naar zorgverlener: gezinsbezoeken door regioverpleegkundige (a), door gezinsondersteuner (b) en door regioverpleegkundige en gezinsondersteuner samen (c).
- (4) Cijfer 2009: incl. gesprekken per telefoon - Vanaf cijfer 2010: excl. gesprekken per telefoon - vanaf 2011 wordt er een opsplitsing gemaakt naar zorgverlener: spreekuur door regioverpleegkundige (a), door gezinsondersteuner (b), door gezinsondersteuner en regioverpleegkundige samen (c).
- (5) Totaal aantal afgenomen gehoortesten, met inbegrip van door Kind en Gezin afgenomen opvolgingstesten en met inbegrip van de NICU-kindjes.

Dienstverlening (vervolg)

Geboren in:	2009	2010	2011	2012 ⁽¹⁰⁾	2013
Bereik als aandeel van de doelgroep (doelbereik) in het Vlaamse Gewest					
Kennismakingsbezoeken (als aandeel van de kinderen geboren in een kraamkliniek in het Vlaamse Gewest) ⁽⁶⁾	91,9%	92,4%	93,2% 95,8%	93,4% 96,7%	92,1% 95,9%
Gezinsbezoeken (minstens 1 huisbezoek in de eerste drie levensmaanden)	97,3%	96,1%	96,4%	97,0%	96,6%
Consulten (minstens 1 consult in de eerste drie levensmaanden)	88,3%	87,0%	87,9%	88,7%	88,9%
Vaccinaties ⁽⁷⁾	NB	NB	65,2%	68,1%	68,5%
Gehoortesten ⁽⁸⁾	94,7%	93,2%	93,8%	94,2%	93,6%
Contacten via de Kind en Gezin-Lijn ⁽⁹⁾	70,2%	74,3%	71,9%	72,4%	72,5%

3.1 Bereik van de dienstverlening van Kind en Gezin, in absolute aantallen en als aandeel van de doelgroep (percentage)

NB Niet beschikbaar

(6) Sinds de invoering van Core/Mirage spreken we over kennismakingsbezoek ipv bezoek aan bed. Een eerste bezoek kan ofwel in de kraamkliniek doorgaan, ofwel thuis (vb. poliklinische bevalling, thuisbevalling, ...). Vanaf 2010 zijn er dan ook twee cijfers: het eerste telt uitsluitend voor de kennismakingsbezoeken in de kraamkliniek, het tweede geeft het totale percentage kennismakingsbezoeken weer.

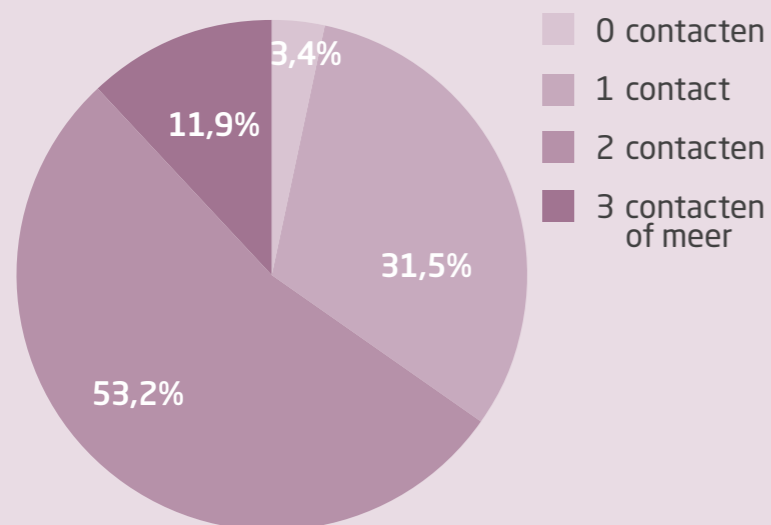
(7) Aantal kinderen geboren in 2011, die op de leeftijd van 18 maanden alle aanbevolen vaccins kregen binnen Kind en Gezin. Zonder NICU-kinderen en zonder overleden kinderen.

(8) Als aandeel van alle kinderen met geboortjaar 2013 kreeg in totaal 96,8% van de kinderen het testaanbod, 2,6% was reeds elders getest, bij 0,5% van de kinderen werd de test geweigerd. Kinderen opgenomen in de NICU worden niet meegeteld.

(9) Aandeel van de in het eerste kwartaal van het betrokken jaar levend geboren kinderen waarvoor er in het eerste levensjaar minstens één contact geweest is met de Kind en Gezin-Lijn.

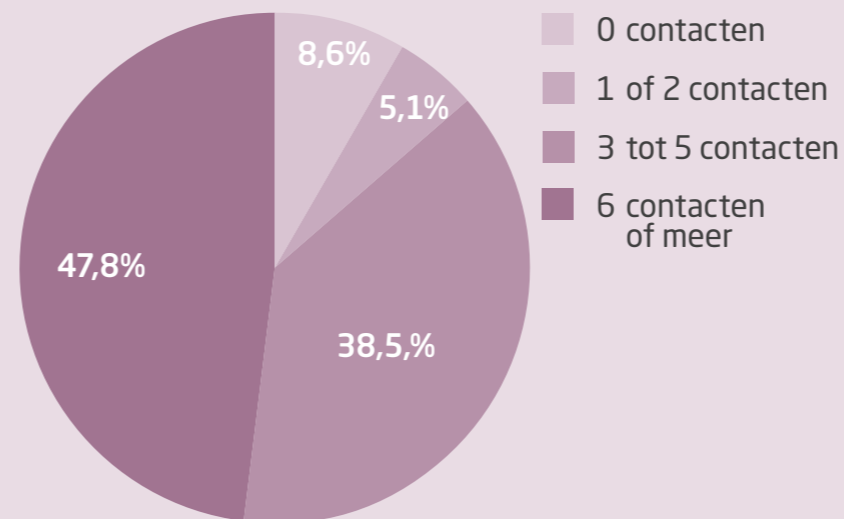
(10) Voor de cijfers omtrent doelbereik vond er vanaf 2012 een andere en correctere berekeningswijze plaats ten opzichte van de berekening uit de voorbijaande jaren.

Gezinsbezoeken - eerste drie levensmaanden

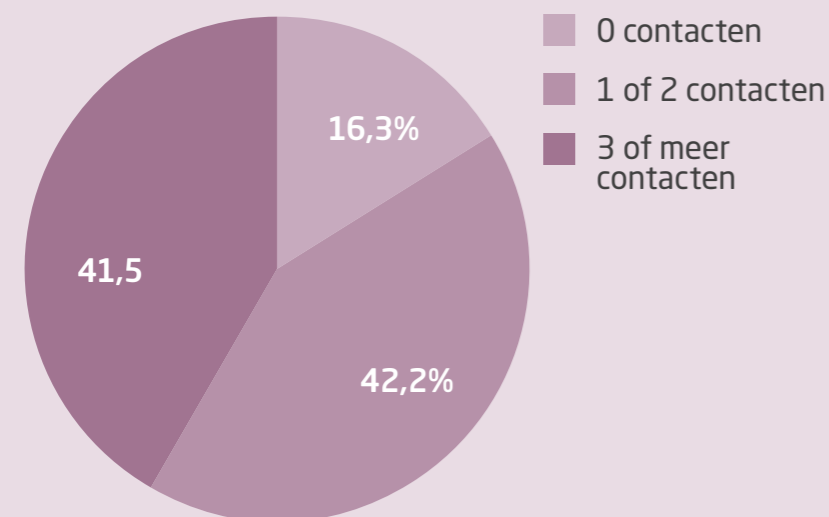
3.2 Doelbereik gezinsbezoeken: percentage kinderen geboren in 2013 naar gelang van het aantal gezinsbezoeken in de eerste drie levensmaanden - Vlaams Gewest
Opmerking: andere berekingswijze vanaf 2012

Consulten - eerste levensjaar

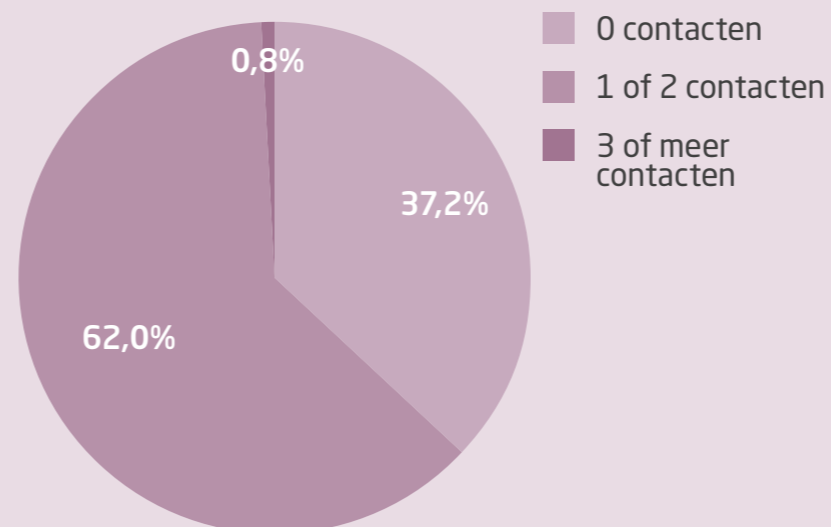
3.3 Doelbereik consulten: percentage kinderen geboren in 2012 naar gelang van het aantal consulten in het eerste levensjaar - Vlaams Gewest

Consulten - tweede levensjaar

3.4 Doelbereik consulten: percentage kinderen geboren in 2011 naar gelang van het aantal consulten in het tweede levensjaar - Vlaams Gewest

Consulten - derde levensjaar

3.5 Doelbereik consulten: percentage kinderen geboren in 2010 naar gelang van het aantal consulten in het derde levensjaar - Vlaams Gewest

Aantal voorzieningen	2009	2010	2011	2012	2013
Consultatiebureaus	342	342	342	342	342
Prenatale steunpunten	6	6	6	7	7
Inloopteams	15	15	15	15	15
Opvoedingswinkels	14	14	14	14	14
Diensten voor gezinsondersteunende pleegzorg (DGOP's)	4	4	4	4	4
Centra voor kindercare en gezinsondersteuning (CKG's)	23	23	23	23	18 ⁽¹⁾
Vertrouwencentrum kindermishandeling	6	6	6	6	6
Projecten - Partnerships	10	9	7	34	34
Expertisecentra kraamzorg	6	6	6	6	6

3.6 Aantal voorzieningen binnen de preventieve zorg - Vlaams en Brussels Gewest
(1) verminderd aantal omwille van fusie.

Opvang voor kinderen in probleem - of crisissituaties

Centra voor kindercare en gezinsondersteuning (CKG's) ⁽¹⁾	2013
Aantal gezinnen mobiele begeleiding	2 060
Aantal gezinnen ambulante training	1 430
Aantal plaatsen ambulante opvang	93
Aantal plaatsen residentiële opvang	448

3.7 Centra voor kindercare en gezinsondersteuning - Vlaams en Brussel Gewest
(1) omwille van de nieuwe regelgeving kan het aantal erkende plaatsen in voorzieningen voor kinderen in probleem - of crisissituaties niet meer weergegeven worden. Er wordt vanaf 2013 bovenstaande opdeling gemaakt, waaraan een CKG zijn enveloppe kan besteden. Door deze nieuwe indeling wordt de historische reeks van de voorbije jaren niet meer weergegeven.

Opmerking omtrent de diensten voor gezinsondersteunende pleegzorg: het aantal diensten DGOP's bedragen in 2013, **209**. Deze diensten worden vanaf 2014 overgeleverd aan jongerenwelzijn en worden hierdoor niet meer opgenomen in deze tabel.

Aantal meldingen	2010	2011	2012	2013
Aantal meldingen met minderjarigen ^{(1) (2)}	7 144	7 605	7 244	7 477
Aantal meldingen met meerderjarigen	523	487	489	466
Totaal aantal unieke meldingen ⁽³⁾	7 553	7 951	7 604	7 829

3.8 Aantal meldingen bij de vertrouwenscentra kindermishandeling - Vlaams en Brussels Gewest

- (1) Omwille van een andere manier van telling van minderjarige kinderen en omwille van de gewijzigde analysemogelijkheden werden de cijfers in dit jaarverslag grondig aangepast. De historische reeksen van de voorgaande jaren kunnen dus niet meer weergegeven worden. De herberekening van de cijfers gebeurde op de nieuwe manier voor cijfers vanaf 2010.
- (2) Dit cijfer omvat alle kinderen onder de 18 jaar, de ongeboren kinderen en verlengd minderjarigen, met inbegrip van de kinderen van wie geen leeftijdsindicaties werden doorgegeven, maar van wie vanuit de gemelde situatie kan worden afgeleid dat het om een minderjarige gaat.
- (3) Unieke meldingen: elke nieuw ontvangen melding wordt geteld. Als na het afsluiten van een melding later opnieuw een melding gebeurt waarbij hetzelfde kind betrokken is, wordt die melding opnieuw geteld.

Opmerking: In 2013 kwamen heel wat van deze meldingen uit de primaire omgeving van het kind (32%) en schoolse voorzieningen (22%). 18,1% van deze meldingen kwam vanuit de gezondheidszorg, waarbij er 2,7% van deze meldingen van de preventieve gezondheidszorg van Kind en Gezin kwam.

3. DE DIENSTVERLENING VAN KIND EN GEZIN

De medewerkers van Kind en Gezin zetten zich dag na dag in voor het welzijn en de gezondheid van jonge kinderen en hun ouders. *Elk gezin krijgt informatie op maat, praktische tips en ondersteuning.* Kind en Gezin past het aanbod steeds aan nieuwe en specifieke behoeften aan. De ouders kunnen contact opnemen bij vragen of bij behoefte aan ondersteuning. Het regioteam maakt hiervoor graag tijd vrij en indien nodig verwijzen ze door naar gespecialiseerde diensten.

3.1 Voor de geboorte

Infosessies 'Kind op Komst'

De kraamklinieken organiseren *infosessies* en *infobeurzen* over zwangerschap en geboorte. Alle data en locaties zijn terug te vinden op www.kindengezin.be. Kind en Gezin werkt hier in vrijwel alle kraamklinieken aan mee.

Communicatiedragers voor aanstaande ouders

- Zwangerschapsboekje

In dit boekje verzamelen arts, vroedvrouw en andere hulpverleners *alle informatie over de zwangerschap*. Op die manier heeft de toekomstige mama alle nodige gegevens altijd bij de hand. Het zwangerschapsboekje

ondersteunt en bevordert daarmee ook de communicatie tussen iedereen die betrokken is bij de zwangerschap. Voor toekomstige ouders is het een praktische gids boordevol informatie, tips, formulieren en advies, waarin ook zij hun verhaal kunnen noteren.

- Checklists

De lijst *'Basislijst babyuitzet: Checklist'* bundelt alle spullen die ouders in huis moeten hebben voor de dag dat ze thuis komen met hun jonge spruit. Deze basislijst kan naar eigen behoefte of voorkeur aangevuld of gebruikt worden. Ook voor peuters (vanaf 1 jaar) werd er een basislijst opgesteld. Bij een zwangerschap en geboorte komen flink wat praktische zaken kijken. Als geheugensteuntje voor (toekomstige) ouders werkte Kind en Gezin een aantal noodzakelijke aandachtspunten en vrijblijvende tips uit voor tijdens de zwangerschap en voor onmiddellijk na de geboorte.

- Thema 'Kinderwens' en 'Zwangerschap en geboorte' op de website

- Zwangerschapsnieuwsbrieven
Via de website van Kind en Gezin kunnen ouders zich ook inschrijven op de *elektronische zwangerschapsnieuwsbrieven*, die wekelijks informatie geven over het verloop van de

zwangerschap en de ontwikkeling van het ongeboren kind. In 2013 waren er 15 078 inschrijvingen met 3260 uitschrijvingen, voornamelijk tijdens de eerste 12 zwangerschapsweken.

Begeleiding van toekomstige drielinggezinnen

Om de begeleiding van een toekomstig drielinggezin professioneel en correct te laten verlopen, heeft Kind en Gezin een *meerlingencoördinator* als eerste aanspreekpunt. Zij biedt het gezin praktische ondersteuning en zoekt een antwoord op alle vragen, in overleg met de regioteamleden. De meerlingencoördinator neemt ook contact op met het expertisecentrum kraamzorg. Zij verwijzen door naar een geschikte dienst voor *gezinszorg en aanvullende thuiszorg* in de buurt van het gezin, die instaat voor de gezins- en poetshulp. Vanaf juli 2014 zal deze werking geïntegreerd worden binnen de werking van de regioteamleden.

Prenatale steunpunten

De prenatale steunpunten richten zich tot de doelgroep van de *maatschappelijk kwetsbare zwangere vrouwen*. De prenatale consulten worden georganiseerd door Kind en Gezin. Ze worden opgericht door publieke of privéorganisaties en worden gesubsidieerd door Kind en Gezin. Maatschappelijk kwetsbare zwangere vrouwen mogen rekenen op medische en psychosociale begeleiding met het oog op de doorstroming naar de reguliere medische sector. Er wordt nauw samengewerkt met andere diensten uit de welzijnszorg zoals OCMW, CAW, ...

3.2 Na de geboorte

Kind en Gezin *informeert* en *ondersteunt* gezinnen op het vlak van gezondheid, voeding, verzorging, veiligheid, ontwikkeling en opvoeding van kinderen. De dienstverlening van Kind en Gezin is een recht voor elk kind tot 3 jaar en is op vrijwillige basis. De dienstverlening van Kind en Gezin is gratis. Ouders kunnen met al hun vragen terecht bij de regioverpleegkundige en eventueel de gezinsondersteuner. Deze vragen worden in samenspraak met de ouders in kaart gebracht en de behoefte aan dienstverlening wordt ingeschat.

Kennismakingsbezoek

Een regioteamlid van Kind en Gezin bezoekt *pas bevallen vrouwen* in de kraamkliniek, of thuis in het geval van een bevalling met kortdurend verblijf of bij een thuisbevalling. Zij of hij stelt de dienstverlening voor, overhandigt een aantal informatieve brochures en gaat dieper in op hun vragen. Er kunnen ook afspraken gemaakt worden voor een huisbezoek en/of een bezoek aan het consultatiebureau.

Huisbezoeken

In de eerste 3 levensmaanden van het kind brengt een regioverpleegkundige *minstens 2 huisbezoeken* aan het gezin. In bepaalde regio's wordt de verpleegkundige bijgestaan door een gezinsondersteuner.

Mama's kunnen bij het geven van borstvoeding begeleiding krijgen van de regioverpleegkundige, die op haar beurt ondersteund wordt door lactatiekundigen. Dat zijn verpleegkundigen of vroedvrouwen gespecialiseerd in borstvoeding die hier extra tijd voor kunnen vrijmaken.

Consulten

Op *10 belangrijke momenten in de ontwikkeling* van een kind is er een consult voorzien op het consultatiebureau voor de opvolging van de groei, gezondheid en ontwikkeling van het kind. Tijdens bepaalde consulten worden vaccinaties toegediend. Op elk moment kan een ouder vragen naar een extra consult.

Wat gebeurt er tijdens een consult?

- Vrijwilligers zorgen voor het onthaal en wegen en meten het kind.
- Er is een *sociaal-verpleegkundig consult* bij onze verpleegkundige waar er ruimte is om de voeding, ontwikkeling, opvoedingsvragen, ... te bespreken.
- Tijdens een *medisch-preventief consult* volgt de arts of de regioverpleegkundige de groei, gezondheid en de ontwikkeling van het kindje op en vaccineert.

Gehoortest

Kind en Gezin gebruikt een *geavanceerde gehoortest* om aangeboren gehoorstoornissen al tijdens de eerste levensweken op te sporen. Door een snelle behandeling zijn er minder negatieve gevolgen voor de taal- en spraakontwikkeling. Bij een afwijkende test wordt er verwezen naar gespecialiseerde diagnostische referentiecentra. De test wordt in de eerste levensweken (tussen 2 en 4 weken) afgenomen. De test is pijnloos voor het kind, veilig, gratis en uiterst betrouwbaar.

Oogtest

Met de oogtest worden de meeste factoren die aanleiding geven tot het ontstaan van een lui oog (amblyogene factoren) en enkele ernstige *oogafwijkingen* opgespoord. Het vroegtijdig vaststellen en verder begeleiden van oogproblemen is noodzakelijk voor een goede ontwikkeling en ook om het kind maximale ontwikkelingskansen te bieden. De regioverpleegkundige voert de oogtest uit in het consultatiebureau tijdens het consult van 12 en 24 maanden.

Communicatiedragers voor ouders

• Brochures

Kind en Gezin heeft heel wat brochures met informatie over voeding en beweging, opvoeding, veiligheid, ontwikkeling, ...

• Website

Op de website wordt de informatie opgedeeld per thema: voeding en beweging, veiligheid, ontwikkeling, opvoeding, kinderopvang, gezondheid en vaccineren, verzorging en gezinsondersteuning. Ook werd een leidraad gemaakt volgens verschillende levensfasen: zwanger, baby en peuter.

• Nieuwsbrieven 'Van baby tot kleuter'

Ouders en andere verzorgers of geïnteresseerden kunnen zich sinds eind 2011 inschrijven om via e-mail informatie te krijgen vanaf de geboorte van hun kindje. Het gaat om een 30-tal nieuwsbrieven met informatie over een bepaalde leeftijdsfase tijdens de eerste 3 levensjaren. De informatie gaat over de kernthema's van Kind en Gezin (voeding, veiligheid, opvoeding, vaccinatie, gezondheid, verzorging, ontwikkeling en hoe deze te stimuleren, ouderschap, ...).

Er is steeds een korte uitleg. Als ouders meer willen weten, staan er links naar de website en naar de filmpjes 'Kijk ik groei!'. De lezers/ouders krijgen ook informatie over het volgende contact in de dienstverlening van Kind en Gezin

3.3 Extra ondersteuning

Zwangerschap, geboorte en ouderschap staan garant voor heel wat momenten van intense vreugde en geluk. De realiteit wijkt soms af van de dromen en verwachtingen. Kleine zorgen, teleurstellingen of ernstige problemen brengen soms toekomstplannen in de war. Kind en Gezin kan helpen. Op basis van de verwachtingen en ondersteuningsbehoeften van de ouders worden afspraken gemaakt over het *ondersteuningstraject*. Indien gewenst of noodzakelijk, kan er een extra huisbezoek of consult worden afgesproken. Voorbeelden hiervan zijn medische opvolging, extra informatie, begeleiding, praktische ondersteuning, ...

Pedagogisch advies

Het spreekuur opvoedingsondersteuning is een *kortdurende individuele ondersteuning* waar ouders met specifieke opvoedingsvragen terecht kunnen. Een medewerker van Kind en Gezin, met expertise in het voeren van pedagogische adviesgesprekken, staat voor hen klaar. Het gaat meestal over thema's zoals koppigheid, drift, slapen, eten, huilen en zindelijkheid, ...

In de provincie Antwerpen en in de regio Oostende wordt hiervoor gewerkt met Triple P (Positive Parenting Program).

Begeleid doorverwijzen

Wanneer de problematiek of vraag de ondersteuningsmogelijkheden van het regioteam overstijgt (bij bv. ziekte, handicap, ontwikkelingsstoornis, slechte score op de gehoortest, inkomensproblemen, opvoedingsproblemen en -crisis) wordt er *doorverwezen naar gespecialiseerde diensten*.

Signalering van zorgwekkende opvoedingssituaties

Kind en Gezin investeert in het *vroegtijdig onderkennen van situaties* waar het minder

goed loopt. De regioteamleden van Kind en Gezin worden opgeleid voor en ondersteund bij het signaleren van opvoedingssituaties die een ernstige bedreiging vormen voor de ontwikkeling en het welzijn van kinderen. Gezinnen krijgen de nodige ondersteuning om de relatie tussen ouder en kind optimale kansen te bieden. Daarbij spelen doorverwijzing naar en samenwerking met partners in de hulpverlening een belangrijke rol. In 2013 werd een stappenplan opgesteld om in 2014 te implementeren.

Project in de kijker**Oost-Vlaanderen voorstartregio integrale jeugdhulp**

De impact van veranderingen door het decreet integrale jeugdhulp voor de eigen regioteamleden en de erkende en gesubsidieerde voorzieningen PGO, werden in 2013 concreet door de ontwikkelingen in het pilootproject Oost-Vlaanderen. Onze regioteamleden en stafmedewerkers uit deze provincie leverden input ter voorbereiding van en met het oog op

een eventuele bijsturing van de verdere implementatie van het decreet. Vanuit de centrale administratie werd deelgenomen aan allerhande overlegstructuren en werden heel wat voorbereidingen, o.a. met betrekking tot modulering, gemaakt. Op 1 maart 2014 zal het decreet in werking treden voor heel Vlaanderen.

Kleuterparticipatie

Kind en Gezin onderneemt samen met het beleidsdomein onderwijs en inloopteams een aantal acties om de *deelname van kleuters aan het kleuteronderwijs te stimuleren*: tijdens consulten, door extra ondersteuning, door een bezoek aan niet in de kleuterschool ingeschreven kinderen, door ouderbijeenkomsten, ...

3.4 Gesubsidieerde voorzieningen en projecten**Expertisecentra kraamzorg**

In elke provincie is een expertisecentrum kraamzorg opgericht. Deze centra staan in voor een kwaliteitsvolle uitvoering van de acties die tot doel hebben *de kraamzorg voor zwangere en pas bevallen moeders en hun omgeving te ondersteunen*, dit in samenwerking en afstemming met alle betrokken actoren. De expertisecentra kraamzorg werken aan:

- Het verzamelen en verspreiden van wetenschappelijke informatie en gespecialiseerde documentatie en methodieken met betrekking tot kraamzorg.
- Het instaan voor gezondheidspromotie met betrekking tot zwangerschap, geboorte en de periode na de bevalling.

- Het instaan voor de bekendmaking van en het sensibiliseren rond kraamzorg.
- Het instaan voor het opleiden, vormen en bevorderen van deskundigheid via advies, ondersteuning en begeleiding.
- Het vervullen van een signaalfunctie en het geven van input met het oog op beleidsvoorbereidend werk op basis van geüniformeerde registratie.
- Het streven naar afstemming tussen de verschillende betrokken actoren en het faciliteren van netwerkvorming en samenwerking.

Opvoedingswinkels

De regioteams staan op het terrein van de opvoedingsondersteuning niet alleen. Kind en Gezin heeft opvoedingsondersteuning uitgebouwd in een netwerk van interne en externe partners. Binnen dit netwerk nemen de opvoedingswinkels een centrale plaats in. 14 opvoedingswinkels worden door Kind en Gezin in samenwerking met het agentschap Jongerenwelzijn erkend en gesubsidieerd. 10 opvoedingswinkels in niet-centrumsteden hebben een kwaliteitslabel. Samen met zijn partners wil Kind en Gezin een klimaat creëren waarin *ouders zonder schroom naar buiten kunnen treden met hun vragen en onzekerheden over opvoeden*.

Inloopteams

De door Kind en Gezin gesubsidieerde inloopteams (Integraal Laagdrempelig Opvoedings-OndersteuningsPunt) willen *kansarme gezinnen preventief ondersteunen bij de opvoeding*.

Meer specifiek gaat het over kansarme zwangere gezinnen en kansarme gezinnen met kinderen tussen 0 en 3 jaar (of tot 6 jaar bij niet-schoolgaande kinderen). De 15 inloopteams zijn actief in achtergestelde buurten van 8 Vlaamse steden en in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest.

Vanuit hun laagdrempelige karakter en hun groepsgerichte werking zijn de inloopteams complementair aan de overige dienstverlening van Kind en Gezin.

Centra voor kindercare en gezinsondersteuning

De CKG's bieden *intensieve preventie* voor gezinnen met kinderen tussen 0 en 12 jaar: ze richten zich op gezinnen die aanvoelen dat de algemene adviezen die ze vinden niet volstaan om een probleem in de opvoeding op te lossen, maar waar de problemen ook nog niet zo ernstig zijn dat ze niet op korte tijd (1 tot 6 maand) kunnen opgelost of verbeterd worden.

De vertrouwenscentra kindermishandeling

De vertrouwenscentra kindermishandeling, die door Kind en Gezin erkend en gesubsidieerd worden, zijn een aanspreekpunt voor *alle mogelijke situaties van geweld op kinderen*. Hulpverleners en kinderopvangmedewerkers mogen contact opnemen voor advies of met een concrete vraag. Deze 6 vertrouwenscentra worden erkend en gesubsidieerd door Kind en Gezin: één centrum per provincie in Vlaanderen en één in het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest.

Vrijwilligersprojecten

- Projecten rond vrijwilligers binnen de Huizen van het Kind

Eén van de belangrijke uitdagingen binnen de transitie naar de Huizen van het Kind ligt in de transitie die ook de vrijwilligers, verbonden aan de consultatiebureaus, moeten maken. Een succesvolle overgang naar de Huizen van het Kind met een *ruimere onthaal- en ontmoetingsfunctie* waarin vrijwilligers een belangrijke rol kunnen spelen, vereist een structureel veranderingstraject. Hiertoe worden sinds 2012 door Kind en Gezin projecten gesubsidieerd. In 2013 ontvingen 6 projecten middelen.

De algemene doelstelling van de projecten passen minimaal binnen één van de volgende 3 grote lijnen:

- Functieprofiel en rekrutering van nieuwe vrijwilligers;
- Veranderingstraject en opleiding van bestaande vrijwilligers;
- Uitvoeren van andere opdrachten die passen binnen een verruimde werking binnen een Huis van het Kind.

Op basis van de ervaringen van deze projecten wordt expertise rond dit thema opgebouwd die bij verdere implementatie een belangrijke rol zal spelen.

- Projecten opvoedingsondersteuning aan kansarme gezinnen door vrijwilligers
Domo Leuven, Domo Antwerpen, Domo Hasselt en De Katrol Oostende bieden langdurige opvoedingsondersteuning aan kansarme gezinnen met kinderen tot 12 jaar via de inzet van vrijwilligers. *Eén vaste vrijwilliger biedt als vertrouwenspersoon van het gezin langdurige integrale steun aan 1 kwetsbaar gezin* met als doel hun draagkracht te versterken en het zelfwaardegevoel te stimuleren. Het uitgangspunt is steeds de thuissituatie van het gezin en de noden, behoeften en krachten die daar aanwezig zijn. Deze ondersteuning heeft een niet te onderschatten invloed op het welzijn van kinderen.

Projecten rond spel en ontmoeting

- Proeftuinen rond ontmoeting in het kader van de Huizen van het Kind

De *ontmoetingsfunctie* is een relatief nieuw gegeven binnen de consultatiebureaus. Daarom subsidieert Kind en Gezin sinds 2012 projecten met als doel de expertise op dit terrein te vergroten.

In 2013 kregen 8 projecten subsidies. Zij richten zich op het opzetten of voortzetten van een aanbod rond ontmoeting tussen opvoedingsverantwoordelijken en kinderen. Hierbij kan ontmoeting gekoppeld worden aan de wachtzaal van het consultatiebureau of aan een ander aanbod waar reeds gezinnen met kinderen komen.

- De Speelbrug

De Speelbrug is een laagdrempelige *ontmoetingsruimte* waar kinderen van 0 tot 4 jaar komen, samen met een ouder of een vertrouwd persoon. Ook aanstaande ouders zijn welkom. Er zijn steeds medewerkers aanwezig die gevormd zijn in het *ondersteunen van de ouder-kind relatie*. Daarnaast staat De Speelbrug ook in voor de expertiseoverdracht ten aanzien van Kind en Gezin en het ruimere veld inzake opvoedingsondersteuning en nieuwe of reeds bestaande ontmoetingsplaatsen.

Projecten ter versterking van de onderwijskansen

Sinds 2012 subsidieert Kind en Gezin 11 projecten die werken aan *integrale en laagdrempelige gezinsondersteuning ter versterking van de onderwijskansen*. De projecten richten zich naar maatschappelijk kwetsbare gezinnen met jonge kinderen. Net zoals in 2012 kregen de organisatoren van deze projecten, naast subsidies van Kind en Gezin, ook subsidies vanuit de beleidsdomeinen kansarmoedebestrijding en onderwijs. 9 van de 11 projecten zijn daarnaast erkend als lokale diensteneconomie, en bouwen - naast bruggen naar onderwijs - ook actief aan bruggen naar activering. Het integrale karakter

van deze projecten, de samenwerking met relevante actoren (waaronder scholen, ander aanbod preventieve gezinsondersteuning, ...), de inzet van doelgroepmedewerkers, zijn de sterktes van deze projecten.

Pilootregio's 'Huizen van het Kind'

De pilootregio's 'Huizen van het Kind' in de zorgregio's Oostende en Puurs en de stad Genk konden in 2013 op subsidies rekenen om de opdrachten die ze als pilootregio hadden gekregen

af te ronden. Onder meer op basis van het proces dat in deze pilootregio's werd gelopen, voerde het Instituut voor de Overheid een onderzoek uit dat het beleidsvoorbereidende en regelgevende proces rond de Huizen van het Kind verder kon onderbouwen.

Project in de kijker

'Huizen van het Kind': voor elke ouder, elk kind en elke vraag

De Huizen van het Kind zijn er in functie van de gezinnen. Het zo goed mogelijk ondersteunen van het gezin als geheel en elk lid van het gezin is de uitdaging waarrond partners zich lokaal verzamelen in de Huizen van het Kind. Het antwoord hierop zal afhangen van welke partners verzameld kunnen worden, wat hun aanbod is, wat de lokale noden en opportuniteiten zijn en uiteraard welke meerwaarde met die samenwerking kan gecreëerd worden voor de gezinnen.

Op basis van het decreet inzake de organisatie van preventieve gezinsondersteuning kunnen we deze uitdaging samen aangaan via de Huizen van het Kind. Vandaag al wordt door een verscheidenheid aan partners in heel wat gemeenten werk gemaakt van de Huizen van het Kind, zij inspireren daarmee andere initiatiefnemers waardoor er op termijn een mooi en gevarieerd pallet aan Huizen van het Kind zal ontstaan.

Project in de kijker**Met een bijzondere uitdaging in het kader van de strijd tegen kinderarmoede**

De Huizen van het Kind kunnen een krachtig instrument zijn in de strijd tegen kinderarmoede. Ze zijn immers toegankelijk voor alle gezinnen en net daardoor kunnen ze een belangrijke rol spelen in functie van gezinnen in een maatschappelijk kwetsbare positie. Het is belangrijk om in de Huizen van het Kind een aanbod te creëren dat

toegankelijk is voor en aansluit bij maatschappelijk kwetsbare gezinnen. Op die manier vervullen de Huizen van het Kind een belangrijke rol in het lokale beleid en in hun strijd tegen kinderarmoede. Hiermee wordt het armoedepan van de Vlaamse Regering ondersteund.

Project rond borstvoeding

Kind en Gezin heeft met de *vzw De Bakermat* een overeenkomst om borstvoeding mee op de kaart te zetten in Vlaanderen. Hun acties hebben betrekking op sensibilisering en kennisverhoging zoals verspreiding van (wetenschappelijke) kennis over borstvoeding via website en nieuwsbrief, acties in de kinderopvang en openbare plaatsen, onderzoek over borstvoeding en kansarmoede, geven van opleidingen, ...

Europees 'DAPHNE'-project

Samen met de Coördinatieceel Internationaal is de afdeling Preventieve Gezinsondersteuning partner in het EU DAPHNE-project. *'Coordinated response to child abuse and neglect via minimum data set'*. Onder leiding van Griekenland en in samenwerking met Duitse, Franse, Roemeense, Italiaanse en Bulgaarse partners zal gedurende 2 jaar gewerkt worden aan het ontwerpen en verspreiden van een instrument voor dataverzameling inzake prevalentie en incidentie van kindermishandeling op Europees niveau.

Het project ging officieel van start op 1 februari 2013 en voorziet 2de projectlijnen:

- Het opzetten van een gecoördineerde reactie op kindermishandeling door het ontwikkelen van een dataset, om aan de hand van een systematische inspanning te komen tot de ontwikkeling van een uniform instrument omtrent kindermishandeling in Europa. Bovendien voorziet dit project de ontwikkeling van een opleiding voor professionele kernactoren uit de samenleving in het hanteren van deze tool.
- Het oplijsten van een handleiding met beleidsaanbevelingen en kernprocedures om beleidsinitiatieven voor een systematische monitoring van preventie en aanpak van kindermishandeling te ondersteunen.

Afsluitend voorziet dit project eind 2014 een congres in elk partnerland, waar deze tool en de beleidsaanbevelingen zullen worden voorgesteld.

Europees Leonardo project 'CHAIN'

In de voorbije jaren ontwikkelden organisaties verschillende modellen om *ouderlijke vaardigheden en competenties te versterken* in de eerste jaren van hun ouderschap. Al deze modellen trachten ook de maatschappelijk kwetsbare gezinnen - die verminderde mogelijkheden hebben in de toegang tot deze dienstverlening - te bereiken.

Door het CHAIN-project wordt de uitwisseling

van goede praktijken van preventieve gezinsondersteuning en ouderschapstraining gestimuleerd. *Vanuit praktijkverhalen* zijn gemeenschappelijke standaarden m.b.t. competenties en randvoorwaarden voor het bieden van een kwaliteitsvolle dienstverlening geformuleerd.

Van 2011 tot 2013 maakte Kind en Gezin deel uit van dit partnerschap, samen met diensten uit Oostenrijk, Duitsland, Hongarije, Zweden,

Noorwegen en Italië. Tijdens de uitwisseling werd het belang van een universeel aanbod duidelijk. Beleidsmedewerkers van Kind en Gezin bezochten inspirerende praktijken van gezinsondersteuning en samenwerking in multidisciplinaire teams. De verschillende benaderingen van 'family houses' waren bijzonder interessant voor de huidige ontwikkelingen binnen de organisatie

In de kijker

Pleegzorgdecreet

Op 1 januari 2014 trad het pleegzorgdecreet in werking. Dit decreet hertekent het pleegzorglandschap in Vlaanderen volledig. Vanaf dat moment ressorteren de 4 diensten gezinsondersteunende pleegzorg (DGOP's) niet meer onder Kind en Gezin, maar behoren ze samen met de andere pleegzorgaanbieders

tot 1 administratie, het Agentschap Jongerenwelzijn. Een afstemming van de verschillende vormen van pleegzorg in 1 decreet moet leiden tot een betere positionering binnen het globale zorgaanbod. Elke provincie beschikt over 1 dienst voor pleegzorg.

3.5 Gestructureerde samenwerking

Kind en Gezin bouwt zijn beleid inzake preventieve gezinsondersteuning uit *in nauwe samenwerking met zijn partners en werkt actief mee aan Vlaamse en internationale initiatieven* met hetzelfde doel.

Meldpunt 1712

De hulplijn is gratis bereikbaar op het nummer 1712 en is bedoeld voor burgers die een *vraag of melding hebben over alle vormen van geweld of misbruik*. Dat kan gaan over partnergeweld, kindermishandeling, ouderenmishandeling, pesten, geweld in gezagsrelaties, ... Iedereen die een vermoeden of een ongerustheid heeft over de veiligheid van een kind, kan contact opnemen voor informatie of gericht advies. Indien nodig zal het meldpunt doorschakelen naar gepaste hulp- of dienstverlening. Er zijn 6 provinciale meldpunten in Vlaanderen erkend en gesubsidieerd door de Vlaamse overheid. De meldpunten zijn een onafhankelijk aanbod, georganiseerd door de

vertrouwenscentra kindermishandeling en de centra voor algemeen welzijnswerk.

Naast bemanning van de hulplijn zetelen de vertrouwenscentra ook in de task force die de verdere uitwerking van het meldpunt opneemt, waaronder de opstart van de website www.1712.be en de operationalisering van contact via e-mail.

Samenwerking met vroedvrouwen

Op regionaal niveau maken regioteams van Kind en Gezin afspraken met vroedvrouwen uit de thuiszorg. Op beleidsniveau werd in een protocol gegoten dat er afspraken zullen gemaakt worden rond o.a. *gezamenlijke studiedagen en het doorgeven van wetenschappelijke kennis*. In 2013 werden er centrale en regionale overlegvergaderingen georganiseerd. Er worden ook gezamenlijke activiteiten gedaan zoals bijvoorbeeld in de Week van de Borstvoeding.

Hoofdstuk 4

ADOPTIE

SECTOROVERSCHRIJDEND
BINNENLANDSE ADOPTIE
ADOPTIESECTOR
KANAAALONDERZOEK
DIGITALISERING
BUITENLANDSE ADOPTIE

TOEGANG TOT DOSSIER

SPECIAL NEEDS
KANDIDAAT ADOPTIEOUDERS
KWALITEITSBEVORDERING
CENTRALE AANMELDINGSPUNT
HERKOMSTLANDEN
REGELGEVING
ADOPTIEBEMIDDELING
VLAAMS CENTRUM VOOR ADOPTIE
PARTNERS

INFORMATIE

GEADOPTEEERDEN
PROCEDURES
TRAJECTBEGELEIDING

1. TRENDS, REALISATIE EN PLANNEN

Vaststellingen en trends

- In 2013 blijft het aantal kandidaat-adoptieouders dat zich aanmeldt voor een buitenlandse adoptie stabiel.
- Het aantal kinderen dat via buitenlandse adoptie geplaatst werd, is in 2013 verder gedaald tot 73 kinderen. Dit is opnieuw een daling met 40% t.o.v. 2012.
- 9 interlandelijke geadopteerde kinderen waren ouder dan 6 jaar, dat is 12% van het totale aantal kinderen.
- Bij de binnenlandse adoptie blijven de aantallen stabiel. Alle 26 kinderen, geplaatst via een adoptiedienst, waren jonger of gelijk aan 1 jaar. Opnieuw werden heel wat van deze kinderen geplaatst bij holebikoppels, namelijk 35% van de plaatsingen.
- Buitenlandse adoptie door paren van gelijk geslacht kon ook in 2013 niet gerealiseerd worden doordat de meeste herkomstlanden dergelijke adopties niet aanvaardden. Er konden 2 kinderen geplaatst worden bij alleenstaande vrouwen.
- Hoewel er op federaal niveau gewerkt werd aan een voorstel om meemoeders het kind van hun partner te laten erkennen bleef het in 2013 voor deze groep nodig om te adopteren. Hierdoor blijven zij met meer dan de helft de grootste groep aanmeldingen, bij zelfstandige binnenlandse adoptie.
- In 2013 kregen de adoptiediensten toestemming om 1 land definitief te openen (Kenia) en om in 4 landen (Oeganda, Gambia, Honduras en DR Congo) te starten met proefdossiers. Daardoor waren er 11 landen met Vlaamse adoptiedossiers en 13 landen met Vlaamse proefdossiers.
- De nieuwe herkomstlanden blijken vaak landen met weinig of geen uitgewerkte procedures en/of regelgeving. Bovendien gaat het om landen die zoeken naar ouders voor kinderen met special needs of om landen die maar enkele adopties per jaar denken te realiseren. Het aantal kinderen met special needs kinderen daalde in 2013 (37%) ten opzichte van 2012 (42%).
- In 2013 kreeg het Vlaams Centrum voor Adoptie (VCA) 27 keer de vraag van een geadopteerde om inzage te krijgen in zijn/haar dossier. In 9 situaties werd later ook hulp gevraagd bij de zoektocht naar de oorspronkelijke familie. Bovendien kreeg het VCA ook 4 vragen uit het buitenland van familieleden op zoek naar een geadopteerde in België.

Raadpleeg onze publicatie 'Het kind in Vlaanderen' voor meer vaststellingen en trends.

Realisaties in 2013

- Het instroombeheer kon in 2013 een eerste maal worden toegepast. Het Steunpunt Adoptie organiseerde 4 infosessies en er werden 57 kandidaat-adoptieouders toegelaten tot de voorbereiding.
- In 2013 kwam het VCA met alle adoptiediensten minimaal 1 keer samen om hun specifieke landen van herkomst van nabij op te volgen. Bovendien evalueerde het VCA, samen met de adoptiediensten en de NGO International Social Service de werking in Ethiopië.
- Het VCA ging 3 keer op missie: DR Congo, Vietnam en Oeganda. In DR Congo en Oeganda werden er al proefdossiers opgestart. Daarnaast ontving het VCA ook 3 delegaties uit herkomstlanden (Ethiopië, Thailand en Haïti).
- In 2013 ging er opnieuw een informele vergadering door van de Europese Centrale Autoriteiten naast een overleg met de pilootgroep, een beperkte groep landen die zoekt naar efficiënte informatie-uitwisseling. Het VCA had in 2013 regelmatig overleg met de centrale autoriteit van de Franse gemeenschap en de Federale Centrale Autoriteit. Met het bureau van de Haagse conventie werd 1 maal apart overlegd in Nederland. Tenslotte had het VCA ook 2 keer een overleg met de Nederlandse centrale autoriteit over verschillende landen van herkomst.
- In België werkte het VCA mee aan de wetswijzigingen rond binnenlandse adoptie in het gerechtelijk wetboek.
- In 2013 konden de diensten voor maatschappelijk onderzoek een nieuw theoretisch raamwerk opzetten en een daaruitvolgend semi-gestructureerd interview ontwikkelen.
- Er werd consensus bereikt met de binnenlandse adoptiediensten over de toekomstige werking rond binnenlandse adoptie. De eerste stappen richting een nieuw decreet werden gezet.
- Het VCA organiseerde 3 studiedagen. 1 was bedoeld voor de jeugdrechters en behandelde de gewijzigde Vlaamse regelgeving. De 2 andere waren exclusief voor de adoptiesector en ging respectievelijk over HIV en Hepatitis C bij adoptiekinderen en over de kinderwens van kandidaat-adoptieouders.

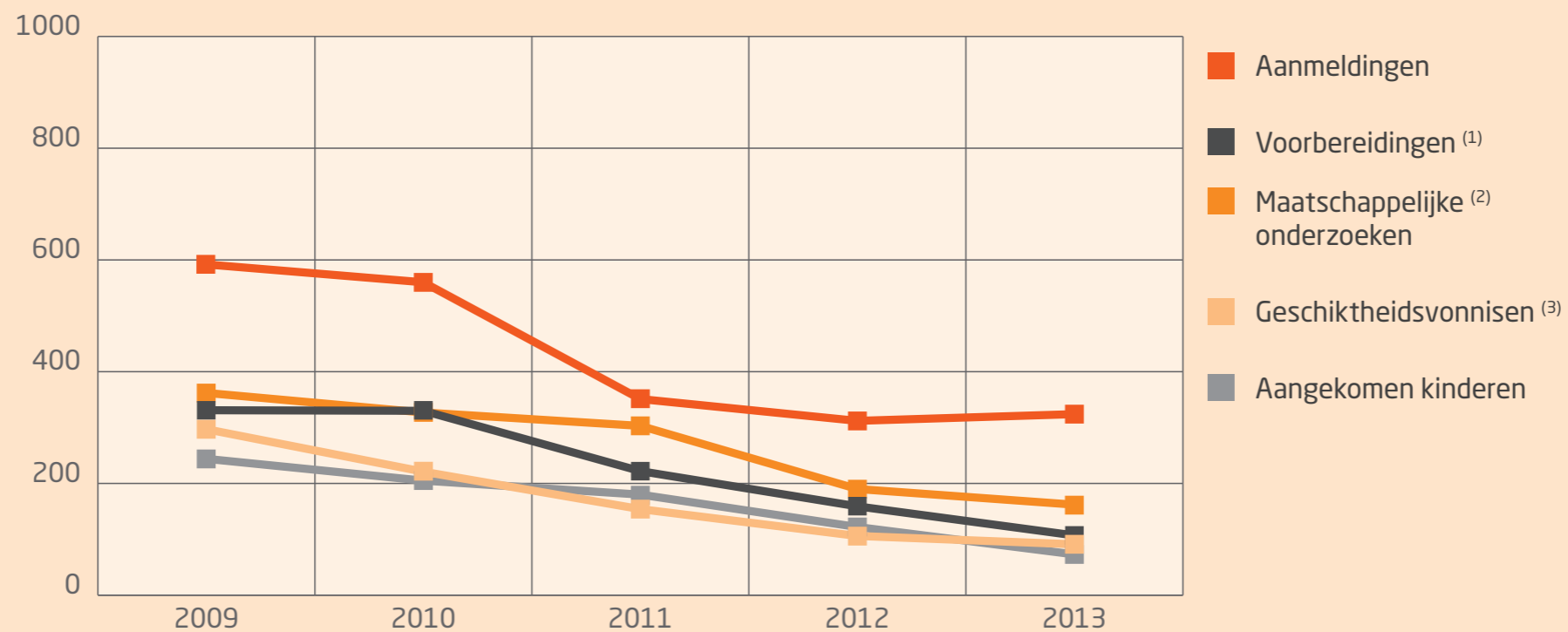

Plannen voor 2014

- Het nieuwe decreet binnenlandse adoptie krijgt vorm. Er wordt samen met de Federale Centrale Autoriteit en de autoriteiten van de andere gemeenschappen gewerkt aan wijzigingen van het gerechtelijk wetboek om de procedure meer af te stemmen op interlandelijke adoptie.
- Het nieuwe theoretisch raamwerk en semi-gestructureerd interview wordt door de diensten voor maatschappelijk onderzoek in gebruik genomen.
- De basis wordt gelegd voor een leerplatform over adoptie van kinderen met special needs, dat bruikbaar is voor de adoptiesector maar ook voor hulpverleners die in aanraking komen met dergelijke adopties.
- Er wordt sectoroverschrijdend samengewerkt rond rootszoektochten van geadopteerden.
- Er wordt gestart met digitalisering van alle (nieuwe en oude) adoptiedossiers.

2. KERNCIJFERS

Interlandelijke adoptie

4.1 Overzicht interlandelijke adoptie - Vlaams en Brussels Hoofdstedelijk Gewest

(1) Het aantal voorbereidingsattesten uitgereikt aan kandidaat-adoptieouders voor een 1ste adoptie.

(2) Het aantal gerealiseerde maatschappelijke onderzoeken door een dienst voor maatschappelijk onderzoek.

(3) Het aantal door de jeugdrechtbank uitgesproken geschiktheidsvonnissen dat het VCA ontvangen heeft voor 2013 (stand van zaken op 11 februari 2014).

Cijfers interlandelijke adoptie

	2009	2010	2011	2012	2013
<i>Aanmeldingen</i>	592	560	351	312	324
<i>Vorbereidingen (1)</i>	331	330	222	159	107
<i>Maatschappelijke onderzoeken (2)</i>	362	327	303	190	162
<i>Geschiktheidsvonnissen (3)</i>	297	221	154	106	91
<i>Aangekomen kinderen</i>	244	205	180	122	73

4.2 Overzicht interlandelijke adoptie - Vlaams en Brussels Hoofdstedelijk Gewest

- (1) Het aantal voorbereidingsattesten uitgereikt aan kandidaat-adoptieouders voor een 1ste adoptie.
 (2) Het aantal gerealiseerde maatschappelijke onderzoeken door een dienst voor maatschappelijk onderzoek.
 (3) Het aantal door de jeugdrechtbank uitgesproken geschiktheidsvonnissen dat het VCA ontvangen heeft voor 2013 ontvangen op 11 februari 2014.

Aangekomen kinderen volgens herkomstland

	2012		2013	
	Aantal	%	aantal	%
<i>Bulgarije</i>	2	1,6	0	0,0
<i>Burkina Faso</i>	1	0,8	0	0,0
<i>China</i>	15	12,3	6	8,2
<i>Ethiopie</i>	78	63,9	48	65,8
<i>Filipijnen</i>	4	3,3	3	4,1
<i>India</i>	3	2,5	2	2,7
<i>Kenia</i>	0	0,0	3	4,1
<i>Marokko</i>	0	0,0	1	1,4
<i>Oeganda</i>	0	0,0	2	2,7
<i>Polen</i>	10	8,2	0	0,0
<i>Thialand</i>	1	0,8	3	4,1
<i>Zuid-Afrika</i>	8	6,6	5	6,9
<i>Totaal uit buitenland afkomstig</i>	122	100,0	73	100,0

4.3 Aangekomen kinderen na bemiddeling door een erkende adoptiedienst, volgens herkomstland - Vlaams en Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Zelfstandige interlandelijke adoptiedossiers

	2012	2013
Kanaaldossier ontvangen	32	40
<i>waarvan intrafamiliaal</i>	29	36
<i>Kanaalonderzoek opgestart (na geschiktheidsvonnis)</i>	7	5
<i>Goedkeuring kanaal</i>	6	7
<i>Weigering kanaal</i>	3	1
<i>Verzending naar buitenland</i>	6	5
<i>Ontvangen kinddossier</i>	2	6
<i>Goedkeuring kindtoewijzing</i>	2	6
<i>Weigering kindtoewijzing</i>	0	0

4.4 Kerncijfers over zelfstandige interlandelijke adoptiedossiers - Vlaams en Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Binnenlandse adoptie

	2012	2013
Aantal meldingen		
Adoptiedienst	158	210
Zelfstandig	434	473
<i>waarvan stiefouder hetero</i>	165	154
<i>waarvan stiefouder holebi</i>	239	282
<i>waarvan gekend kind (bv. pleegkind, kleinkind,...)</i>	30	37
Totaal	592	683
Afgeronde voorbereidingen		
Adoptiediensten	23	20
Zelfstandig	282	363
Totaal	305	383
Aantal plaatsingen via adoptiedienst	30	26

4.5 Aantal aanmeldingen, afgeronde voorbereidingen en plaatsingen - Vlaams en Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Raadpleeg het Activiteitenverslag van het Vlaams Centrum voor Adoptie op onze website voor meer gedetailleerd cijfermateriaal.

3. KERNTAKEN

Het VCA werkte in 2013 onder leiding van de Vlaamse adoptieambtenaar, Ariane Van den Berghe. Het team van het VCA neemt een reeks *taken op die gericht zijn op de kandidaat-adoptanten, geadopteerden, de adoptiesector en de herkomstlanden*. Op 31 mei 2013 werden de leden van het raadgevend comité benoemd. Dit raadgevend comité zal op vraag of spontaan advies geven aan het VCA. Het comité kon al 2 keer samenkomen maar dit overleg was vooral gericht op de opstart en voorlopig dus zonder advies.

3.1 Informatie

Het VCA *verstrekt doorlopend informatie* over de verschillende aspecten van adoptie aan alle geïnteresseerden (kandidaat-adoptanten, binnenlandse en buitenlandse overheden, ...). Dit gebeurt door middel van informatiebrochures, e-mail en telefonische contacten, maar ook via de website van Kind en Gezin, die een overzicht biedt van de adoptieprocedure en antwoord geeft op enkele veelgestelde vragen.

3.2 Trajectbegeleiding van de kandidaat-adoptanten voor interlandelijke adoptie

Twee trajectbegeleiders *begeleiden* de kandidaat-adoptanten door de soms *complexe adoptieprocedure*: de registratie van de aanmeldingen, behandelen van de aanvragen intrafamiliale adopties, het doorverwijzen naar het Steunpunt Adoptie en diensten voor maatschappelijk onderzoek, het verzenden van gezinsrapporten naar de jeugdrechtbanken, het registreren van de keuze van de kandidaat-adoptant voor een adoptiedienst of voor een zelfstandige adoptie, het onderzoeken van inlichtingendossiers voor zelfstandige adoptanten, de goedkeuring van de kindtoewijzing, het registreren van de erkenning, ...

3.3 Binnenlandse adoptie

Voor binnenlandse adoptanten is het VCA *het centrale aanmeldingspunt*. Als de binnenlandse adoptiediensten behoefte hebben aan nieuwe kandidaten, worden die uitgenodigd voor een vorming. Dit voorbereidingsprogramma wordt gegeven door de, door het VCA gesubsidieerde, vzw EVA-vorming, waarin de binnenlandse adoptiediensten zich verenigden. Na het volgen

van de voorbereiding kiezen de kandidaten voor een erkende adoptiedienst die zal instaan voor de verdere bemiddeling. Zij evalueren de kandidaat-adoptanten en matchen een kindje aan het gezin. Een groot aantal aanmeldingen heeft betrekking op 'gekende kinderen', meestal stiefouder- en meemoeder-adopties. Voor hen geeft EVA-vorming een aangepaste voorbereidingscursus.

3.4 Kanaalcontrole/opvolging en herkomstlanden

In 2013 trad de nieuwe procedure rond kanaalonderzoeken volledig in werking. De adoptiediensten of zelfstandige adoptanten stellen kanalen voor waarlangs zij graag willen adopteren. Af en toe geeft het VCA zelf een kanaal aan waar de adoptiediensten prospectie kunnen opstarten. Het VCA *onderzoekt deze kanalen* en werkt hiervoor nauw samen met de Federale Centrale Autoriteit (FCA), de FOD Buitenlandse Zaken en hun ambassades overal in de wereld, andere centrale autoriteiten (o.a. van de Franse gemeenschap) en ngo's. Daarnaast investeert het VCA ook in de *samenwerking met buitenlandse overheden*, met het oog op het waarborgen van het belang van het kind en zijn fundamentele rechten bij interlandelijke adoptie. In 2013 werden 3 landen bezocht om

de procedure ter plaatse van dichtbij te bekijken: Vietnam, Oeganda en DR Congo. In Vietnam werd een overeenkomst ondertekend tussen Vietnam en Vlaanderen waardoor een adoptiedienst een accreditatie kan aanvragen. In Oeganda konden de lopende proefdossiers worden geëvalueerd en na de missie in DR Congo konden de eerste proefdossiers worden opgestart. Een Ethiopische en Thaise delegatie kwamen op eigen initiatief naar Vlaanderen/België om de adoptiewerking in Vlaanderen te bekijken. Een delegatie uit Haïti kwam op uitnodiging van de Franse gemeenschap om hun nieuwe wetgeving en procedures uit te leggen. Alle delegaties bestonden uit verantwoordelijken van de bevoegde overheden.

3.5 Adoptiebemiddeling begeleiden en verbeteren

Het VCA begeleidt erkende adoptiediensten bij het tot stand brengen van een samenwerkingsverband in het buitenland, bij het ontwikkelen van concrete bemiddelingsprocedures en bij het evalueren en verbeteren van de bemiddeling in individuele dossiers. Het VCA organiseert op geregelde tijdstippen *structureel overleg met en tussen de partners uit het adoptiewerkveld*, met name het Steunpunt Adoptie, de diensten voor maatschappelijk onderzoek inzake interlandelijke adoptie en de adoptiediensten.

3.6 Erkenning en subsidiëring van voorzieningen

De verlenging, intrekking of schorsing van de erkenning en de subsidiëring van het Steunpunt Adoptie, een dienst voor maatschappelijk onderzoek, een trefgroep of een adoptiedienst gebeurt *op advies van het VCA*. Het Steunpunt Adoptie werd een eerste keer erkend met ingang van 1 januari 2013. Van 3 diensten voor maatschappelijk onderzoek, de 3 adoptiediensten voor interlandelijke adoptie, een trefgroep en de 5 diensten voor binnenlandse adoptie werd de erkenning verlengd. Ook de werking van het Zoekregister en EVA-vorming werd in 2013 gesubsidieerd.

3.7 Kwaliteitbevordering

De ministeriële besluiten ter uitvoering van het kwaliteitsdecreet van 17 oktober 2003 in de voorzieningen voor interlandelijke adoptie werden getekend in december 2013.

3.8 Aanvullende taken

Aan de Vlaamse adoptieambtenaar werden ook een aantal taken toevertrouwd die erop gericht zijn *geadopteerden toegang te geven tot hun eigen dossier*. Concreet kreeg het VCA de opdracht alle dossiers over adoptie te bewaren, inzage in

de adoptiedossiers te verschaffen en bijstand te verlenen aan geadopteerden die op zoek zijn naar gegevens over hun adoptiedossier. Het VCA ontving 27 aanvragen en kon 17 geadopteerden inzage verlenen in hun adoptiedossier.

1 geadopteerde werd doorverwezen naar de jeugdrechtbank en 1 geadopteerde werd ontvangen voor een gesprek zonder dat zijn dossier gevonden werd. Voor 7 geadopteerden kon geen inzage verleend worden door gebrek aan een dossier en 1 geadopteerde zette de aanvraag stop, omdat hij zelf een dossier vond. Volgend op de inzage werd in 9 dossiers aan het VCA gevraagd om bijkomende zoektochten te doen naar de oorspronkelijke familie van de geadopteerde. Daar bovenop werd het VCA 14 keer gecontacteerd om te helpen in een zoektocht van geadopteerden (8 keer) of geboortefamilies (6 keer).

Project in de kijker**Digitalisering**

De afgelopen jaren deed het VCA verschillende inspanningen om alle adoptiedossiers te centraliseren om zo de geadopteerden zo veel mogelijk te helpen op het ogenblik dat zij inzage vragen in hun dossier. In 2013 is het VCA ook gestart met een digitaliseringstraject om alle dossiers die verzameld worden op een eenvoudige manier beschikbaar te hebben.

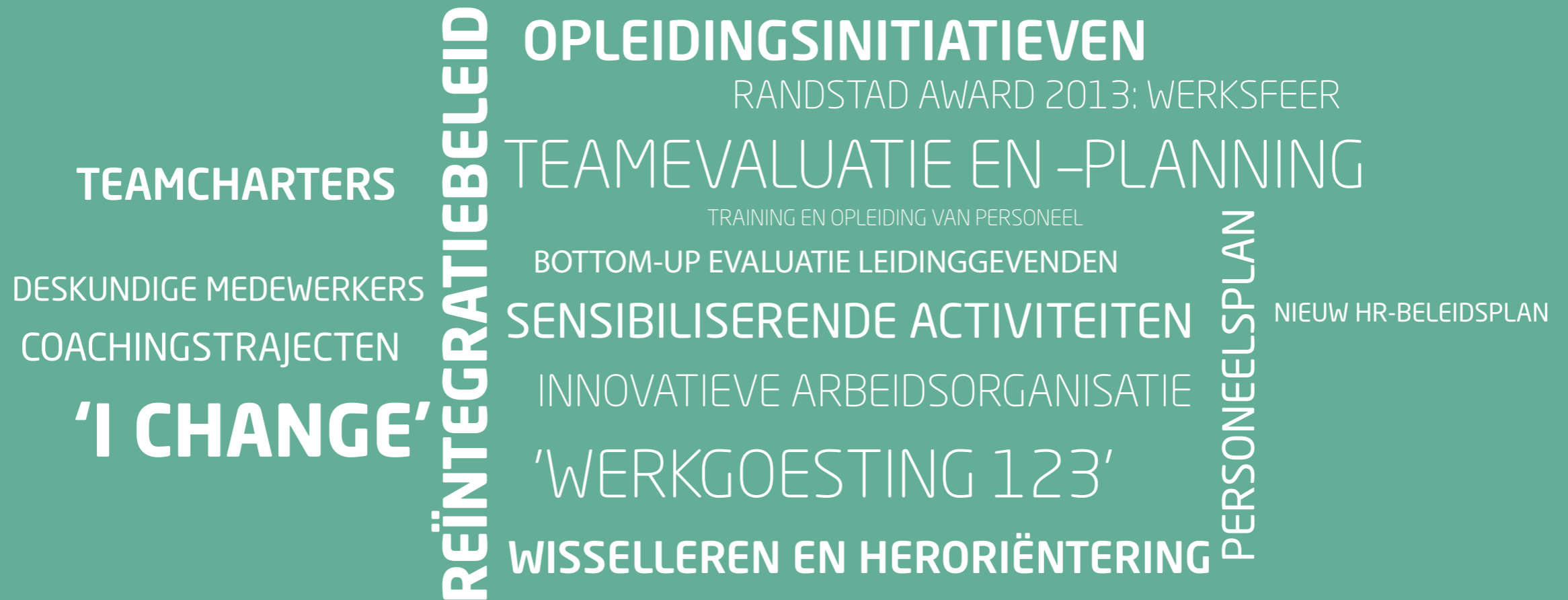
In 2013 werden al afspraken gemaakt met het Centrum voor Seksuele Voorlichting, met het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika en met de rijksarchivaris. In 2014 wordt dit project verder uitgebreid met de dossiers van zowel de binnenlandse als de buitenlandse adoptiediensten. Ook de dossiers van

stopgezette diensten worden zoveel mogelijk opgenomen in dit project. Het VCA hoopt eind 2014 een digitaal platform te hebben waarin alle ontvangen dossiers kunnen worden toegevoegd.

Hoofdstuk 5

PERSONEEL: FEITEN, CIJFERS EN VORMING

1. TRENDS, REALISATIE EN PLANNEN

Vaststellingen en trends

- Het aantal personeelsleden van Kind en Gezin - exclusief externen - daalde in 2013 van 1328 naar 1269. Dat is een daling met 59 koppen of met 4,4%. Deze 1269 vertegenwoordigen 980,4 'bruto voltijdse equivalenten', wat een daling is van 1,5% in vergelijking met de 995,3 in 2012.
- De doelstelling 'meer met minder' werd met 439 'niet-vrijgestelde' personeelsleden behaald. Kind en Gezin moet tegen eind 2014 het aantal niet-vrijgestelde personeelsleden laten dalen met 6,5% ten aanzien van het cijfer van 2010, of tot 442.
- Met 91,2% vrouwelijke personeelsleden blijft Kind en Gezin een heel vrouwelijke organisatie. Kind en Gezin kent deze verhouding man-vrouw al vele jaren. Dit typeert Kind en Gezin sterk in zijn cultuur en gebruiken: deeltijds werk, onbezoldigd verlof, thuiswerk en decentraal werken worden veelvuldig gebruikt in het streven naar een goede werk-privébalans.
- Kind en Gezin is een van de weinige organisaties die op het managementniveau een zeer sterke vertegenwoordiging van vrouwen kent: 10 van de 13 top- en middenkaderfuncties worden door vrouwen ingevuld.
- Er zijn 667 regioverpleegkundigen actief binnen Kind en Gezin. Daarmee is juist net meer dan de helft (52,6%) van alle personeelsleden als verpleegkundige actief in de regio's.
- 103 collega's hebben in 2013 de organisatie verlaten via pensionering, einde contract of ontslag. Er startten 41 nieuwe collega's bij Kind en Gezin.
- Het percentage deeltijds werkende personeelsleden is sinds 2009 stabiel. In 2013 werkt 38,8% van de personeelsleden voltijds (41,0% in 2012 en 39,9% in 2011). De deeltijds werkende personeelsleden kiezen overwegend voor een werkfractie van 8/10 (26,7%) en in tweede instantie voor een halftijds werkregime (12,9%). Daarnaast hebben 6,5% van de personeelsleden een niet-actief statuut: ze zijn in loopbaanonderbreking, met onbetaald verlof, met ziekte- of zwangerschapsverlof of gedetacheerd.
- In 2013 werkten er in Kind en Gezin 68 collega's van allochtone afkomst. Zij vertegenwoordigden 5,4% van alle personeelsleden. Kind en Gezin stelde in 2012 15 personeelsleden met een arbeidshandicap (1,2%) tewerk.
- De grootste leeftijdsgroep in 2013 is deze van 45 tot 54 jaar met 31,9% van het personeelseffectief. Dit percentage is de laatste 3 jaar stabiel: 31,9% in 2012 en 31,5% in 2011.

Realisaties in 2013

- In 2013 vulde de dienst HRM het personeelsplan verder in. De dienst is ook gestart met de opmaak van een nieuw personeelsplan op basis van de processen.
- Kind en Gezin wil blijven investeren in de kwaliteit van leidinggeven en nam daarom deel aan de 'Bottom-up evaluatie' voor het middenkader, georganiseerd door het Agentschap voor Overheidspersoneel. Alle afdelingshoofden participeerden aan deze evaluatie.
- Wissellereen en heroriëntering werden in 2013 voluit gelanceerd. Verschillende personeelsleden wisselden op tijdelijke basis voor enkele maanden van functie. Dit gebeurde ook over de grenzen van entiteiten heen. In 2013 wisselden op die manier 2 personeelsleden van Kind en Gezin en van het Agentschap voor het Overheidspersoneel van functie. Binnen Kind en Gezin namen minstens een 10-tal collega's een tijdelijke uitdaging van verschillende maanden op en ondersteunden op die manier andere afdelingen. 7 collega's ondersteunden op langere termijn collega's in een andere functie: zij startten al met hun nieuwe uitdaging in 2012.
- Het project 'alignering HRM' werd met succes afgerond in de laatste maanden van het jaar. De samenwerking van centrale en decentrale HR-consultants werd daardoor veel intensiever. Verschillende HR-consultants nemen nu bijkomende (ster)-rollen op, ook over de grenzen van de afdelingen heen. Deze reorganisatie werd grotendeels vanuit talentmanagement gestuurd. Deze talentenaanpak werd bij verschillende andere Vlaamse overheden en het Instituut voor de Overheid als inspirerend voorbeeld voorgesteld.
- De evaluatiecyclus 2012-2013 kon - naar wens van het team - volledig gebeuren via teamevaluatie en -planning. In 2013 kregen 65% van de geëvalueerde collega's hun evaluatie tijdens een teamgesprek. De tevredenheid over deze vernieuwing bleek bij de evaluatie erg groot. Heel veel collega's overwogen dan om in de volgende prestatiecyclus ook van deze groepsoplossing gebruik te maken.
- Kind en Gezin behaalt een mooie plaats in de publieke sector bij de Randstad Award 2013: de eerste plaats voor de bouwsteen werksfeer, een tweede plaats voor de bouwsteen kwaliteit van het management en een derde plaats voor balans privé/werk. Kind en Gezin scoort als aantrekkelijke werkgever bijzonder goed bij vrouwen: we halen een derde plaats na de Vlaamse Overheid en na ONE.
- Het bestaande aanwezigheidsbeleid 'Werkgoesting 123' werd in 2013 grondig geëvalueerd en bijgesteld. De uitwerking van een reïntegratiebeleid van langdurig zieke collega's werd opgestart. De bestaande heroriënteringsaanpak en het wissellereen werden geëvalueerd en zal in 2014 verder worden uitgebouwd tot een flexiteam. De senior-juniorprocedure werd op punt gesteld en wordt bij het vertrek van experts ingezet om belangrijke kennis binnen de organisatie te houden.

- In 2013 werden 3 collega's gecertificeerd als interne coach. Zij zijn gemiddeld voor 20% van hun tijd beschikbaar als coach voor de hele Vlaamse overheid en startten tientallen individuele coachingstrajecten en ondersteuning van reorganisaties op.
- De dienst HRM is gestart met de opmaak van een nieuw HR-beleidsplan. Dit zal verder worden uitgewerkt zodra de contouren ten gevolge van de beslissing van de Vlaamse regering van 19 juli 2013 m.b.t. ondersteunende diensten volledig duidelijk zijn.
- Voor alle personeelsleden van Kind en Gezin werden in het kader van het Capelo-project de historische gegevens elektronisch opgeladen. Daarmee garandeert Kind en Gezin de digitale pensioenaanvraag. Voor de personeelsleden die in 2013 gepensioneerd zijn en die begin 2014 op pensioen zullen gaan zijn bijkomend al alle gegevens gevalideerd.
- In het kader van de rationalisering van de managementondersteunende diensten heeft HRM deelgenomen aan de werkgroep rekrutering en selectie binnen het beleidsdomein WVG. om samen met de andere managementondersteunende diensten (MOD's) te zoeken naar efficiëntiewinsten in het rekruterings-en selectieproces.
- De beslissing van de Vlaamse regering van 19 juli 2013 m.b.t. de rationalisering van de managementondersteunende diensten bracht heel wat werk met zich mee. Zowel wat betreft de business case Vlimpers, als de transitie m.b.t. sociale dienst en preventiedienst.
- Personeelsleden konden gebruik maken van "i change", een evidence-based digitale gezondheidscoach. Met deze coach werd gewerkt aan 8 gezondheidsthema's, zoals stoppen met roken, vermageren of het verminderen van alcoholverbruik. Deze aangeboden ondersteuning kadert in de voortdurende zorg voor het welzijn en de gezondheid van personeel. 479 personeelsleden registreerden zich. Dat is een participatieratio van 36%. De gezondheidsresultaten worden in 2014 verwerkt.

Plannen voor 2014

- In 2014 zal een hernieuwd aanwezigheidsbeleid 'Werkgoesting 123-revised' geïmplementeerd worden, met inbegrip van reïntegratiebeleid en oprichten van een flexiteam.
- Alle elektronisch opgeladen personeelsgegevens voor Capelo zullen in 2014 en 2015 verder worden gevalideerd.
- We streven ernaar E-recruitment volledig te implementeren.
- Het nieuwe personeelsplan op basis van de processen wordt gefinaliseerd.
- De implementatie van de beslissing van de Vlaamse regering van 19 juli 2013 zal zeer veel tijd vragen en grote veranderingen met zich mee brengen.

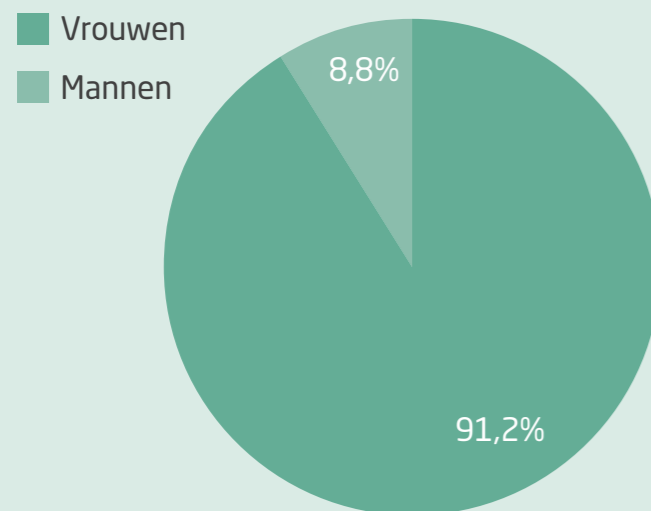
2. KERNCIJFERS

Verdeling geslacht, statuut en niveau

	Statutair		Contractueel		Totaal	
	man	vrouw	man	vrouw	man	vrouw
Niveau A	29	85	17	52	46	137
Niveau B	25	478	5	336	30	814
Niveau C	13	76	14	70	27	146
Niveau D	5	48	4	12	9	60
Totaal	72	687	40	470	112	1 157

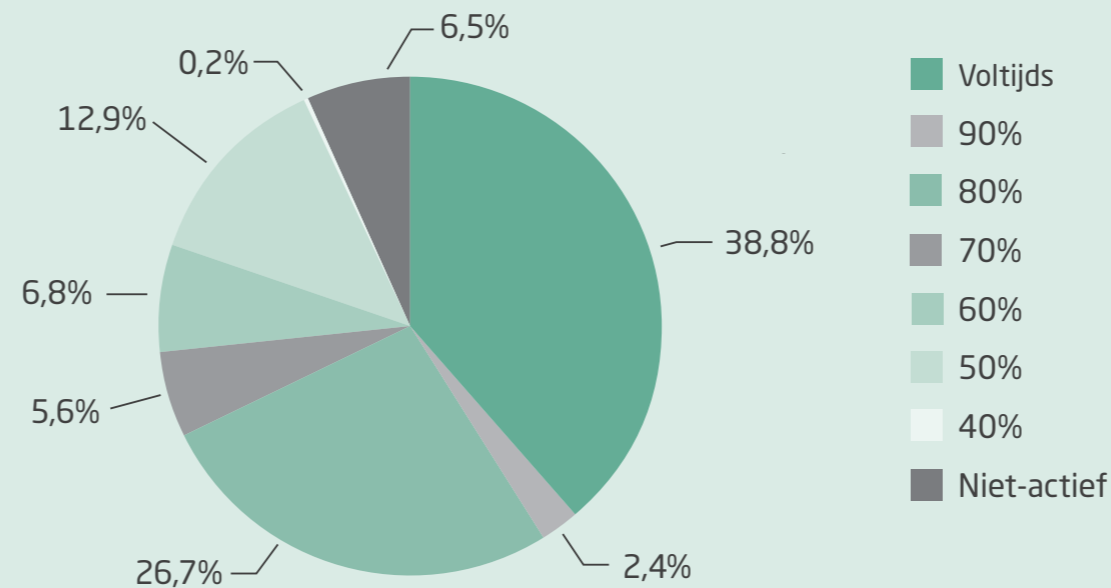
5.1 Personeelssamenstelling volgens geslacht, statuut en niveau op 31 december 2013

Verdeling man/vrouw

5.2 Personeelssamenstelling volgens geslacht - 2013

Arbeidstelsels

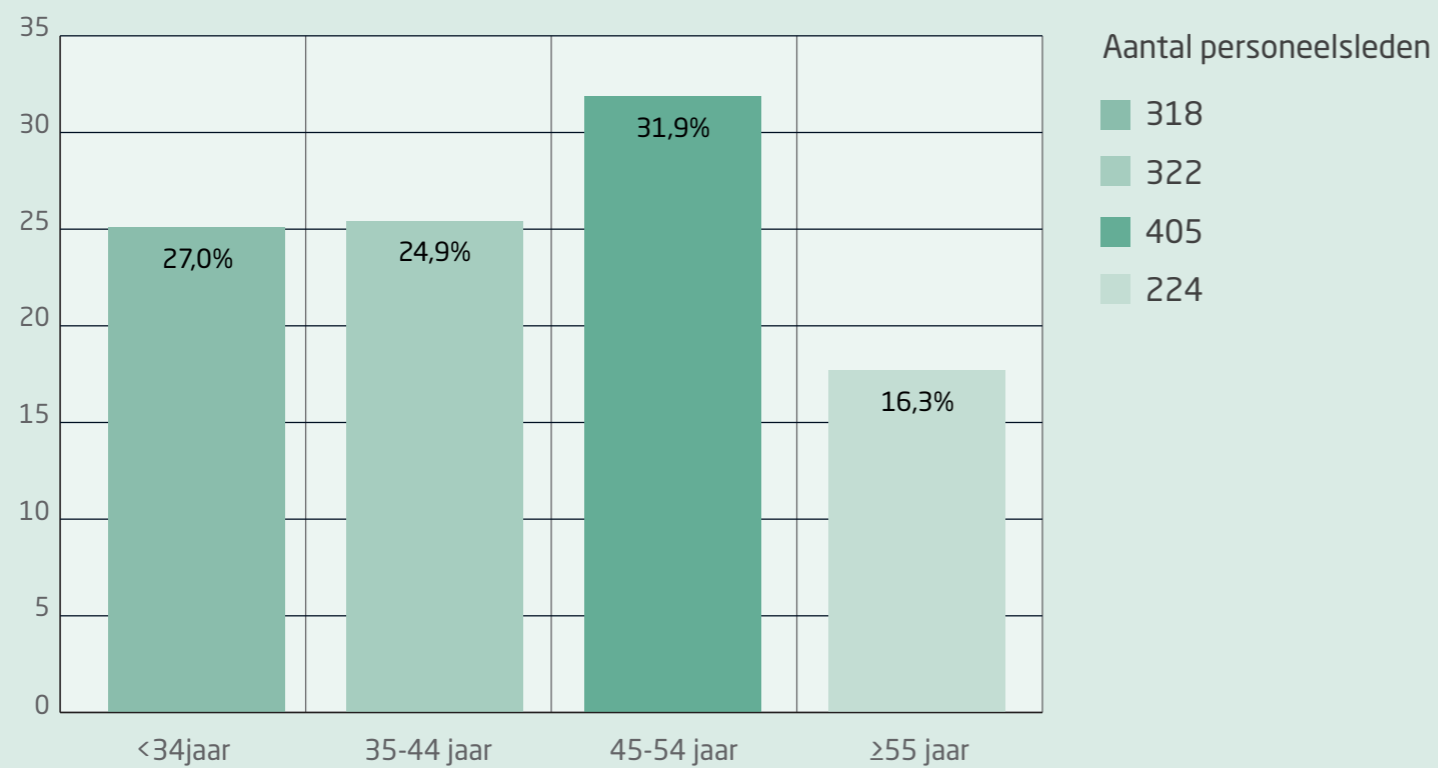
5.3 Personeelssamenstelling volgens arbeidstelsels - 2013

Personeelsbestand over de afdelingen

	Aantal personeelsleden	%
Antwerpen	289	22,8
Limburg	125	9,9
Oost-Vlaanderen	187	14,7
Vlaams-Brabant	169	13,3
West-Vlaanderen	151	11,9
Centrale administratie	348	27,4

5.4 Verdeling van het personeel over de afdelingen - 2013

Leeftijdspiramide

5.5 Personeelssamenstelling volgens leeftijd - 2013

3. KIND EN GEZIN-ACADEMIE EN DE DIENST HRM: een tandem in vorming, training en opleiding van personeel

Investeren in deskundige medewerkers

In 2013 kwamen 27 nieuwe regioteamleden in dienst. Ze doorliepen een uitgebreid traject dat hen liet kennismaken met thema's als opvoeding en ontwikkeling, een veilige leefwereld, gezonde voeding en de registratiedatabank Mirage.

Voor regioteamleden werden in 2013 een aantal *nieuwe opleidingsinitiatieven* gelanceerd:

- Een online cursus rond het thema 'Taalontwikkeling'. Regioteamleden maken er o.a. kennis met de visie van Kind en Gezin rond taalstimulering en meertaligheid en leren er leeftijdsadequate adviezen te geven.
- Een klassikale opleiding rond 'Zorgzaam confronteren'. Deze training ondersteunt regioteamleden in het bespreekbaar stellen van zorgwekkende opvoedingssituaties. Deze opleiding maakt voortaan deel uit van het open opleidingsaanbod.
- Een (eenmalig) informatiemoment rond het werken met asielzoekers en mensen zonder papieren.

Regioteamleden die nieuw in dienst komen, worden sinds enkele jaren opgeleid in 'Verbindend communiceren'. Na een proefperiode in 2012 wordt deze opleiding nu ook aangeboden aan consultatiebureau-artsen. Nieuw in 2013 was de uitrol van deze opleiding voor leidinggevenden. Om cursisten blijvend te ondersteunen na het afronden van hun opleiding, werd een online cursus gelanceerd.

Net zoals de afgelopen jaren, speelde de Kind en Gezin-Academie ook in 2013 een *faciliterende rol* bij de inspiratiedagen voor regioteamverantwoordelijken. Tijdens deze dagen staat het uitwisselen van ervaringen centraal. Concreet ging het in 2013 o.a. over het werken met een teamevaluatie en hoe dit aan te pakken, over het bieden van coaching in online cursussen, ...

In het kader van *managementontwikkeling* organiseerde de dienst HRM in 2013 volgende trajecten:

- Essentiële coachende vaardigheden;
- Kind en Gezin: van beleid tot concrete uitvoering;
- Het ABC voor personeel;
- Evaluatie, planning en competenties;
- Terugkomdag voor leidinggevenden.

Investeren in leren over de organisatie

Kind en Gezin draagt de waarden 'respect voor diversiteit' en 'respect voor kinderrechten' hoog in het vaandel. Om de uitwisseling rond deze waarden te stimuleren en het belang ervan te benadrukken, werden doorheen het jaar een aantal *sensibiliserende activiteiten* georganiseerd:

- Tijdens de Diversiteitsweek - met als thema 'Beeldvorming' - werd een filmvoorstelling georganiseerd.
- Tijdens de Kinderrechtenweek werd ingezet op het thema 'Kinderen en hun talent'. Er werd een filmvoorstelling georganiseerd en Luk Dewulf bracht een lezing rond het belang van inzetten op talenten van jonge kinderen.

Daarnaast werden een aantal initiatieven genomen om de *uitwisseling rond de kernthema's* van onze organisatie te ondersteunen: een maandelijkse filmvoorstelling, diverse lezingen, ...

De interne waarden van Kind en Gezin - open, positief, gedreven en deskundig - werden ook in 2013 verder uitgedragen binnen de organisatie. In het voorjaar werden alle leidinggevenden uitgenodigd rond het thema: '*Innovatieve arbeidsorganisatie en teamcharters*'.

Het directieteam stelde zijn teamcharter voor aan alle leidinggevenden, er werden twee inspirerende voorbeelden van afdelingen voorgesteld en er werd ingezoomd op de rol van de leidinggevende in de context van een innovatieve arbeidsorganisatie.

De groepsbegeleiders die vanuit hun talenten een rol opnemen binnen de opdrachten van de Kind en Gezin-Academie, zoals het faciliteren van themagroepen, het modereren van groepsdiscussies en het begeleiden van leidinggevenden bij teamtrajecten, kwamen drie keer samen om ervaringen uit te wisselen en competenties te versterken. Enkele groepsbegeleiders sloten zich ook aan bij de pool van facilitatoren opgestart door het Agentschap voor Overheidspersoneel (AgO).

Hoofdstuk 6

FINANCIËEL VERSLAG

1. DE BEGROTINGSSCYCLUS

De *begroting* wordt jaarlijks opgesteld en heeft betrekking op de periode van 1 jaar. De *begrotingscyclus*, het tijdsbestek waarin aan een begroting van een bepaald jaar wordt gewerkt, duurt uiteraard langer dan 1 jaar en kan in 3 grote fasen worden opgedeeld: de totstandkoming van de begroting, de uitvoering ervan en het opstellen van de eindafrekening.

De begrotingscyclus van een specifiek begrotingsjaar start met het ontwerp van initiële begroting, dat wordt opgesteld in de eerste helft van het voorafgaande jaar. Tegen het einde van dat jaar, en na goedkeuring door het Vlaams Parlement, worden de begrotingsdecreten bekrachtigd door de Vlaamse Regering en kan de *begrotingsuitvoering* in het nieuwe begrotingsjaar van start gaan.

In het eerste trimester van het nieuwe begrotingsjaar wordt een *begrotingscontrole* uitgevoerd om de initiële begroting te actualiseren. De begrotingscontrole moet tegen eind juni van het begrotingsjaar voltooid zijn.

De initiële begroting en de begrotingscontrole trekken de krijtlijnen voor de uitvoering van de begroting in het betreffende begrotingsjaar. Na afloop van het begrotingsjaar wordt een *eindafrekening* opgemaakt waarin de entiteit aangeeft hoe de uitvoering van de begroting zich verhoudt tot de goedgekeurde begroting. Deze eindafrekening moet uiterlijk op 31 oktober van het jaar volgend op het begrotingsjaar bij het Vlaams Parlement worden ingediend.

Overeenkomstig de Vlaamse regelgeving voert Kind en Gezin zijn budgettaire boekhouding op basis van de *ESR-classificatie* (Europees Stelsel van Rekeningen).

Deze classificatie stelt de overheid in staat om de begroting en de uitvoeringscijfers van verschillende overheidsentiteiten te vergelijken en te consolideren in Europees perspectief.

2. DE INITIËLE BEGROTING EN DE BEGROTINGSCONTROLE - EVOLUTIE VAN DE DOTATIE

De begroting is naast een zuiver ontwerp of zuivere prognose van de vermoedelijke ontvangsten en uitgaven voor een bepaald begrotingsjaar ook een *beleidsinstrument*. Het is het financieel-economisch huishoudplan van de regering voor het komende begrotingsjaar. Bij de invulling van de begroting worden de beleidsvoornemens, de beleidsacties en de prioriteiten geuit en geconcretiseerd in budgettaire euro's. Voor de uitvoering van bestaand en van nieuw beleid is Kind en Gezin in belangrijke mate afhankelijk van de dotatie die het van de Vlaamse Gemeenschap ontvangt. In vergelijking met 2012 steeg de dotatie van Kind en Gezin in 2013 met 18,6 mio euro naar aanleiding van de initiële begroting, de begrotingscontrole en de overhevelingsbesluiten.

Binnen het domein *Kinderopvang* werden er bijkomende middelen vrijgemaakt ten bedrage van 10,101 mio euro. Deze middelen werden toegekend voor:

- 3,601 mio euro voor de uitvoering van sectorale maatregelen in kader van het vierde Vlaams Intersectoraal Akkoord, waarin 2 mio euro uitbreidingsbeleid vervat zit;

- 4 mio euro voor de versterking van de zelfstandige kinderopvangsector (verhoging van de dagprijs in de zelfstandige sector als ook voor uitbreiding);
- een overheveling van 500 duizend euro vanuit het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap voor de uitbreiding en versterking van de inclusieve kinderopvang.

Binnen het *domein Preventieve Gezinsondersteuning* werd er een bijkrediet toegekend van 390 duizend euro voor het opvangen van de anciënniteitsevolutie bij de centra voor kinderzorg en gezinsondersteuning, de vertrouwenscentra kindermishandeling alsook voor de artsen-bedienden bij de consultatiebureaus.

Er werd een besparing op de *personeelskredieten* doorgevoerd van 617 duizend euro. Anderzijds werd er wel 608 duizend euro toegevoegd aan de dotatie voor de uitvoering van de CAO Ambtenarenzaken 2010-2012, alsook 237 duizend euro voor de anciënniteitsevolutie van het personeel.

Ook de middelen die noodzakelijk zijn om te kunnen voldoen aan de verhoogde pensioenverplichtingen van het statutair personeel werden toegekend.

Volgende *overhevelingen* vonden plaats:

- 569 duizend euro naar het agentschap Zorg en Gezondheid in het kader van de overdracht van de bevoegdheid m.b.t. meerlingenhulp;
- 34 duizend euro naar het beleidsdomein Werk en Sociale Economie voor het terug zetten van het budget voor 2 personeelsleden van het Derde Arbeidscircuit (DAC'ers);
- 3 duizend euro naar het agentschap Facilitair Management voor het Vlaams Administratief Centrum Leuven (VAC Leuven);
- 7 duizend euro van Jobpunt Vlaanderen naar Kind en Gezin voor de financiering van taken die in het verleden gratis werden geleverd door Jobpunt.

Daarnaast werden aan de dotatie van Kind en Gezin de middelen toegevoegd voor de uitvoering van de maatregelen die opgenomen zijn in het *Vlaams Intersectoraal Akkoord 2006-2011*, alsook deze die zijn opgenomen in het Vlaams Intersectoraal Akkoord 2011-2015. Deze middelen

zijn bestemd voor de verschillende door Kind en Gezin gesubsidieerde sectoren.

Ten slotte werd ook het benodigde budget toegevoegd voor het *opvangen van de extra uitgaven* m.b.t. de lonen n.a.v. de evolutie van de

gezondheidsindex (zowel voor het eigen personeel als voor het personeel te werk gesteld in de gesubsidieerde sectoren).

3. EVOLUTIE VAN DE ONTVANGSTEN

De *totale ontvangsten* van Kind en Gezin bedroegen 670 mio euro in 2013. Kind en Gezin deed in 2013 voor de financiering van zijn uitgaven ook nog een beroep op een deel van zijn reservefondsmiddelen (5,6 mio euro). De uitgaven van Kind en Gezin worden gefinancierd door verschillende soorten ontvangsten. De belangrijkste financieringsbronnen zijn de inkomsten vanuit de sector overheid (77,4%) en de ouderbijdragen uit de gesubsidieerde kinderopvangsector (21,6%). Slechts een zeer beperkt deel van de uitgaven wordt gefinancierd met reservefondsmiddelen (0,8%) of met de overige ontvangsten.

Inkomsten vanuit de sector overheid

De *inkomsten vanuit de sector overheid* stegen met 18,7 mio euro of 3,7% in vergelijking met 2012. Het leeuwenaandeel van deze inkomsten wordt gevormd door de dotatie die Kind en Gezin ontvangt van de Vlaamse Gemeenschap. Deze steeg met 18,6 mio euro of 3,7%.

Ten slotte zijn de ontvangsten van een aantal andere overheidsinstanties (RSZ, federale overheid, Brusselse Gewestelijke Dienst voor Arbeidsbemiddeling) toegenomen met 58 duizend euro tegenover 2012. De reden hiervoor is dat de ontvangsten in het kader van de Sociale Maribel toegenomen zijn met 69 duizend euro.

De *ontvangsten van de Brusselse Gewestelijke Dienst voor Arbeidsbemiddeling* zijn toegenomen met 47 duizend euro daar er in 2013 meer gesubsidieerde contractuelen werden te werk gesteld bij de Initiatieven voor Buitenschoolse Opvang dan in 2012.

De tussenkomst van de federale overheid voor de afgehandelde adoptiedossiers door de diensten voor maatschappelijk onderzoek is gedaald met 60 duizend euro, omdat er in 2012 nog een positief saldo voor 2011 werd ontvangen, in 2013 was dit niet het geval.

Ouderbijdragen

De ouderbijdragen voor de erkende kinderdagverblijven zijn toegenomen met 1,106 mio euro. Deze stijging is toe te schrijven aan de opstart van nieuwe initiatieven en de indexering van de ouderbijdragen.

De ouderbijdragen voor de diensten voor onthaalouders zijn daarentegen gedaald in 2013 met 1,026 mio euro ten opzichte van in 2012. Dit komt enerzijds doordat het aantal opvangdagen in 2013 lager lag dan in 2012, maar ook omdat de gemiddelde ouderbijdrage licht gedaald is.

De ouderbijdragen die ontvangen werden in het kader van de *inkomensgerelateerde kinderopvang in de zelfstandige sector* namen toe met een bedrag van 1,238 mio euro in vergelijking met 2012. Dit komt door het op kruissnelheid komen en de opstart van plaatsen in deze sector in 2013.

4. EVOLUTIE VAN DE UITGAVEN

De *totale uitgaven* van Kind en Gezin bedroegen 661,241 mio euro in 2013. Het overgrote deel van de uitgaven wordt vertegenwoordigd door de subsidiëringsuitgaven (87,2%). De personeelsuitgaven maken 9,7% uit van het totaal van de uitgaven, terwijl werkingsuitgaven, investeringsuitgaven en uitgaven verbonden aan aangegane leningen 3,1% vertegenwoordigen.

Subsidiëringsuitgaven

De subsidiëringsuitgaven binnen de kinderopvangsector stegen met 18,8 mio euro of 3,9% in vergelijking met 2012. De subsidiëringsuitgaven binnen de sector van de gezinsondersteunende pleegzorg stegen met 2,2 mio euro of 3% tegenover 2012.

Deze *gestegen subsidiëringsuitgaven* zijn in hoofdzaak toe te schrijven aan de volgende elementen:

- bijkomende subsidiëringsuitgaven ten gevolge van het op kruissnelheid komen van initiatieven gefinancierd met middelen die al vóór 2013 aan de dotatie werden toegevoegd;
- bijkomende subsidiëringsuitgaven ten gevolge van de bijkomende middelen die in 2013 toegevoegd werden aan de dotatie (zie hierboven);

- de weddedrift binnen de gesubsidieerde sectoren;
- de indexering van de subsidie-uitgaven;
- de bijkomende uitgaven in kader van het Vlaams Intersectoraal Akkoord 2011-2015;
- het op jaarbasis brengen van de optrekking van de dagvergoeding voor IKG-plaatsen.

Personeelsuitgaven

De personeelsuitgaven bedroegen in 2013 64,4 mio euro. In vergelijking met 2012 betekent dit een *stijging* van 2,4%. Deze stijging is in hoofdzaak toe te schrijven aan de volgende elementen:

- de spilindexoverschrijding van november 2012;
- de stijging van het bijdragepercentage van 34,5% naar 36% van de loonlast van de statutairen aan de pool van de 'parastatalen' als aandeel in de financiering van de pensioenen;
- de toegenomen anciënniteit van het personeel;
- de uitvoering van de CAO Ambtenarenzaken 2010-2012.

Anderzijds werd er ook een besparing van 617 duizend euro doorgevoerd op de personeelsuitgaven die niet rechtstreeks gekoppeld zijn aan de dienstverlening aan de gezinnen.

Werkingsuitgaven

De werkingsuitgaven zijn tegenover 2011 *gedaald* met 675 duizend euro of 3,5%. Deze daling is voornamelijk te danken aan de daling van de uitgaven voor de frontoffice van de Kind en Gezin-Lijn.

Investeringsuitgaven

De investeringsuitgaven zijn in vergelijking met 2012 *gedaald* met 1,4 mio euro of 50%. Deze afname is het resultaat van de lagere uitgaven voor de aankoop ICT hard- en software en de uitgaven voor de kantoorinnovatie die in 2013 volledig weggevallen zijn.

5. RESULTAAT VAN DE BEGROTINGSUITVOERING - RESERVEFONDS

Omdat de *ontvangsten in 2013 de uitgaven overstegen*, realiseerde Kind en Gezin in 2013 een budgettair resultaat van 8,7 mio euro. Dit budgettair resultaat werd gerealiseerd door de onderaanwending van de in 2013 recurrent en eenmalig toegekende middelen. De ermee te financieren uitgaven konden in 2013 slechts gedeeltelijk of helemaal niet worden uitgevoerd. Eind 2013 bedroeg de stand van het reservefonds van Kind en Gezin 36,5 mio EUR.

Begrotingsresultaat in duizend EUR

	2012	2013
Algemeen totaal inkomsten	649 546	669 972
Algemeen totaal uitgaven	640 569	661 241
Begrotingsresultaat	8 977	8 732

6.1 Vergelijking begrotingsresultaat 2012-2013

Ontvangsten

in duizend EUR

	2012		2013	
Inkomsten vanuit de sector overheid				
Dotatie 'Kind en Gezin'	496 064		514 683	
Dotatie 'Nationale Loterij'	561		561	
Premies gesco's	28		22	
Inkomenoverdracht vanuit IWT	0		0	
Tegemoetkoming Sociale Maribel	2 800		2 869	
Premies Brusselse Gewestelijke Dienst voor Arbeidsbemiddeling	378		426	
Premies overige besturen	137		77	
Totaal inkomsten vanuit de sector overheid	499 968	76,7%	518 638	77,4%
Functionele ontvangsten				
Ouderbijdragen met betrekking tot:				
Kinderdagverblijven	47 678		48 784	
Diensten voor onthaalouders	63 503		62 477	
Inkomensgerelateerde kinderopvang bij zelfstandige opvangvoorzieningen	31 836		33 074	
Lokale diensten	421		427	
Bijdragen adoptie	7		22	
Totaal functionele ontvangsten	143 445	22%	144 784	21,6%
Desinvesteringen	8 977	8 977	649 546	8 977
Totaal desinvesteringen	1		28	

6.2 Vergelijking ontvangsten 2012-2013

Vervolg op pagina 114

Ontvangsten (vervolg)

in duizend EUR

	2012		2013	
Varia				
Recuperatie van kosten en variaontvangsten	605		921	
Renteontvangsten	1		1	
Totaal varia	606	0,1%	922	0,1%
Totaal ontvangsten	644 020	98,8%	664 372	99,2%
Reservefonds	5 524	0,8%	5 600	0,8%
Overgedragen resultaat ingezet voor uitgaven	2 320	0,4%	0	0,0%
Algemeen totaal inkomsten	651 864	100%	669 972	100%
Overgedragen resultaat	31 241		45 278	

6.2 Vergelijking ontvangsten 2012-2013

Uitgaven: bestemming

in duizend EUR

	2012		2013	
Uitgaven aan personen verbonden aan de instelling				
Lonen en sociale lasten	60 777		62 211	
Representatie- en reiskosten	1 727		1 739	
Vorming	368		446	
Totaal uitgaven aan personen verbonden aan de instelling	62 872	9,8%	64 396	9,7%
Functioneringsuitgaven				
Huur gebouwen	2 477		2 578	
Huisvestingskosten	828		813	
Bureaunkosten	354		376	
ICT-uitrusting en ondersteuning (excl. investeringen)	5 510		5 210	
Documentatie voor ouders en voorzieningen	988		1 219	
Betalingen aan derden voor geleverde prestatie	3 102		2 779	
Door derden ter beschikking gesteld personeel	3 720		3 708	
Leveringen aan voorzieningen en voor huisbezoeken	481		265	
Overige	1 655		1 494	
Totaal functioneringsuitgaven	19 116	3,2%	18 441	2,8%

6.3 Vergelijking uitgaven 2012-2013

Vervolg op pagina 116

Uitgaven: bestemming (vervolg)

in duizend EUR

	2012		2013	
Subsidiëring Kinderopvang				
Kinderdagverblijven	222 894		233 412	
Diensten voor onthaalouders	132 412		134 001	
Initiatieven buitenschoolse opvang	16 082		14 936	
Vorming kinderopvang	357		365	
Projecten kinderopvang	1 432		1 167	
Projecten Derde Arbeidscircuit	3 658		3 506	
Financiële ondersteuning zelfstandige kinderopvang	91 794		99 473	
Verzekeringen	26		19	
Startpremie	252		288	
Specifieke zorgbehoefte	1 534		1 857	
Lokale diensten	6 762		6 992	
Gemandateerde voorzieningen	1 700		1 705	
Totaal subsidiëring Kinderopvang	478 903	74,8%	497 720	75,3%

6.3 Vergelijking uitgaven 2012-2013

Vervolg op pagina 117

Uitgaven: bestemming (vervolg)

in duizend EUR

	2012		2013	
Preventieve Gezinsondersteuning				
Inloopteams	2 131		2 249	
Consultatiebureaus	14 771		14 958	
Infovergaderingen 'Kind op Komst'	30		28	
Prenatale steunpunten	92		106	
Expertisecentra kraamzorg	636		655	
Vertrouwenscentra kindermishandeling	5 471		5 489	
Centra voor kinderzorg en gezinsondersteuning	49 753		51 662	
Diensten voor private gezinsplaatsing	1 147		1 163	
Projecten	223		173	
Opvoedingsondersteuning	411		422	
Sociale bijdragen aan gezinnen	16		7	
Totaal subsidiëring Preventieve Gezinsondersteuning	74 681	11,7%	76 912	11,6%

6.3 Vergelijking uitgaven 2012-2013

Vervolg op pagina 118

Uitgaven: bestemming (vervolg)

in duizend EUR

	2012		2013	
Adoptie	2 049		2 216	
Totaal subsidiëring Adoptie	2 049	0,4%	2 216	0,3%
Totaal subsidiëring	555 633	86,7%	576 848	87,3%
Investerings				
Vervoermateriaal	23		38	
Installaties, kantoor machines en uitrusting	1 118		1 084	
Meubilair	68		21	
Informatica: hard- en software	1 147		256	
Verbouwing van bestaand gebouw	436		0	
Totaal investeringen	2 791	0,4%	1 399	0,2%
Rentebetalingen en kapitaalaflossingen leningen				
Totaal rentebetalingen en kapitaalaflossingen leningen	157	0,0%	157	0,0%
Algemeen totaal uitgaven	640 569	100,0%	661 240	100,0%

6.3 Vergelijking uitgaven 2012-2013

VOORWOORD

Ook in 2013 nam het Raadgevend Comité zijn functie op *om kritisch mee te denken en advies te geven over belangrijke thema's rond kinderen en hun gezinnen*. Het comité is in 2013 7 keer samengekomen. De samenstelling van het Raadgevend Comité staat garant voor een variëteit aan gedachten en overtuigingen. Het comité vormt dan ook een belangrijke maatschappelijke toetssteen voor het beleid van Kind en Gezin.

De 3 beleidsthema's van Kind en Gezin - kinderopvang, preventieve gezinsondersteuning en adoptie - zijn in volle ontwikkeling. Sinds 2013 heeft het *Vlaams Centrum voor Adoptie (VCA)* een eigen Raadgevend Comité, waardoor dit thema in 2013 niet meer op de agenda stond. Maar de thema's kinderopvang en preventieve gezinsondersteuning waren des te meer aanwezig, zoals blijkt uit de adviezen.

Op het gebied van *kinderopvang* werden verschillende uitvoerings- en ministeriële besluiten ter implementatie van het decreet baby's en peuters besproken en bediscussieerd. Veel aandacht ging naar de subsidiëringsvoorwaarden

voor de gezinsopvang en groepsopvang baby's en peuters. De leden wijzen op het belang van o.a. de pedagogische en sociale functie en pleiten voor voldoende middelen en een engagement van de volgende Vlaamse Regering om het opbouwpad te realiseren. Ook de kwalificatievereisten en het competentieprofiel voor de kinderbegeleiders in de voorschoolse en buitenschoolse kinderopvang kregen de nodige aandacht. Met betrekking tot het principe 'opvang bestellen is opvang betalen' was er reeds een eerste bespreking met het doel een kader ter zake aan te bieden. De leden gaven hierbij het signaal waakzaam te zijn voor extra administratieve lasten.

Het voorgestelde kader voor pedagogische ondersteuning vinden de leden positief, maar wel vaag, en vragen een aantal minimumnormen en aandacht voor de draagkracht. Daarnaast spraken de leden zich positief uit over de toekenning van een extra financiële ondersteuning voor de inclusieve opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte. De leden vragen wel naar een ruimere definitie van inclusieve kinderopvang zodat op termijn voor alle kinderen een betaalbare en kwaliteitsvolle plaats binnen een redelijke afstand gerealiseerd wordt.

Wat de *preventieve gezinsondersteuning* betreft, werd het besluit ter uitvoering van het decreet rond de reorganisatie van de preventieve gezinsondersteuning besproken. De leden vinden het positief dat er een kader is, zodat er een groeipad kan aan gekoppeld worden, maar waarschuwen dat er momenteel veel te weinig middelen voorzien worden voor de Huizen van de Kind. De leden vragen ook aandacht voor een goede coördinatie op het gemeentelijk vlak, zodat een positieve samenwerking tussen alle actoren die betrokken zijn bij het kind kan ontstaan.

Daarnaast waren er - zoals gewoonlijk - nog een aantal adviezen *inzake besluiten van de Vlaamse Regering tot erkenning of toekenning van subsidies* (aan projecten, centra voor kinderopvang en gezinsondersteuning, diensten voor gezinsondersteunende pleegzorg, expertisecentra kraamzorg, inloopteams m.b.t. kleuterparticipatie, ...).

Wat *gegevensdeling* betreft, was het Raadgevend Comité positief over het netwerk voor gegevensdeling tussen patiënt en cliënt, hulpverleners, verzorgingsinstellingen en welzijnsvoorzieningen, maar waarschuwt voor meer regelgeving en vraagt om rekening te houden met minder planlast.

Op het gebied van financiering stonden naar jaarlijkse gewoonte de jaarrekening, de uitvoering van de begroting 2012 en de initiële begroting 2014 op de agenda ter goedkeuring. Tot slot spraken de leden zich ook uit over het ondernemingsplan 2013.

Ook in 2014 komen enkele belangrijke dossiers op ons af. Een greep uit de te verwachten adviesbesprekingen: de Staten-Generaal buitenschoolse kinderopvang, de 6de staatshervorming met in het bijzonder overheveling van de gezinsbijslagen en middelen

van het Fonds voor Collectieve Uitrustingen en Diensten (FCUD), uitvoeringsbesluiten (o.a. flexibele opvang en 'opvang bestellen is opvang betalen') bij het decreet Kinderopvang van Baby's en Peuters, ministeriële besluiten rond het nieuwe decreet preventieve gezinsondersteuning, ...

We houden ons al klaar om met een nieuw samengesteld Raadgevend Comité even gedreven het beleid mee richting te geven in 2014!

Martine Lemonnier

Voorzitter Raadgevend Comité Kind en Gezin

SAMENSTELLING RAADGEVEND COMITÉ WERKJAAR 2013

Het Raadgevend Comité bestaat uit 20 leden die voor een periode van 4 jaar door de Vlaamse Regering benoemd worden. In het Raadgevend Comité zetelen vertegenwoordigers van de kinderen en de gezinnen, de voorzieningen en de werknemers van de voorzieningen, aangevuld met een aantal onafhankelijke deskundigen. Het Raadgevend Comité verstrekt op verzoek van de leidend ambtenaar advies over concrete dossiers.

RAADGEVEND COMITÉ

Voorzitter

Martine Lemonnier

Ondervoorzitters

Jan Bosmans, Erwin Devriendt

Leden

Henk Callewaert, Fatiha Dahmani, Regine Desmet, Dimitri Govers, dr. Stijn Gryp, Jannie Hespel, dr. Karel Hoppenbrouwers, Ann Lobijn, Monique Swinnen, Bram Van Braeckevelt, dr. Michel Vandebroeck, Wim Van Esch, Kelly Van Meldert (vanaf september 2013), dr. Christel Verhas, Françoise Vermeersch, Lutgard Vrints

Administratie

Katrien Verhegge

Inge Kinnaer

Secretaris

Charlotte Reilhof

BUREAU VAN HET RAADGEVEND COMITÉ

Voorzitter

Martine Lemonnier

Ondervoorzitters

Jan Bosmans, Erwin Devriendt

Administratie

Katrien Verhegge

Secretaris

Charlotte Reilhof

Overzicht van de uitgebrachte adviezen in 2013 op verzoek van het hoofd van het agentschap

Advies nummer	Onderwerp	Datum advies	Datum naar minister	Advies gevolgd of niet		Extra opmerkingen		Opvolging
				Ja	Nee	Ja	Nee	
001	Jaarverslag Raadgevend Comité 2012	27/03/2013	17/05/2013	✓			✓	
002	Voorontwerp van decreet betreffende de organisatie van het netwerk voor de gegevensdeling tussen patiënt en cliënt, hulpverleners, verzorgingsinstellingen en welzijnsvoorzieningen	27/03/2013	17/05/2013	✓		✓		<ul style="list-style-type: none"> - De concrete implementatie zal geleidelijk gebeuren en naar aanleiding van concrete toepassingen; - Een structuur voor ondersteuning wordt uitgewerkt, zowel op het vlak van informatieveiligheid als voor de beheersmatige aspecten; - Er wordt rekening gehouden met de complexiteit voor zorgverleners door te kiezen voor de minst complexe technologische oplossing
003	Het competentieprofiel voor de kinderbegeleider buitenschoolse kinderopvang	27/03/2013	17/05/2013	✓		✓		De opmerkingen van het Raadgevend Comité worden meegenomen bij het indienen van een beroepskwalificatiedossier begeleiderbuitenschoolse opvang
004	Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot toekenning van een facultatieve subsidie aan de inloopteams om groepsgerichte activiteiten rond kleuterparticipatie te organiseren	27/03/2013	17/05/2013	✓			✓	
005	Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende de subsidies en de eraan gekoppelde voorwaarden voor de realisatie van specifieke dienstverlening door gezinsopvang en groepsopvang van baby's en peuters	27/03/2013	17/05/2013	✓		✓		RC/2013/0626/DOC.027 - terugkoppeling wijzigingen BVR op basis van advies Raadgevend Comité
006	Principe: 'Opvang bestellen is opvang betalen'	29/05/2013	20/06/2013	✓		✓	X	
007	Ontwerp van Ministerieel besluit tot wijziging van het Ministerieel besluit van 21 april 2009 houdende de voorwaarden tot toekenning van een extra financiële ondersteuning voor de inclusieve opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte aan organiserende besturen en voorzieningen	29/05/2013	29/06/2013	Deels ✓	Deels ✓	✓		

Overzicht van de uitgebrachte adviezen in 2013 op verzoek van het hoofd van het agentschap (vervolg)

Advies nummer	Onderwerp	Datum advies	Datum naar minister	Advies gevolgd of niet		Extra opmerkingen		Opvolging
				Ja	Nee	Ja	Nee	
008	Ondernemingsplan 2013	29/05/2013	20/06/2013	✓		✓		
009	Jaarrekening 2012 en uitvoering van de begroting 2012	29/05/2013	20/06/2013			✓		Gevolg gegeven door maximaal overschot trachten in te zetten voor de sector. Niet alles werd echter goedgekeurd door begroting
010	Pedagogische ondersteuning	26/06/2013	17/10/2013	✓		✓		De opmerkingen worden meegenomen in de verdere uitwerking van het BVR i.v.m. pedagogische ondersteuning
011	Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende de toekenning van een projectsubsidie aan pedagogische ondersteuningsorganisaties voor de pedagogische ondersteuning van voorzieningen	23/10/2013	20/11/2013	Deels ✓	Deels ✓	✓	✓	G: de opmerking i.v.m. openstellen voor IKG NG: opmerking i.v.m. openstellen voor DVO en erkende KDV G: opmerking i.v.m. het openstellen van de oproep naar organisaties die al expertise hebben, ook het aantal te begeleiden locaties is verminderd NG: er is vastgehouden aan een projectsubsidie van minstens één VTE aan de geselecteerde organisaties
012	Ontwerpteksten uitvoeringsbesluiten Huizen van het Kind	23/10/2013	20/11/2013	✓		✓		Terugkoppeling BVR en MB's op RC van 19/2/2014
013	Competenties in het ontwerp van Beroepskwalificatiedossier Kinderbegeleider baby's en peuters	27/11/2013	12/12/2013	✓		✓		De opmerking van het Raadgevend Comité worden meegenomen bij het indienen van een beroepskwalificatiedossier kinderbegeleider baby's en peuters
014	Initiële begroting 2014	27/11/2013	12/12/2013			✓		Opmerking over het niet indexeren van subsidies voor gesco's en weerwerkgesco's is problematiek die dient te worden opgenomen door sociale economie. Kind en Gezin kan deze regelgeving niet wijzigen.

Overzicht van de uitgebrachte adviezen in 2013 op verzoek van het hoofd van het agentschap (vervolg)

Advies nummer	Onderwerp	Datum advies	Datum naar minister	Advies gevolgd of niet		Extra opmerkingen		Opvolging
				Ja	Nee	Ja	Nee	
015	Ontwerp van Ministerieel besluit ter uitvoering van het Besluit van de Vlaamse Regering van 22 november 2013 houdende de subsidies en de eraan gekoppelde voorwaarden voor de realisatie van specifieke dienstverlening door gezinsopvang en groepsopvang van baby's en peuters	18/12/2013	16/01/2014	Deels ✓	Deels ✓	✓		G: De opmerking over de waarborg en het bijkomend tarief NG: De opmerking over de reservebepaling
016	Ministerieel besluit vergunningen: kwalificatievereisten	18/12/2013	16/01/2014	✓		✓		G: opmerking i.v.m. attest LRH en sociaal recht NG: opmerking i.v.m. omkadering wordt reeds meegenomen in het kader waarbinnen leren en werken plaats kan vinden, er kunnen geen toevoegingen gedaan worden aan de principes van de bestaande nota werk maken van werk in de zorgsector, in de communicatie wordt dit wel meegenomen. Opmerking i.v.m. credits is niet meegenomen want binnen HBO is er geen sprake van credits, wel van modules. De theoretische modules zijn allemaal 'even groot', dus er kan geen sprake zijn van selectie van bepaalde modules.
017	Besluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van het decreet van 20 november 2013 houdende de organisatie van de preventieve gezinsondersteuning	18/12/2013	16/01/2014	✓		✓		Terugkoppeling BVR en MB's op RC van 19/2/2014
018	Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van art. 45 van het besluit van de Vlaamse Regering van 1 maart 2002 tot bepaling van de voorwaarden en de procedureregels inzake erkenning en subsidiëring van de consultatiebureaus voor het jonge kind	18/12/2013	16/01/2014	✓		✓		
019	Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot toekenning van een facultatieve subsidie aan de inloopteams om groepsgerichte activiteiten rond kleuterparticipatie te organiseren	18/12/2013	16/01/2014	Deels ✓	Deels ✓	✓		Uitwerking in BVR Huizen van het Kind

Overzicht van de uitgebrachte adviezen in 2013 op verzoek van het hoofd van het agentschap (vervolg)

Advies nummer	Onderwerp	Datum advies	Datum naar minister	Advies gevolgd of niet		Extra opmerkingen		Opvolging
				Ja	Nee	Ja	Nee	
020	Ontwerp van Ministerieel besluit houdende de financiële bijdrage van gezinnen in de centra voor kinderopvang en gezinsondersteuning	18/12/2013	16/01/2014	✓			✓	
021	Ontwerp van Ministerieel besluit betreffende de nadere bepalingen met betrekking tot de berekening en de uitbetaling van de tegemoetkoming voor de anciënniteitontwikkeling in de centra voor kinderopvang en gezinsondersteuning	18/12/2013	16/01/2014	✓		✓		Technische verduidelijking anciënniteitontwikkeling CKG's RC/2014/0219/Gevolggeving.01
022	Ontwerp van Ministerieel besluit houdende de uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering van 13 januari 2006 betreffende de boekhouding en het financieel verslag voor de voorzieningen in bepaalde sectoren van het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, in de centra voor kinderopvang en gezinsondersteuning en vertrouwenscentra kindermishandeling	18/12/2013	16/01/2014	✓			✓	
023	Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot toekenning van een facultatieve subsidie met het oog op de realisatie van het project STOP4-7 vzw het VBJK	18/12/2013	16/01/2014	✓			✓	
024	Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende de toekenning van een subsidie voor de verderzetting in 2014 van de opdrachten van de expertisecentra kraamzorg	18/12/2013	16/01/2014	✓			✓	

Kind en Gezin
Hallepoortlaan 27
1060 Brussel
Kind en Gezin-Lijn: 078 150 100
www.kindengezin.be

D/2014/4112/18

Kind Gezin